

PROJELER KOORDİNASYON MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ÇOCUKLARIN OKULA HAZIRLANMASI (ANNE-ÇOCUK EĞİTİMİ) TEMEL ARAŞTIRMASI

ANKARA
2006

PKMB
PROJELER KOORDİNASYON
MERKEZİ BAŞKANLIĞI
PROJECTS COORDINATION
CENTER

ÇOCUKLARIN OKULA HAZIRLANMASI (ANNE-ÇOCUK EĞİTİMİ) TEMEL ARAŞTIRMASI

Araştırmacılar

(ARAŞ Araştırma Danışmanlık Halkla İlişkiler Ltd. Şti adına)

- 1- Prof. Dr. Ramazan ARI**
- 2- Doç. Dr. Mehmet Engin DENİZ**
- 3- Yrd. Doç. Dr. Yavuz ERİŞEN**
- 4- Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇELİKÖZ**

SUNUŐ

Bu araştırma, TŒrkiye Cumhuriyeti HŒkŒmeti ile DŒnya Bankası arasında imzalanan ikraz anlaşması ile 2002-2007 yılları arasında yŒrŒtŒlen Temel Eēitim Projesi II. Fazı kapsamında gerçekteŐtirilen anne-çocuk eēitimi faaliyetlerinin bir genel deēerlendirmesini yapmak amacıyla BaŐkanlıēımız tarafından Araş Danışmanlık LTD. Őirketine yaptırılmıştır.

Eēitimde kalitenin artırılması yŒnŒndeki faaliyetlerin bir yansıması olarak dŒzenlenen bu araştırma, TEP II. projesi okul Œncesi eēitim faaliyetleri kapsamında sunulan anne-çocuk eēitimi faaliyetlerinin mevcut durumunu ortaya koymayı ve etkililiēinin deēerlendirilmesinde temel oluşturacak nitel ve nicel gŒstergeler geliŐtirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın ikinci kısmı, 2009 yılında, Orta Őēretim Projesi kapsamında aynı gŒstergeler kullanılarak yapılacaktır. Her iki araştırmanın sonuç ve gŒstergeler karŐılaŐtırılacak ve TEP II. Projesinin etkililiēi deēerlendirilecektir. Araştırma sonuçları; kullanılan evren TEP II. Projesi kapsamında yer alan okul ve kurumları kapsadıēından Œlke genelindeki durumu birebir yansıtılmamakla birlikte genel bir bakıŐ açısı saēlamak açısından Œnemli gŒstergeler sunmaktadır.

Araştırmanın TŒrk Millî Eēitimine, ileride hazırlanacak ve uygulanacak eēitim projelerine Œnemli katkı saēlayacaēı Œmidiyle emeēi geçenlere teŐekkŒr ediyorum.

Mahmut TŒNCEL

BaŐkan

İÇİNDEKİLER

1.0.GİRİŞ	7
1.1.Yürütülen Projeler	14
1.1.1.ÇYDD ve DANONE Tarafından Donatılacak Anasınıfları Projesi	15
1.1.2.Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğitimi Programı (OVÇEP) Projesi.....	15
1.1.3.Mobil Anaokulu Projesi	15
1.1.4.Yaz Okulları Projesi	16
1.1.5.Temel Eğitim Programı II. Faz "Okul Öncesi Eğitimin Desteklenmesi ve Yaygınlaştırılması" Projesi	16
1.1.6.Temel Eğitime Destek Projesi	18
1.1.7.Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma ve Kalitesini Artırma Projesi	20
1.1.8.Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş Projesi	21
1.1.9.Beslenme Kampanyası projesi	21
1.1.10.UNICEF ile Yürütülen - Yürütülecek Programlar	22
1.2.Tamamlanmış Ya Da Sürdürülen Projelerle İlgili Raporlar	22
1.2.1.Türkiye Erken Çocukluk Eğitim Projesi.....	23
1.2.2. 7 Çok Geç: Sosyal ve Ekonomik Kalkınma İçin Erken Çocukluk Eğitimi Semineri	23
1.2.3.Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Fayda-Maliyet Analizi Raporu.....	24
1.2.4. Mayıs 2005 TÜSİAD Eğitim Raporu.....	24
1.3.ARAŞTIRMANIN AMACI	31
1.3.1.Alt Amaçlar	31
1.3.2.Göstergeler.....	33
1.3.3.Araştırmanın Önemi	35
1.3.4.Sınırlılıklar	35
1.3.5.Tanımlar	36
2.0.YÖNTEM	38
2.1.Araştırma Grubu (Örneklem)	38
2.1.1.Örneklemin Özellikleri	38
2.2.Veri Toplama Araçları	40
2.3.Verilerin Toplanması ve Analizi	45
3.0.BULGULAR VE YORUM	47
3.1. ADP’NİN HEDEFLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DERECESİ	47
3.1.1. Annelerin ADP’ye İlişkin Kazanım Düzeyleri.....	47
3.1.2. Eğitim Durumlarına Göre Annelerin ADP’nin Öngördüğü Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri	58
3.1.3. Eğitime Katıldıkları Yıl Değişkenine Göre Annelerin ADP’nin Öngördüğü Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri	61
3.2. ÇOCUKLARIN PSİKOSOSYAL UYUM DÜZEYLERİ	64
3.2.1. Öğrencilerin Genel Psikososyal Uyum Düzeyleri.....	64
3.2.2. Öğrencilerin Sınıf İçi Sosyal Uyum Düzeyleri	65
3.2.3. Öğrencilerin Kişisel Uyum Düzeyleri	67
3.3. ÖĞRENCİLERİN OKULDAKİ AKADEMİK POTANSİYEL DURUMLARI ...	68
3.3.1. Öğrencilerin Akademik Potansiyel Durumları	68
3.3.2. ADP’na Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Akademik Potansiyel Durumları.....	75
3.3.3. Sınıflarına Göre, Öğrencilerin Akademik Potansiyel Durumları	81

3.4. ANNELERİN, ANNE DESTEK PROGRAMINA (ADP) YÖNELİK TUTUMLARI	89
3.4.1. <i>Annelerin, ADP'ye Yönelik Genel Tutumları</i>	90
3.4.2. <i>Annelerin, ADP'nin Hedeflerine Yönelik Tutumları</i>	91
3.4.3. <i>Annelerin, ADP'nin İçeriğine Yönelik Tutumları</i>	92
3.4.4. <i>Annelerin, ADP'de Kullanılan Yöntemlere Yönelik Tutumları</i>	94
3.4.5. <i>Annelerin, ADP'de Kullanılan Araç-Gereçlere Yönelik Tutumları</i>	95
3.4.6. <i>Annelerin, ADP'de Görev Alan Öğretim Elemanlarına Yönelik Tutumları</i>	97
3.5.EĞİTİCİLERİN, ANNE DESTEK PROGRAMINI (ADP) DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK TUTUMLARI	96
4.0.SONUÇ VE ÖNERİLER	106
4.1.Sonuç	106
4.2.Öneriler	104
5.0.KAYNAKÇA	109
6.0.EKLER	111

ÖNSÖZ

Türkiye’de Okulöncesi Eğitimde okullaşma oranı Milli Eğitim Bakanlığı kaynaklarına göre %20’dir. Bu oran özellikle Avrupa ve Amerika kıtalarındaki oranın çok altındadır. Dolayısıyla Türkiye’de ilköğretime hazırlık önemli bir sorun haline gelmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim II Projesi kapsamında çocukları ilköğretime hazırlamak amacıyla alternatif projeler üzerinde çalışmaktadır. Bu projelerden birisi de Anne-Çocuk Eğitimi Projesi’dir. Anne çocuk eğitimini ilişkin projelerin geçmişi daha öncelere dayanmakla birlikte, 2002 yılından beri M.E.B. Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne-Çocuk Eğitimi Vakfı tarafından “5-6 yaş Anne-Çocuk Eğitimi Programı” çocukları ilköğretime hazırlamak amacıyla sürdürülmektedir.

Anne-Çocuk Eğitimi programının hedeflerine ulaşip ulaşmadığı sorusunun cevaplanması ve gelecek için ne gibi tedbirlerin alınacağıın bilinmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu amaçla 5-6 yaş Anne-Çocuk Eğitimi programı sekiz ilde değerlendirilmiştir. Değerlendirmede 12 göstergelyi test eden beş alt problem üzerinde çalışılmıştır. Araştırmacılar Anne-Çocuk Eğitimi programının istenilen hedeflere ulaşip ulaşmadığı söz konusu bu beş alt amaçla ayrıntılı olarak araştırılmıştır. Programda annelerin kazanım düzeyleri programa katılan annelerin çocuklarının akademik potansiyelleri ve psiko-sosyal uyumları annelerin programa ilişkin tutumları ve eğitimcilerin programla ilgili görüşleri araştırılmıştır.

Annelerin programdan kazanımları programın sürdürülebilirliği açısından oldukça umut verici olmasına rağmen programa katılan ve katılmayan annelerin akademik potansiyelleri ve psiko-sosyal uyumları arasında bir fark gözlenmemiştir. Annelerin programa ilişkin tutumları oldukça olumludur. Eğitimcilerin program hakkındaki düşünceleri farklılık göstermesine rağmen programın sürdürülebilirliği açısından iyileştirmeye ihtiyacı vardır.

5-6 yaş grubu çocukların ilköğretime hazırlanması Türkiye’nin en önemli eğitim sorunlarından biridir. Anne-Çocuk Eğitiminin alternatif bir program olarak sürdürülebilmesi için araştırmanın sonuç ve öneriler kısmında belirtildiği gibi ayrıntılı nitel çalışmalara ihtiyaç vardır. Programın asıl hedefi çocukları ilköğretime

hazırlamak olmasına rağmen araştırma sonuçları bunu desteklememektedir. Dolayısıyla Anne-Çocuk Eğitiminin yeni araştırmalar doğrultusunda geliştirilmesi zorunludur. Saygılarımla.....

Prof. Dr. Ramazan ARI
Araştırma Yürütücüsü

ÖZET

Bu araştırma TEP II Projesi kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne-Çocuk eğitimi Vakfı tarafından 2002 yılından beri uygulanmakta olan “5-6 Yaş Anne-Çocuk Eğitim Programının” hedeflerine ulaşip ulaşmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Dolayısıyla araştırma “durum belirleme” çalışmasıdır.

Her coğrafi bölgeden bir il ve Van ili pilot olmak üzere sekiz ilde 5-6 yaş Anne-Çocuk eğitimi programı değerlendirilmiştir. Araştırmacılar illerdeki Halk Eğitim Merkezlerinde belli periyotlarla alan araştırması yapmışlardır. Programa katılan annelere ADP kazanım testi ve ADP’ni değerlendirme formu, programa katılan ve katılmayan annelerin ilköğretime devam eden çocuklarının (2,3,4,5. sınıflar) akademik potansiyellerini ve psiko-sosyal uyumlarını değerlendirmek için çocukların öğretmenlerine akademik değerlendirme formu ve psiko-sosyal uyum ölçeği, programda görev alan eğitimcilere program değerlendirme formu uygulanmıştır.

Araştırma ilkokula devam eden çocukların akademik potansiyelleri ve psiko-sosyal uyumlarını değerlendirmede deneysel modelde, diğer değerlendirmeler için ise tarama modelinde desenlenmiştir. Gruplar arasındaki karşılaştırmalar t testi ve varyans analizi ile yapılmıştır.

Sonuç olarak annelerin ADP kazanım düzeyleri oldukça iyi düzeyde olup annelerin eğitim düzeyleri ile orantılı olarak yükselmektedir. Aynı şekilde annelerin ADP programına ait tutumları oldukça yüksek düzeyde olumludur. Anneleri ADP programına katılan ve katılmayan çocukların akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Aynı şekilde anneleri ADP programına katılan ve katılmayan çocukların psiko-sosyal uyum programları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0.05$). Anneleri ADP programına katılan kız ve erkek çocukların akademik potansiyelleri kızların lehine farklılaşmaktadır ($p<0.05$). Programda yer alan eğitimcilerin programa ilişkin düşünceleri genellikle bazı konularda fikir birliği sağlamasına rağmen farklı görüşlerde ileri sürülmektedir. Genel olarak programın yetersizliklerinin yerel fiziki sorunlarla ilgili olduğu görüşü ağırlık

kazanmaktadır. Eğitcilerin ortak g6r6şlerine g6re en 6nemli sorun annelerin programa devamının sağlanması konusundadır.

Yukarıdaki bulgular bağlamında daha ayrıntılı verilere ulaşmak için programla ilgili nitel çalışmalara ihtiyaç vardır.

ÇOCUKLARIN OKULA HAZIRLANMASI (ANNE-ÇOCUK EĞİTİMİ) TEMEL ARAŞTIRMASI

(REF:BEP2/02-CQ)

1.0.GİRİŞ

Zorunlu öğrenim çağına kadar çocukların zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişmelerini sistemli bir ortam içinde daha iyi sağlayan yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, onları ilkokula hazırlayan ve temel eğitimin bütünlüğü içinde yer alan eğitim devresine "okulöncesi eğitim" denir. Eğitim sisteminin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitim, çocuğun daha sonraki yıllarına yön veren bir süreçtir. Toplumların sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısını oluşturan özellikler eğitim yolu ile şekillenir. Nitelikli, sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip bireylerin yetiştirilmesi için, eğitime küçük yaşlarda başlanılmasının gerekliliği tartışılmaz bir gerçektir.

İnsanoğlunun tüm yaşamı göz önünde bulundurulduğunda bazı yaşam dilimlerinin, psikolojik ve fizyolojik gelişmeler açısından daha kritik dönemler olarak ele alınması gerektiği bilinmektedir. Örneğin, 0-6 yaşlar arasını kapsayan okul öncesi yılları; çocuğun öğrenmesinin en yoğun olduğu, temel alışkanlıkların alındığı ve zihinsel yeteneklerinin hızlı bir biçimde gelişip biçimlendiği dönemdir. "17 yaşına kadar olan zihinsel gelişimin yüzde 50'sinin 4 yaşına kadar, yüzde 30'unun 4 yaşından 8 yaşına kadar, yüzde 20'sinin ise 8-17 yaşlarında elde edildiğini" (Koçak, 2001) düşünürsek, 0-6 yaşlar için, çocuğun gelişiminin hızla yönlendiği yıllar diyebiliriz. Bu yıllarda temeli atılan beden sağlığının ve kişilik yapısının ileri yaşlarda aynı yönde gelişme şansı çok yüksektir. Okul öncesi eğitim yılları kişiliğin oluşumu ve şekillenmesi, temel bilgi ve beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesinde ileri yıllara olan etkisi nedeniyle, yaşamın en kritik dönemlerinden biridir. Çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki öğrenim yaşamının yanı sıra sosyal ve duygusal yaşamını da biçimlendirecek güçtedir. Tesadüflere bırakılmayacak kadar

ciddi, bilimsel ve sistematik bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken okul öncesi eğitim hizmeti, tüm eğitim sisteminin en can alıcı unsurudur.

Çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alan, sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayan, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı, ebeveyn ve eğitimcilerin etkin olduğu kaliteli bir okul öncesi eğitim programına katılan çocukların diğer çocuklara kıyasla gelecekte okul başarıları daha yüksek, sosyal ve duygusal, sözel, zihinsel ve fiziksel gelişim açısından daha yetkin olduklarını araştırmalar göstermiştir. Okul öncesi eğitimin yararlarını kısaca; çocukların zekâ puanlarında yükselme, sınıfta kalma ve okul eğitiminden ayrılma oranlarında düşme, çocukların beslenme ve sağlık durumunda iyileşme, sosyal ve duygusal davranış gelişiminin daha ileri olması, daha olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi şeklinde sayabiliriz. Bu yüzden bu dönemde çocuğun zihinsel ve bedensel olarak yeterli beslenmesi ve etkileşimde bulunabildiği, onun gelişimini destekleyen bir ortamda bulunması gerekmektedir.

TÜRKİYE'DE ANNE-ÇOCUK EĞİTİMİ

Ülkemizde okul öncesi eğitimin gerekliliği, her geçen gün önem kazanmakta ve yürütülen çalışmalar nicelik ve nitelik açısından gelişme göstermekle birlikte, eğitim düzeyi yüksek, ekonomik ve sosyal koşulları yeterli olan ailelerin çocukları okul öncesi eğitim hizmetlerinden yararlanabilmekte, ancak, büyük şehirlerdeki gecekondularda yaşayan ve daha çok kırsal kökenli alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocukları bu programlardan yeterince yararlanamamakta ve diğer çocuklardan dezavantajlı olarak eğitime başlamaktadırlar. “Sosyal ve ekonomik şartlar açısından elverişsiz ortamlarda yaşayan çocuklar ortama bağlı kısıtlamalardan dolayı genetik potansiyellerine ulaşamayabilmektedirler. Özellikle bu kitle için ortama bağlı kısıtlamaları kaldırmak ve okul öncesi eğitim imkânlarını destekleyici kaynakları artırmak önemlidir” (TÜSİAD, 2005).

“Kapsamlı ve nitelikli bir okulöncesi eğitim uygulaması toplumun eğitim düzeyini yükseltecek, daha sağlıklı olmasını sağlayacak, toplumsal uyuma ve buna bağlı olarak beşeri sermayenin güçlenmesine neden olacaktır. Araştırmalar

okulöncesi dönemde insan sermayesine yapılan yatırımın getiri oranının en yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Dünyada okul öncesi eğitime yönelik çok yönlü programların fayda-maliyet analizlerine ilişkin olarak yapılmış birçok çalışma vardır. A.B.D.'de Abecedarian ve Perry Okul Öncesi Projeleri ile ilgili analizlerde, Perry Okul Öncesi Projesi için yatırılan her dolar karşılığı alınan dolar 7, Abecedarian Projesi için ise 4'tür. Bolivya'da büyük kentlerin gecekondu bölgelerinde yaşayan çocukları hedefleyen PIDİ programının fayda-maliyet oranı 2.26 olarak bulunmuştur. Mısır'da gerçekleştirilen bir araştırmada oran 1.20 ile 5.81 arası bir yelpazeye yayılmıştır. Yine Ürdün'deki araştırmalarda oranlar 1.49 ile 3.06 arasında gerçekleşmiştir. Bu durum insani gelişme ve ekonomik büyüme için insan sermayesine yatırımın erken çocukluk dönemlerinde yoğunlaştırılması gereğini ortaya koymaktadır" (TÜSİAD, 2005).

Türkiye'nin de içinde bulunduğu ekonomik ve toplumsal kalkınma beraberinde yeni gereksinimleri ve değerleri de getirmekte, toplum yaşamında değişikliklere yol açmaktadır. Bu değişimlerin gerektirdiği ihtiyaçları karşılamak ve Anayasamızda ifadesini bulan "sosyal devlet" olma niteliğinin de gereği olarak okulöncesi eğitim hizmetlerinden toplumun her kesiminin faydalanmasını sağlamak Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Türk eğitim sisteminin öncelikli hizmetleri arasında giderek artan bir önemle yer almaktadır.

Gerek Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, gerek kalkınma planlarında, gerekse milli eğitim şuralarında bu önemin gereğine işaret eden pek çok ifadeyle karşılaşmak mümkün olmaktadır. Örneğin;

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu"nun 17. maddesinde "Milli eğitim amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır" denilerek, her yerde eğitim ilkesi vurgulanmıştır.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının temel amaçları arasında:

- "Türk toplumunun temel taşı olan ailenin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda desteklenmesine ve güçlenmesine, kadının ve çocuğun korunmasına ve eğitilmesine önem verileceği" vurgulanmaktadır.

Aynı kalkınma planının ilkeleri arasında;

- "Ailelerin çocuk yetiştirme, sağlıklı ve dengeli beslenme konularında bilgilendirilmeleri üzerinde önemle durulacaktır",

- “ Geleceğin güvencesi olan çocukların yaşatılması, bedenen ve fikren sağlıklı bir biçimde yetiştirilmesi temel ilkedir”

denmektedir (DPT, 1989).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planının temel amaçlarından biri:

- “...eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve toplumun tüm bireylerine yeteneklerine uygun eğitimin verilmesine, kültürel gelişmenin sağlanmasına, toplumun tümünün sosyal güvenlik ve temel sağlık hizmetlerine kavuşturulmasına ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına, çalışılacaktır” şeklindedir.

Aynı kalkınma planının çeşitli bölümlerinde;

- “Her kademedeki eğitimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıyla beraber, okul öncesinden başlayarak emeklilik sonrasına kadar her dönemde insan kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla kullanılacak bütün imkanlar harekete geçirilecektir.”
- “Eğitim bu plan döneminde en öncelikli sektör olacaktır.”
- “Bu Plan döneminde okul öncesi eğitim tedricen yaygınlaştırılacaktır.”
- “Okulöncesi eğitimde yeterli gelişme sağlanamamıştır.”

Ayrıca erken çocukluk döneminde ana-baba eğitimlerinin ve toplumsal gelişmede aile ve çocuğun önemini yansıtan çeşitli ifadeleri kapsayan;

- “Ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetlerinin götürülmesinde, hizmetten yeterince yararlanamayan kesimlere öncelik verilecek, hizmetin niteliği yükseltilecek, ulaşılabilirliği ve sürekliliği sağlanacaktır.”
- “Aile planlaması hizmetlerinde öncelikli gruplara yönelik programların geliştirilmesi ve sektörler arası işbirliğinin sağlanması bir master plan çerçevesinde ele alınacaktır.”
- “Doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetleri ile doğum ve düşük sonrası aile planlaması hizmetlerinin güçlendirilmesi ve güvenli annelik projesinin ülke çapında yaygınlaştırılması sağlanacaktır.”

- “Türk toplumunun temel taşı olan ailenin korunması ve desteklenmesi temel ilkedir.”
- “Ailenin gelir sürekliliğinin, sağlık hizmetleri ihtiyacının ve sosyal güvenliğinin sağlanması suretiyle güçlendirilmesine, kriz durumlarında ihtiyaç ve sorunlarının giderilmesine yardımcı olacak bir sistemin geliştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılacak; çocuk yetiştirme, yaşlı ve engelli üyelerinin bakımı konularında ailenin eğitilerek desteklenmesi sağlanacaktır.”
- “Çocukların yaşatılması, sağlıklı gelişimlerinin, eğitimlerinin ve her bakımdan korunmalarının sağlanması esastır.”
- “Çocuk ölümlerinin azaltılması amacıyla, çocuk sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına, çocukların sağlıklı beslenmesine, anne ölüm hızının düşürülmesi ve doğurganlığın düzenlenmesinde özgür ve bilinçli seçim yapılmasını sağlayacak yönde ana sağlığı ve aile planlaması hizmetlerinin ülke düzeyinde dengeli olarak artırılmasına, toplumun tüm bireylerinin bu konularda eğitilmesine ve bilinçlendirilmesine ağırlık verilecektir.”
- “Çocuğun bakımı ve yetiştirilmesinde ideal ortamın aile olduğu ilkesinden hareketle, aileyi destekleyici önlemlere, koruyucu aile ve evlat edindirme uygulamalarına ağırlık verilecek, kurum bakımının iyileştirilmesi sağlanacaktır” ifadeleri yer almaktadır (DPT, 1995).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planının amaçları arasında:

- “Okul öncesi eğitim yaygınlaştırılacaktır.”
- “Anne-çocuk eğitime yönelik çalışmalara ağırlık verilecektir.”
- “Kadınların toplumsal konumlarının güçlendirilmesi, etkinlik alanlarının genişletilmesi, eşit ve fırsat ve imkanlardan yararlanmalarının sağlanması için eğitim seviyesi yükseltilecektir.”
- “Kadınların eğitime etkin katılımlarının sağlanması için örgün ve yaygın eğitim yanında yazılı ve görsel iletişim araçlarından yararlanılacaktır.”

- “Çocuk yetiştirme konusunda aileler eğitilerek desteklenecek, aileler ve ilgili kuruluşlar arasında eşgüdüm sağlanacaktır.”
- “Çocuk hakları sözleşmesi ilke ve hedeflerine ulaşmak esastır”.
- “Çocuğun bakımı ve yetiştirilmesinde ideal ortamın aile olduğu ilkesinden hareketle... aileye yönelik sosyal destek programlarına ağırlık verilecektir.” denmektedir.

Ancak, hemen hemen bütün kalkınma planlarında toplumun değişme ve gelişmesinde eğitimin gerekliliğine ve bu konuda kapsamlı çabalar gösterilmesi gerekliliğine vurgu yapılmasına rağmen gereken ilerlemelerin kaydedilemediği de bilinen bir gerçektir. Kalkınma planlarında olduğu gibi Milli Eğitim şuralarında da okul öncesi eğitim imkânlarının geliştirilmesine yönelik pek çok önerinin yer aldığı görülmektedir.

27–29 Eylül 1993’te yapılan 14. Milli Eğitim Şurası’nda okul öncesi eğitimi önemle ve ağırlıklı olarak ele alınmıştır. Şurada yer alan ifade ve önerilerden bir kısmı şöyledir:

- “Eğitim amaçlarından biri, hatta en önemlisi bireyin ve toplumun sosyal yönden gelişmesini sağlamak, onun içinde bulunduğu ortama dengeli bir şekilde uyumunu gerçekleştirmektir. Bu uyumu gerçekleştirecek sağlam temellerin okul öncesi eğitim dönemlerinde atılması gerektiği gerçektir. Bu bakımdan ülkemizin geleceği için okulöncesi eğitimi hayati önem taşımaktadır. Günümüzde bir ülkenin gelişmişlik düzeyi; o ülkenin çocuklara verdiği eğitimin niteliği ile ölçülmektedir.” (MEB, 1996, s. 231)
- “Çocukların bedensel, sosyal, zihinsel, duygusal gelişimlerini sağlamada okul öncesi eğitimin önemli katkısı, özellikle çocuk, ilköğretime başladığı zaman kendini göstermektedir” (MEB, 1996, s. 231).
- “Okulöncesi eğitimde dikkat edilecek en önemli konulardan biri, aileyi ve çocuğu birbirine uyumlu bir biçimde eğitmektir. Başarılı ve istenilen bir eğitimin ön şartı budur. Bu nedenle çeşitli iletişim kanalları ve yaygın eğitim araçları kullanılarak, ailenin ve özellikle de annenin okul öncesi eğitim konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. (MEB, 1996, s. 232)

- “Okul öncesi eğitimi evlere kadar götürme konusunda MEB ile UNİCEF arasında yürütülen projeler ve diğer yeni organizasyonlar üzerinde de çalışmalar yapılmalıdır” (MEB, 1996, s. 240).
- “Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması konusunda, kamuoyu ve anne-babaların yeterince bilgilendirilmediği görülmektedir. Bu nedenle; okul öncesi eğitim sadece çocukların değil anne babaların da eğitilmesini gerektirmektedir (MEB, 1996, s. 242).

13-17 Mayıs 1996’da yapılan 15. Milli Eğitim Şurası’nda da, Türkiye’nin yeni dünya düzeninde yerini alabilmek için çok büyük çabalar göstermesi gerekliliği vurgulanmış, bireysel gelişme, demokratikleşme, insan haklarına saygı, insan onuruna yaraşır bir yaşam yanında okul öncesi eğitim için de oldukça önemli olan **aile eğitiminin** dünyada ortak değerler haline geldiği ifade edilmiştir (MEB, 1996, s. 352).

Türkiye’de gerek kanunlarda yer alan, gerekse kalkınma planları ve milli eğitim şuralarında önemle üzerinde durulan, erken çocukluk eğitimi hizmetlerinin çok önemli ve kritik aşamasını oluşturan, okul öncesi eğitim hizmetleri ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığı (Okul Öncesi Eğitim, Kız Teknik Eğitim, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Müdürlükleri) ve Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından verilmektedir (2006’da M.E.B. bünyesinde toplanmıştır). Devlet kuruluşlarına ek olarak sivil toplum kuruluşları da (STK) farklı devlet kuruluşları ile işbirliği içerisinde ya da tek başına erken çocukluk eğitimi hizmetleri vermektedir. Bu STK’ların başlıcaları Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ile uluslar arası bir kurum olan UNICEF’dir.

Okul öncesi eğitime verilen önem konusunda hemen hemen tüm dünya ülkeleri arasında ortak bir görüş oluşmakta ve bu alanda okullaşma oranları ve yapılan harcamalar giderek artma eğilimi göstermektedir. Okul öncesi eğitime ilişkin hizmetlerden yararlanma oranları bazı gelişmiş ülkelerde %100’e yaklaşmakta ve kamu tarafından zorunlu olarak sunulmaktadır. Türkiye’de ise yaklaşık yüzde 16 düzeyinde ve genellikle büyük yerleşim merkezlerindedir (şehir, kasaba). Okul öncesi eğitim harcamalarının toplam bütçe içerisindeki payı binde 1, MEB bütçesi içerisindeki payı ise yüzde 1 seviyesindedir. Bu durum Türkiye’de okul öncesi eğitim

konusunda yeterli çabaların gösterilemediğinin önemli bir kanıtı olarak değerlendirilebilir.

Okul öncesi eğitimin ülke genelinde yaygınlaştırılması için Türkiye’de de çeşitli sistemlerin geliştirilmesinin gerekliliği giderek önem kazanmaktadır. Çocuğun gelişiminde birçok sistem (aile, okul, toplum) etkili olmaktadır. Okul öncesi dönemde bu sistemlerin birlikte işe koşularak çocukların çok yönlü geliştirilmelerine yönelik çabaların geliştirilmesi önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumları ve diğer toplumsal kurumlar yanında özellikle ailelerin eğitimi çocukların toplumsallaşmasında ve geleceğe hazırlanmasında önemli bir yer teşkil etmektedir.

Ev ve aile çocukların gelişimlerinde olumlu ya da olumsuz etkileri olan en önemli ortamdır. Çocuk doğumla birlikte öğrenmeye başlar ve bu öğrenme süreci erken çocukluk dönemi boyunca devam eder. Çocuk bu dönemde yaşamının büyük bir bölümünü aile ortamında geçirir. Bu nedenle çocukların eğitiminde okul öncesi eğitim kurumları yanında, anne babanın rolü çok daha büyük ve önemlidir. Anne-babalar çocuğun yeni şeyler öğrenmesini sağlayan, bilişsel, psiko-motor, dil, sosyal ve duygusal özelliklerinin gelişmesi açısından çocuklarının ilk eğitimcileridirler (Ersoy ve Şahin, 1999a, s. 58-62).

Çocuğun doğduğu aile ortamının ve sahip olduğu özelliklerin gelişimi belirlemede önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Bu durumda çocuğun gelişim ve eğitiminde bu derece belirleyici etkileri olan aile bireylerinin çocuk gelişimi ve eğitimi konularında bilgilendirilmeleri, bilinçlendirilmeleri ve öğrendiklerini davranışa dönüştürebilmeleri için belli bir program çerçevesinde eğitilmeleri gerekmektedir (Üstünoğlu, 1991).

Ancak Türkiye’de destekleyici aile eğitim çalışmaları yeterli sayı ve kapsamda değildir. Yapılan çalışmalar hâlihazırda yürütülen çalışmalar ve tamamlanmış ya da devam etmekte olan projelerle ilgili raporlar olmak üzere iki başlık altında gruplandırılabilir.

1.1.Yürütülen Projeler

Okul öncesi eğitimi destekleyici nitelikteki ve halihazırda yürütülmekte olan projelerden bazıları şunlardır (M.E.B, 2005):

1.1.1.ÇYDD ve DANONE Tarafından Donatılacak Anasınıfları Projesi

Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü ile Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDB) arasında düzenlenen işbirliği protokolü gereğince, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında yer aldığı şekilde, Okul Öncesi Eğitimi oranını 2005 yılı sonuna kadar % 25'e çıkarılması konusunda, ihtiyaç gösteren ana sınıflarının donatımları ile okullara oyun parkları yapılarak okul öncesi eğitime destek sağlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda imzalanan protokol gereği 81 ilde toplam 250 ana sınıfının donatımı ve oyun parkı yapılmıştır. 2006-2001 öğretim yılında da 260 anaokulunun donatılması ve oyun parkı yapılması planlanmaktadır.

1.1.2.Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğitimi Programı (OVÇEP) Projesi

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, 61-72 ay çocuklarının sınıf ve ev ortamlarının desteklenmesi, ilköğretime hazırlanmaları ve okul-aile işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü ve AÇEV işbirliği ile gerçekleştirilen OVÇEP protokoli, 1999-2000 eğitim-öğretim yılında sadece İstanbul'da uygulanmıştır. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında ise 27 il 88 öğretmen ve 2211 çocuğu içine alacak şekilde genişletilmiştir.

1.1.3.Mobil Anaokulu Projesi

Maddi imkanları yetersiz ailelerin yaşadığı 36-72 aylar arasındaki çocukları kapsamaktadır. Proje; Genel Müdürlük, vali, belediye başkanı ve üniversite işbirliğiyle yürütülmektedir. Proje; okul öncesi eğitiminden yararlanmayan çocuklara okul öncesi eğitim fırsatı tanıma, çocukların gelişim ve eğitimlerini destekleme ve anne babaları bilinçlendirme amaçlarını taşımaktadır. Bu amaçla, annelere, temel beslenme, çocukla iletişim, ev ekonomisi, temizlik ve bulaşıcı hastalıklar, cinsel sağlık konularında haftada iki gün dersler verilmektedir.

1.1.4.Yaz Okulları Projesi

Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü ile AÇEV arasında, okul öncesi eğitimden yararlanamayan, sosyo-ekonomik yetersizlikleri olan ailelere ve çocuklarına Okul Öncesi Eğitimin ulaştırılması amacıyla düzenlenen bir projedir.

Söz konusu işbirliği protokolü ile okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanamayan dar gelirlili ailelerin çocuklarının "Yaz Okulları"nda uygulanacak programlarla okul öncesi eğitim ihtiyaçları karşılanacaktır. Proje, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü ile AÇEV arasındaki işbirliğinin yükümlülüklerini kapsamaktadır. Yaz Okulları uygulamaları AÇEV ile 2004 yılından itibaren yapılan protokoller ile yürütülmektedir.

2004 Yaz Okulu: 18.05.2004 tarihinde yapılan protokol ile Diyarbakır ilinde 20 öğretmen tarafından uygulanarak 391 çocuğa ulaşılmıştır.

2005 Yaz Okulu: 03.03.2005 tarihinde yapılan protokol ile İstanbul ilinde 8 sınıf ve Diyarbakır ilinde 27 sınıfta uygulanması planlanmıştır.

09.06.2005 tarihinde yapılan protokol ile 19 ilde 62 sınıfta uygulanması planlanmıştır. 16 ilden 43 öğretmenin katılımı ile 13-17.06.2005 tarihleri arasında Okul Öncesi Eğitimi Yaz Programı Eğitici Semineri düzenlenmiş olup. Ancak aşağıdaki verilere ulaşılabilmektedir. Adana, Adıyaman, Ağrı, Batman, Bursa, Elazığ, Hakkari, İstanbul, Konya, Muş ve Şanlıurfa olmak üzere 11 ilde 21 öğretmen tarafından uygulanarak 269 çocuğa ulaşılabilmektedir.

2006 Yaz Okulu: Ankara, Adana, Diyarbakır İstanbul ve İzmir illerinde uygulanması planlanmıştır

1.1.5.Temel Eğitim Programı II. Faz "Okul Öncesi Eğitimin Desteklenmesi ve Yaygınlaştırılması" Projesi

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 26 Temmuz 2002 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren Temel Eğitim Projesi II. Faz ikraz anlaşması kapsamında yürütülmektedir. Projenin finansmanı Dünya Bankası kredisinden

sağlanmaktadır. Projede Okul Öncesi eğitimi Genel Müdürlüğü "Okul Öncesi Eğitimin Desteklenmesi ve Yaygınlaştırılması" bileşeni ile yer almıştır. Proje kapsamında Okul Öncesi Genel Müdürlüğü'nün amaçları:

- Okul öncesi eğitimi okullaşma oranını, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın öngördüğü 2005 yılı sonuna kadar %25'e yükseltmek için okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanamayan çocuklara eğitim olanağı sağlamak,
- Okul Öncesi Eğitimi çağ çocuklarını ilköğretime hazırlamak ve
- Eğitimde kaliteyi artırmak olarak belirlenmiştir.

Proje kapsamında yürütülen faaliyetler yerel ve merkezi düzeyde yürütülen faaliyetler olarak değerlendirilmektedir. Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün halen çalışmaları devam eden faaliyetleri:

1. 300 Okul Öncesi Eğitimi Ek Derslik İnşaatı:

İnşaat yönetimi ve müşavirlik hizmeti firmalarının seçimi faaliyeti tamamlanmıştır. 94 Anasınıfının (Batman, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak, Adıyaman, İstanbul illerine ait) yerel bazda ihaleleri yapılmış olup, söz konusu çalışmalara devam edilmektedir.

2. 300 Okul Öncesi Eğitim Okulunun Donatımı

Yukarıda sözü edilen 94 anasınıfı ile birlikte 206 hâlihazırda kullanılan toplam 300 anasınıfının donanımı yapılacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı ana sınıfları için standart donanım için gerekli materyal ve bu materyallerin teknik şartnamelerini hazırlamıştır. Sözü edilen 94 anasınıfının inşası tamamlandığında ihale açılacaktır.

3. 800 Okul Öncesi Eğitim Okuluna Eğitim Materyalleri Alımı

Alımı merkezi düzeyde gerçekleştirilecek, 800 Anasınıfına materyal faaliyeti ile ilgili iki komisyon oluşturulmuştur. Genel Müdürlüğümüzden seçilen öğretmenlerden oluşan komisyon Talim ve Terbiye Kurulu'nda eğitim materyallerinin çocuk gelişimi açısından uygunluğunu, Projeler Koordinasyon Dairesi Başkanlığında oluşturulan

diğer komisyon ise idari ve teknik şartname bakımından uygunluğunu incelemeye devam etmektedirler.

1.1.6. Temel Eğitime Destek Projesi

Proje finansmanının tamamı Avrupa Birliği Akdeniz Fonu (MEDA)'dan hibe şeklinde sağlanmıştır. TEDP, T¼rkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu tarafından 8 şubat 2000 tarihinde imzalanan ve uygulamalarına 11 Eyl¼l 2002 tarihinde başlanan 5 yıl s¼reli bir programdır.

Projenin genel amacı, yoksulluğu azaltma perspektifinde eğitim seviyesini artırarak, eğitim kalitesini ve eğitime erişimi iyileştirmek, en dezavantajlı kırsal, şehirsel b¼lgeler ve gecekondularda n¼fusun yaşam koşullarını geliştirmek ve eğitim dışında olan çocuklar, gençler ve yetişkinlerin temel eğitim kapsamına alınmasını desteklemektir. Projenin özel amacı ise eğitimin kalitesini ve eğitime erişimi iyileştirerek, özellikle kız çocukları ve kadınlar için yaygın ve örg¼n eğitimin ortalama seviyesini yükselmektir.

Programın, ulusal düzeydeki eğitim reformlarını desteklemesi amacıyla 5 ayrı faaliyet alanı bulunmaktadır:

1. Eğitim Kalitesi
2. İletişim
3. Yönetim ve Organizasyon
4. Öğretmen Eğitimi
5. Yaygın Eğitim

Program kapsamında yür¼t¼len faaliyetler üç ana başlık altında toplanmıştır:

1. Ulusal D¼zeyde Temel Eğitim Reformunun Desteklenmesi: Ulusal D¼zeyde Temel Eğitim Reformunun Desteklenmesi. Bu kapsamda Ulusal düzeyde yapılacak çalışmalarla yeni politikalar geliştirilmesine yönelik MEB'e destek sağlanmaktadır. (Ankara Kocaeli, Bolu, İzmir, Hatay ve Van)

2. Temel Eğitim Reformunun 12 Kırsal İlde Desteklenmesi: Ardahan, Kars Adıyaman, Şanlıurfa, Bayburt, Diyarbakır, Siirt, Erzurum, Muş, Ağrı, Bingöl ve Sakarya illerinde temel ve yaygın eğitimin güçlendirilmesi için il düzeyinde planlanan çalışmalara destek sağlamaktadır. Bu kapsamda Okulların altyapısını güçlendirerek eğitime erişimin artırılması ve Okul öncesi eğitime erişim ve katılımı artırmak hedefler arasında yer almaktadır.

3. Yoğun Göç Alan Beş İlde (İstanbul, Antalya, Adana, Bursa ve Mersin) Eğitim Sisteminin Dışında Kalan Genç, Çocuk ve Yetişkinlerin (özellikle kadınların) Eğitim Olanaklarının Güçlendirilmesi: Bu bileşen kapsamında özellikle okuma-yazma bilmeyen kadınlar ve sokak çocuklarının eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.

Projenin Finansmanı: Programın toplam maliyeti 100.000.000 Euro'dur. Bu miktarın tamamı Avrupa Birliği Akdeniz Fonu (**MEDA**)'dan hibe şeklinde sağlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün proje kapsamında **Eğitim Kalitesi** faaliyet alanı çerçevesinde;

1. Okul öncesi eğitim programlarının güncellenmesi
2. Yönetim, organizasyon bileşeni kapsamında okul yöneticileri, müfettişler ve öğretmenlere yönelik okul öncesi eğitimi modülünün hazırlanması faaliyetleri yer almaktadır.

Söz konusu faaliyetler kapsamında; denenip geliştirilmek üzere 2002-2003 eğitim ve öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programının gözden geçirilmesi, geliştirilmesi ve öğretmen kılavuz kitabının hazırlanması amacıyla komisyon kurulmuştur. Komisyonun çalışmaları devam etmektedir.

1.1.7.Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma ve Kalitesini Artırma Projesi

Hollanda hükümetinin **MATRA** Katılım Öncesi Projeler Programı kapsamında, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün "Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma ve Kalitesini Artırma" Projesi kabul edilerek 2006 yılı itibariyle yürürlüğe girmiştir.

Projenin Amacı: Ülkemizdeki mevcut okul öncesi eğitimi politikalarını gözden geçirerek, Avrupa Birliği ülkeleri uygulamaları ile karşılaştırmalar yapmak ve mevcut koşullar içinde en uygun politikanın geliştirilmesine katkıda bulunmak; Okul Öncesi eğitime alternatif modeller oluşturarak, okullaşma oranlarını artırmak; Okul öncesi eğitimin kalitesini arttırmak, Avrupa Birliği ülkelerinin eğitim sistemleri ve standartları ile uyum sağlamaktır. Projenin Bütçesi 400.000 Euro dur.

Planlanan Proje Faaliyetleri: Türkiye ve Hollanda'da Okul Öncesi Eğitimi alanında yapılan uygulamalar arasındaki farklılıkların tespit edilmesi, Okul öncesi eğitiminde çağdaş yaklaşımlar ve alternatif modellerle ilgili İstanbul'da özellikle göçün yoğun olduğu illerden seçilen öğretmenlerin katılımları ile bir seminerin organize edilmesi, Okul Öncesi Eğitimde çağdaş yaklaşımlarla ve bu yaklaşımlar doğrultusunda gerçekleştirilebilecek pilot uygulama ile ilgili bir çalıştayın düzenlenmesi, yüksek oranda göç alan ve nüfus yoğunluğunun fazla olduğu illerden birinde, saha çalışmalarında gözlenen ve okul öncesi eğitimde çağdaş uygulamalar doğrultusunda planlanan pilot uygulamanın başlatılması.

Projenin Hedefleri: Bu proje ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın Okul Öncesi Eğitimi politikaları gözden geçirilerek ve AB uygulamaları göz önünde bulundurularak ülkemiz koşulları çerçevesinde bir okul öncesi eğitim politikası oluşturulmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir. AB kaynaklarından daha fazla faydalanabilmek amacıyla AB komisyonu ve delegasyonunun Türkiye'deki okul öncesi eğitimi faaliyetleri konusunda bilgilendirilmesinin sağlanması hedeflenmektedir. Genel Müdürlüğümüzün okullaşma oranlarını yükseltme çabalarına katkı sağlamak hedeflenmektedir. Eğitimde kalitenin öneminden hareketle, bu proje ile aynı zamanda Avrupa Birliği ülkelerinin okul öncesi eğitim sistemleri standartları ile bir uyum yakalayarak Türkiye'de okul öncesi eğitimin kalitesinin artırılması da hedeflenmektedir(<http://ooegm.meb.gov.tr/>).

1.1.8.Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş Projesi

“T.C. Hükümeti-UNICEF İşbirliği Programı 2001-2005 Ana Uygulama Planı” kapsamında Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Projesi'nin alt projesi olarak Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, UNICEF ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü işbirliğinde yürütülen Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş Projesi ile;

- Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin gelişimsel özelliklerinin karşılaştırılması,
- Okul öncesi eğitim ve ilköğretim birinci sınıf programlarının karşılaştırılması,
- Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumlarının eğitim ortamlarının karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

2003 yılında başlayan çalışma kapsamında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Prof Dr. Ayla OKTAY başkanlığında aşağıda yer alan çalışmaları gerçekleştirmiştir:

1.Gelişimin Değerlendirilmesi: Projenin bu bölümünde birinci sınıf çocuklarının gelişim düzeyleri ve okul olgunluğu ile ilgili yeterlilikleri ile bu çocukların hareket gelişimine ait yeterliliklerinin ayrı ayrı ölçekler kullanılarak ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla İstanbul İli'ndeki ilköğretim okullarının birinci sınıfında öğrenim gören öğrenciler evreninde, “Okul Öncesi eğitim Alan ve Almayan Birinci Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Özelliklerinin Karşılaştırılması” yapılmaya çalışılmıştır.

2.Eğitim Ortamının Değerlendirilmesi: Projenin bu bölümünde eğitim ortamları fiziksel, psiko-sosyal ortamlar olarak ele alınmaktadır. MEB'e bağlı resmi ve özel ilköğretim okullarının ana sınıfları ile birinci sınıflarının fizik ortamları ile ilgili mevcut durumun tespit edilmesi ve bu sınıfların psiko-sosyal açıdan farklılıklarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.1.9.Beslenme Kampanyası projesi

15/11/2005 tarihinde imzalanan projede okulöncesi eğitimi genel müdürlüğü ile AÇEV, eğitim oranı düşük olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden 10 ilde çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmelerine katkı sağlamak için süt, fındık, kek ve kraker gibi yiyecekler verilecektir. (7 Çok Geç” Kampanyası çerçevesinde yürütülen bu programda; Ağrı, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Erzurum, Hakkari, Mardin, Şanlı Urfa, Muş ve Van kampanya kapsamına alınmıştır. Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için başlanan beslenme projesinde 36-72 aylık toplam 41270 çocuğa ulaşılmıştır. 10 ilde uygulanan bu pilot çalışmanın maliyet çalışmaları devam etmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, finansman sağlandığı takdirde proje diğer illere de yaygınlaştırılacaktır.

1.1.10.UNICEF ile Yürütülen - Yürütülecek Programlar

Ayrıca 2006-2010 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ülke genelinde bir program hazırlayarak eylem planı oluşturmuştur. Bu doğrultuda Türkiye Cumhuriyeti ile UNICEF arasında 10 Mart 1954 tarihinde imzalanan Temel İşbirliği Anlaşması Kapsamında UNICEF destekli olarak okul öncesi eğitimi alanında 2006 – 2010 yılları arasında (1) Bebek ve Çocuk Sağlığı, (2) Bebek ve Çocuk Gelişimi ve Etkili anne Babalık konularında projelerin yürütülmesi planlanmaktadır.

1.2.Tamamlanmış ya da Sürdürülen Projelerle İlgili Raporlar

Okul öncesi eğitimi destekleyici nitelikteki tamamlanmış ya da devam eden çalışmalarla ilgili rapordardan bazıları şunlardır(M.E.B,2005; <http://ooegm.meb.gov.tr/>).

1.2.1. Türkiye Erken Çocukluk Eğitim Projesi

1982–1986 yılları arasında çocukların; bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini desteklemek, okul performanslarını artırmak, iletişim becerilerini geliştirmek ve anneleri güçlendirmek amaçlarıyla eğitim ve sosyo-ekonomik statüleri düşük anneler ile bu annelerin çocukları üzerinde yürütülmüştür. Projenin değerlendirilmesi amacıyla 1991-1992 yılları arasında projede eğitim verilen çocukların ergen oldukları bir dönemde Kağıtçıbaşı, Ç., Sunar, D., ve Bekman, S. tarafından bir “Takip” araştırması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Projede anneleri eğitilen çocukların eğitim almayanlara göre; Türkçe, Matematik ve Genel akademik başarılarının, sözcük dağarcıklarının ve eğitime devam etme oranlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. 2004 yılında ise aynı gençler 25-27 yaşlarına geldiklerinde Projenin etkisi “ikinci Takip” araştırmasıyla Kağıtçıbaşı, Ç., Sunar, D., Bekman, S. & Cemalcılar, Z. tarafından tekrar değerlendirilmiştir. İkinci takip araştırmasında; Ev merkezli eğitim verilen annelerin çocuklarının daha yüksek bir yüzdesinin üniversiteye gittiği, sözcük testinde daha başarılı olduğu ve kredi kartlarının bulunduğu gözlenmiştir. Kurum merkezli bakım yapılan ve eğitim amaçlı kuruma devam eden çocukların okullaşma sürelerinin daha fazla olduğu ve daha yüksek statülü işlerde çalıştıkları vurgulanmaktadır. Muhtemel ‘gecikmiş etki’ değerlendirildiğinde ise; İlk takip araştırmasında eğitim amaçlı bakımın etkilerinin daha az, ikinci takip araştırmasında ise, daha belirgin olduğuna işaret edilmektedir (<http://ooegm.meb.gov.tr/>).

1.2.2. 7 Çok Geç: Sosyal ve Ekonomik Kalkınma İçin Erken Çocukluk Eğitimi Semineri

Anne Çocuk Eğitimi Vakfı “7 Çok Geç Kampanyası Kapsamında bir dizi konferanslar hazırlamıştır. Bu konferanslar, erkek çocukluk ve sağlık, erken çocukluk eğitiminin öğrenme ve davranış üzerindeki etkileri gibi üç temel boyutu kapsamaktadır. 24 Şubat 2006 tarihinde, J. Frasser Mustard tarafından İstanbul’da erken çocukluk eğitiminin çocuğun nörolojik gelişimine etkisi, yine erken çocukluk

eğitimin çocuğun öğrenme yeteneklerine katkısı ve sosyal hayat için gerekli olan temel davranışlara katkısını vurgulayan konferanslar vermiştir(Mustard, 2006).

1.2.3. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Fayda-Maliyet Analizi Raporu

AÇEV tarafından şimdiye kadar AÇEV’in erken çocukluk eğitimiyle ilgili çalışmalarına da atıfta bulunularak erken çocukluk eğitimin fayda-maliyet analizleri yaptırılmıştır. Bu rapor, Mart 2005’te sunulmuştur. Raporda erken çocukluk eğitimi alan 1000 çocuğun ilkokula başlama, ortaöğretimi tamamlama ve üniversiteye girmeye ilgili tahmini oranları dikkate alınarak üç farklı senaryo üzerinde çalışılmıştır. Bu senaryolar tamamen tahmini bir kestiriye dayalı olarak yapılmıştır. Bu senaryolara göre çocukların ilkokulu bitirmeleri ve ya liseyi bitirmeleri ya da yükseköğretime devam etmeleri üç farklı fayda ve maliyet oranları hesaplanmıştır. Bu oranlar, fayda açısından okul öncesi eğitimin lehine olarak 1/3 ya da 1/6’ya kadar çıkmaktadır. Raporda ayrıca, Güney Amerika ülkeleri ve Mısır’da yürütülen (daha önce söz edildi) erken çocukluk eğitimi fayda- maliyet analizleriyle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalarda en dikkat çeken ABD’de 1 birim maliyete karşı 6 birim faydanın sağlanmasıdır. Raporda Türkiye deki okul öncesi eğitimin fayda maliyet analizleri ile Mısır’daki fayda maliyet analizlerinin örtüşmesi dikkat çekicidir (Kaytaç, 2005).

1.2.4. Mayıs 2005 TÜSİAD Eğitim Raporu

TÜSİAD’ın Mayıs 2005 te kamuoyuna sunduğu raporun 3. bölümü erken çocukluk eğitimine ayrılmıştır. Raporun bu bölümünde erken çocukluk eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, temel hedefler, gelişmeler ve kurumsal yapı, hedef kitlenin tanımı ve kapsamı, eğitim programları ve katılımcılar, eğitim standartları, eğitim programları ve eğitim kalitesi, eğitimcilerin eğitimi, eğitim ve eğitmen yetiştirmede mevcut sorunlar, sınırlar, kısıtlamalar, finansman olanakları, Türkiye’de erken çocukluk eğitiminin fayda ve maliyet analizleri yer almış, ayrıca Türkiye’de erken çocukluk eğitimini mevcut durumunu değerlendiren çalışmalara yer verilmiştir. Erken çocukluk eğitimindeki yasal düzenlemeler ve temel hedefler, kurumsal yapı gibi konular nihai raporda ele alınacaktır.

Raporda Türkiye’de okul öncesi eğitimin kısa tarihi istatistiksel verilerle sunulmuştur. Örneğin 1923 yılında 80 anaokulu ve 136 öğretmen ile 5880 öğrenciye ulaşılrken, 2004 – 2005 öğretim yılında 16.016 sınıf veya derslik 22.030 öğretmenle 434.771 okul öncesi çağıdaki çocuğa ulaşılmıştır. Bu çocuk sayısı Türkiye de okul öncesi eğitim yaşındaki çocukların %13 ünü oluşturmaktadır. Bu oran Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre %16’dır.

TÜSİAD raporunda sözü edilen Erken Çocukluk Eğitimi ile ilgili projeler bu araştırmada halı hazırda devam eden – “Tamamlanmamış - sürdürülen projeler ve Raporlar” başlığı altında verilmiştir. Fayda maliyet analizleri yine bu çalışmada özetlenmiştir. Dolayısı ile TÜSİAD raporunun detayları bu çalışmanın yöntem bölümünü düzenlerken dikkate alınacak ve nihai raporda önemli ayrıntılar sunulacaktır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığının verilerinde rastlanamayan bazı programlardan söz edilmektedir. Bunların kısa özetleri aşağıda bilgi vermek amacı ile özetlenmiştir.

1. 0-4 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı:

1993-1994 öğretim yılından itibaren Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ile UNICEF işbirliği ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi öğretim görevlilerinin desteğiyle yürütölen bu programın amacı; 0-4 yaş grubunda çocuğı olan anneleri yaygın eğitim yoluyla eğitmek, çocukların gelişimi, eğitimi, ihtiyaçları konularında bilgilendirme ve genel anlamda insan ilişkilerinde çevreleriyle olan uyumlarını düzenlemelerine yardımcı olmaktır.

0-4 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı iki bölüm halinde uygulanmaktadır. Programda 25 haftada işlenecek konuları içeren “Erken Çocukluk Gelişimi Anne Eğitimi Programı Uygulama Kılavuzu”ndan annelere bilgiler verilir. 0-4 Yaş Grubu 0-48 ay olarak da belirtilebilir. Her ay bir bölüm olmak üzere toplam 48 bölümden oluşun “Gelişimsel Eğitim Programı” uygulanmaktadır.

Yapılan ev ziyaretlerinde ve grup toplantılarında annelere Gelişimsel Eğitim Programını çocukları ile nasıl uygulayacakları hakkında bilgi verilmektedir. Yapılan uygulamalar da ev ziyaretlerinde gözlenmektedir.

0-2 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı: Bu yaş grubu program en az 10 anne ile başlatılır. Ev ziyareti şeklinde yürütülür. Annelerin çocuklarını bırakarak haftada bir gün düzenlenen grup toplantılarına katılmaları her zaman mümkün olamamaktadır. Ancak ayda bir kez toplanarak videokaset izlemeleri mümkün olabilmektedir. Program toplam 25 hafta sürmektedir.

2-4 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı: Bu yaş grubun programı en az 15 anne ile başlatılır. Ev ortamının ve Gelişimsel Eğitim Programının (GEP) izlenmesi amacıyla ev ziyareti yapılmaktadır. Haftada bir kez annelerle grup toplantısı yapılarak annelerin çocukları ile gerçekleştirecekleri etkinlikler tartışılmaktadır.

1993–1994 yılından itibaren uygulanmakta olan 0-4 Yaş Grubu Anne Çocuk Eğitim Programı UNICEF'in proje illeri olan Van ve Yozgat'ta yetiştirilen ücretli usta öğretmenlerle bu illerin köylerinde de Programın uygulanması sağlanmıştır.

2000–2001 eğitim yılı için deprem bölgesi ağırlıklı yapılan seminerler sonunda, bölgedeki 5 ilimizde bu programın daha yaygın ve etkin uygulanabilir hale gelmesi amaçlanmıştır.

Halen Program 59 il'de uygulanmakta olup 1993–2004 yılları arasında toplam 33.034 anne çocuk ikilisine ulaşılmıştır.

2. 0-6 Yaş Aile ve Çocuk Eğitimi Programı :

0-4 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı, 2003 yılından itibaren 2001-2005 Ana Uygulama Planı kapsamında yer alan Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Projesi çerçevesinde 18 sektörün katılımıyla yapılan çalışmalarla, bütüncül bir yaklaşımla geliştirilerek 0-6 Yaş Aile ve Çocuk Eğitimi Programına dönüştürülmüştür.

Programın ortakları; Milli Eğitim Bakanlığı Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Başbakanlık GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, sendikalar, belediyeler, Ordu ve sivil toplum kuruluşlarından oluşmaktadır.

Projenin amacı; çocuğun psiko-sosyal ve bilişsel gelişimi hakkını güvence altına almaktır.

Proje hedefleri;

- Çocukların gelişimsel gecikmelerini önlemek,
- Anne babaların erken çocukluk konusundaki bilgilerini artırmak,
- Bölgeler ve cinsiyetler arasındaki eşitsizliği azaltmak,
- Öğrenme başarısını desteklemek ve etkili anne babalık programını ulusal düzeyde yaygınlaştırmak,
- Bütüncül yaklaşımı merkeze alarak 3 milyon aileye ulaşmaktır.

Aile ve Çocuk Eğitimi Programı 2 bölümden oluşmaktadır.

1. Aile Eğitim Programı
2. Gelişimsel Eğitim Programı

Programın uygulanması için; Ankara, İstanbul, İzmir, Mersin, Samsun ve Diyarbakır illeri pilot olarak belirlenmiştir. Bu illerden çağrılan 120 uygulayıcı düzenlenen 2 seminerle eğitici eğitimine alınmıştır. 6 ilde yapılacak olan uygulama çalışmaları öncesinde uygulama materyalleri UNICEF tarafından bastırılmış, uygulama 29 Eylül 2003 tarihinde başlamıştır.

2003-2005 Öğretim Yılında 141 eğitimci ile 45 ilde 9.673 aile çocuğa ulaşılmıştır.

3. 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı :

5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı (AÇEP), MEB Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) işbirliği ile 1994 yılından buyana uygulanmaktadır. Program; 01.09.1994-31.12.1995 tarihleri arasında Yaygın Eğitim Projesi, 01.01.1996-30.06.1999 tarihleri arasında Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında, 1999-2000 tarihleri arasında Anne Çocuk Eğitim Vakfının

sağladığı kaynaklarla, 2000-2003 tarihleri arasında Hükümetimiz ile Dünya Bankası arasında imzalanan Temel Eğitim Projesi kapsamında sağlanan kaynak ve AÇEV'in desteği ile uygulanmıştır.

Programın amacı; çocuğun çok yönlü gelişimi, onun en yakın çevresi olan anne yolu ile desteklenmektedir. Program 3 bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölüm; annelerle çocuğun bedensel, zihinsel, sosyal gelişimi, anne çocuk ilişkileri, farklı disiplin yöntemleri gibi 23 değişik konu (25 hafta) hakkında sohbetlerin yapıldığı "Anne Destek Programı"dır.

İkinci Bölüm; anneye yönelik kadının üreme sağlığını etkileyen durumlar ve gebeliği önleyici yöntemler gibi konuların işlendiği 25 kısımdan oluşan "Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması"dır.

Üçüncü Bölüm; çocuğun zihinsel gelişimini değişik açılardan desteklemeyi amaçlayan "Zihinsel Eğitim Programı" (ZEP)tir.

Bu araştırmamızın temel amacı yukarıda sözü edilen üç programın hâlihazırdaki durumunu belirlemektir. Dolayısı ile "ARAŞTIRMANIN AMACI" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

TÜSİAD raporuna göre; 1993-2005 Yılları Arası 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı Kursiyer sayıları şöyle gerçekleşmiştir.

Yıllar	İl Sayısı	Eğitilen Öğrt. Sayısı	Toplam Öğrt.Sayısı	Eğitilen Anne Sayısı	Ulaşılan Anne Çocuk Sayısı
1993 - 1994	9	40	40	1.300	2.600
1994 - 1995	11	39	79	1.700	3.400
1995 - 1996	23	69	148	3.628	7.256
1996 - 1997	34	-	207	5.598	11.196
1997 - 1998	52	25	232	7.305	14.610
1998 - 1999	59	93	325	9.298	18.596
1999 - 2000	59	-	325	8.362	16.724
2000 - 2001	58	-	325	8.571	17.142
2001 - 2002	57	44	369	8.048	16.096
2002 - 2003	61	89	283	9.717	19.434
2003 - 2004	67		338	10.401	20.802
2004-2005	69	-	349	11.637	23.274
TOPLAM				85.565	171.130

4. Eğitici Anne (Çocuk Bakıcısı) Yetiştirme Programı

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü taşra birimleri olan halk eğitimi merkezlerince çalışan annelerin, çocuklarını güvenle bırakacakları okul öncesi eğitim kurumları sayıca yeterli olmadığından, bu alanda ehliyetli bakıcı anneler yetiştirme ve çocuğun kendi ev ortamında bakılması ve çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal gelişimlerini iyi tanıyan, bakımlarında ve eğitimlerinde bilinçli hareket etmesini bilen profesyonel elemanlar yetiştirilmesi amacıyla Eğitici Anne (Çocuk Bakıcısı) yetiştirme kursları düzenlenmektedir.

1994 –1995 öğretim yılında 20 ilde başlatılan Eğitici Anne (Çocuk Bakıcısı) yetiştirme programı kurslarında bu güne kadar toplam 6.403 kursiyere eğitim verilmiştir.

5. Aile Sağlığı Eğitim Projesi

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı arasında 27.08.1999 tarihinde imzalanan protokol ile halk eğitimi merkezlerinde görevli öğretmenlerin; anne çocuk sağlığı, aile planlaması yöntemleri, cinsel yolla bulaşan hastalıklar HIV/AIDS konularında bilgilendirilmeleri ve toplumun bilinçlendirilmesi amacıyla “Aile Sağlığı Eğitim Projesi” uygulanmaktadır.

Aile Sağlığı Eğitim Projesi kapsamında Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde 7 ilde 180 halk eğitimi merkezi öğretmeni eğitime alınarak, alınan bilgileri kursiyelerine aktarmaları sağlanmıştır. 2000-2001 eğitim öğretim yılında 8 ilimizde daha seminerler gerçekleştirilmiştir.

Program 18 ilde (Ş.Urfa, Kars, Van, Erzurum, G.Antep, Mardin, Diyarbakır, Elazığ, Bingöl, Malatya, Siirt, Adıyaman, Batman, Bitlis, Muş, Şırnak, Kilis, Erzincan) uygulanmakta olup, bugüne kadar 504 öğretmen eğitim almıştır.

6. Baba Destek Programı

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı mutabakatı ve işbirliği ile halk eğitimi merkezleri bünyesinde düzenlenecek ve 2-10 yaş grubu çocuğu olan babalar için uygulanacak program 19.7.2004 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Programın amacı; olumsuz koşullarda yaşayan çocukların çok yönlü gelişimlerini sağlayabilmek, zihinsel becerilerini, yaratıcılıklarını, yeteneklerini ve bilgilerini artırıcı bir ortam oluşturmak için babanın eğitici potansiyelini geliştirmektir.

Program uygulamalarına halk eğitimi merkezlerinde görevli 15 öğretmen ve usta öğretici ile rehberlik ve danışma merkezlerinde görevli 20 öğretmen olmak üzere toplam 35 öğretmenin hizmetiçi eğitiminden sonra Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Manisa, Gaziantep, Bursa, Samsun ve Kocaeli illerinde 2004-2005 Öğretim Yılında uygulama başlamıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de okul öncesi dönemde çocukların çok yönlü gelişimlerine destek verebilecek, anne-babaları destekleyen programların çok sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Bu tür uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması yönünde daha çok çalışmalara ihtiyaç duyulurken, diğer taraftan da yürütülen bu çalışmaların etkililiğinin değerlendirilmesi fayda-maliyet analizlerinin yapılabilmesi yanında, uygulaması devam eden projelere yeni yaklaşımlar sağlayabilecek, ayrıca yeni projelerin yapılmasında da yön gösterici olacaktır. Bu nedenle, bu araştırmada TEP II Projesi kapsamında, MEB Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) işbirliği ile 1994 yılından buyana uygulanmakta olan 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programının hedeflerine ulaşma derecesini belirlenecektir.

1.3.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın genel amacı TEP II Projesi kapsamında, MEB Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) işbirliği ile 2002 yılından buyana uygulanmakta olan 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programının mevcut durumunu belirlemek ve ileride yapılacak değerlendirmeler (2010) için kriterler geliştirmektir.

Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçlar şunlardır:

1.3.1.Alt Amaçlar

1. Annelere verilen 5-6 Yaş Anne-Çocuk Eğitimi Programının hedeflerini gerçekleştirme derecesi Nedir?

Anne Destek Programına katılan annelerin ADP'nin öngördüğü kazanımlara ulaşma düzeyleri nedir?

Genel
Gelişim
İletişim
Çocuk Yetiştirme Yöntemleri
Sağlık ve Beslenme
Kadın

Anne Destek Programına katılan eğitim düzeyleri farklı annelerin ADP'nin öngördüğü kazanımlara ulaşma düzeyleri farklılık göstermekte midir?

Genel
Gelişim
İletişim
Çocuk Yetiştirme Yöntemleri
Sağlık ve Beslenme
Kadın

Anne Destek Programına farklı yıllarda katılan annelerin ADP'nin öngördüğü kazanımlara ulaşma düzeyleri farklılık göstermekte midir?

Genel

Gelişim

İletişim

Çocuk Yetiştirme Yöntemleri

Sağlık ve Beslenme

Kadın

2. Anneleri, Anne Destek Programına katılan ve katılmayan çocukların psikososyal uyum düzeyleri farklılık göstermekte midir?

Genel Uyum

Sınıf İçi Sosyal Uyum

Kişisel Uyum

3. Çocukların akademik potansiyel durumları farklılık göstermekte midir?

3.1. Anneleri, Anne Destek Programına katılan ve katılmayan çocukların akademik potansiyel durumları farklılık göstermekte midir?

Genel

Bilişsel

Duyuşsal

Psikomotor

3.2. Anneleri, Anne Destek Programına katılan çocukların cinsiyetlerine göre akademik potansiyel durumları farklılık göstermekte midir?

3.2.1. Genel

3.2.2. Bilişsel

3.2.3. Duyuşsal

3.2.4. Psikomotor

3.3. Anneleri, Anne Destek Programına katılan çocukların buldukları sınıf düzeylerine göre akademik potansiyel durumları farklılık göstermekte midir?

3.3.1. Genel

3.3.2. Bilişsel

3.3.3. Duyuşsal

3.3.4. Psikomotor

4. Anne Destek Programına katılan annelerin ADP'na yönelik tutumları nedir?

4.1. Genel

4.2. Hedef

4.3. İçerik

4.4. Yöntem

4.5. Araç-Gereç

4.6. Öğretim Elemanları

5. Anne Destek Programına katılan eğitimcilerin program hakkındaki görüşleri nelerdir?

5.1. İçerik

5.2. Fiziki koşullar

5.3. Araç-Gereç

1.3.2. Göstergeler

Bu çalışmada TEP İİ Projesi kapsamında, MEB Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) işbirliği ile 2002 yılından bu yana uygulanmakta olan 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programının mevcut durumunu belirlemek ve ileride yapılacak değerlendirmeler (2010) için ölçülebilir ve gözlenebilir göstergelerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Gösterge, bir proje ya da bir programın amaç ve hedeflerine ne kadar ulaştığının, planlanan ile gerçekleştirilen arasındaki ilişkiyi nicel, nitel ve zamansal olarak ortaya

koyan işaretlerdir. Bir gösterge başarı, değişim ve performansın belirlenmesine güvenilir bir temel oluşturacak nicel ve nitel değişkenlerden meydana gelir.

Araştırmada tespit edilen göstergeler aşağıda verilmiştir.

5—6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programına katılan annelerin;

- Çocuk gelişimi ve eğitimi konusundaki kazanım düzeyleri
- Zihinsel Eğitim konusundaki kazanım düzeyleri
- Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması konusundaki kazanım düzeyleri

Programa katılan annelerin;

- Çocuklarının ilköğretimdeki akademik başarı düzeyleri
- Çocuklarının ilköğretimdeki sosyal uyum düzeyleri

Programa katılmayan annelerin

- Çocuklarının ilköğretimdeki akademik başarı düzeyleri
- Çocuklarının ilköğretimdeki sosyal uyum düzeyleri

Programa katılan annelerin;

- Programda yer alan konulara yönelik tutumları
- Programda yer alan öğretim elemanlarına yönelik tutumları
- Programda uygulanan yöntemlere yönelik tutumları
- Programda kullanılan araç-gereçlere yönelik tutumları
- Programa katılan eğiticilerin program hakkındaki görüşleri

Yukarıda belirtilen göstergelere ek olarak zaman içerisinde ortaya çıkacak değişdiklerin değerlendirilmesine yönelik yeni göstergeler oluşturulması da çalışmalar kapsamında ele alınmış ve yöntem ile stratejilerin belirlenerek sürdürülebilir izleme ve değerlendirme çalışmalarına olanak sağlayacak çalışmalara da yer verilmiştir.

1.3.3.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, TEP İİ Projesi kapsamında, MEB Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) işbirliği ile 2002 yılından bu yana uygulanmakta olan 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programının mevcut durumunu belirlemek ve ileride yapılacak değerlendirmeler (2010) için kriterler geliştirmek açısından önemlidir.

Ayrıca, 5-6 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programının niceliği ve niteliği konusunda dönüt vermesi ve bu dönütler yoluyla eğitim hizmetlerinin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına imkan sağlayabilecektir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bu programa yapmış olduğu yatırımın fayda-maliyet analizine ilişkin göstergeler sunmakta, öğretmenlere, ailelere, araştırmacılara, bu alana yönelik yatırımcılara okul öncesi eğitimin önemi, çocuk gelişimi, anne-çocuk ilişkisi, okul öncesi eğitimde uygulanabilecek programlar vb. konularda kapsamlı bir bilgi sunmaktadır.

1.3.4.Sınırlılıklar

Bu araştırmanın bulguları, halen M.E.B. Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 2003 yılından beri yürütülen **5-6** Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programının uygulandığı illerden;

1. İstanbul, Erzurum, Trabzon, Aydın, Van, Konya, Sivas ve Mersin olmak üzere toplam 8 ilden Anne Çocuk Eğitimi programına katılan annelerden alınan örneklem verileri ile
2. Programın uygulanmasında görev alan okul öncesi öğretmenleri ve yöneticilerinden elde edilen veriler ile
3. Programa katılan ve katılmayan annelerin ilköğretime devam eden çocuklardan alınan örneklem verileri ile
4. Programa katılan ve katılmayan annelerin ilköğretime devam eden çocuklarının öğretmenleri ile

5. Uygulanmakta olan programın mevcut durumuna ilişkin bulgularla, Geliştirilen ölçek ve sistemlerin bu araştırma kapsamındaki grup ve amaçlara yönelik geçerlik ve güvenilirlikleriyle sınırlıdır.

1.3.5.Tanımlar

Akademik Potansiyel; Öğrencinin, sahip olduğu akademik yeteneği temel oluşturmak koşuluyla, öğrencinin daha önceki öğrenme yaşantılarının etkisiyle yeni öğrenme yaşantıları için motivasyon, bilişsel gelişmişlik düzeyi ve akademik becerileri açısından hazır bulunuşluk durumu.

Anne-Çocuk Eğitimi Programı: çocuğun çok yönlü gelişimi, onun en yakın çevresi olan anne yolu ile desteklemeye yönelik programlardır. Bu Araştırmada 2003 yılından bu yana Teme1Eğitim Programı II kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim genel Müdürlüğü tarafından yürütülen “Çocukların Okula Hazırlanması - Anne Çocuk. Eğitimi Programı Kast edilmektedir.

Gösterge: Bir proje ya da bir programın amaç ve hedeflerine ne kadar ulaştığının, planlanan ile gerçekleştirilen arasındaki ilişkiyi nicel, nitel ve zamansal olarak ortaya koyan işaretlerdir (U.N., 2006; World Bank, 2006; UNDP, 2006; OECD, DAC, 2006)

İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları: Belli bir başlangıç noktası olan, sistem, performans ve sürecin hedefler doğrultusunda, sonuç/çıktı temelli süreç yönetimi anlayışı ile sürekli geri beslenmelerle iyileştirme çalışmaları

Okul Öncesi Eğitim: Zorunlu öğrenim çağına kadar çocukların zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişmelerini sistemli bir ortam içinde daha iyi sağlayan yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, onları ilkokula hazırlayan ve temel eğitimin bütünlüğü içinde yer alan eğitimidir

Psiko -sosyal Uyum: Çocuğun kendisi ve çevresi ile barışık ve dengeli ilişkiler kurması, bu ilişkileri geliştirip sürdürebilmesi.

.

Tutum: Bir kimse nesne ya da durumla ilgili oldukça organize ve sürekli olan inanç, duygu ve eylemlerdir.

BÖLÜM 2

2.0.YÖNTEM

2.1.Araştırma Grubu (Örneklem)

Bu araştırmanın evrenini, 2002 yılında Temel Eğitim II kapsamında eğitime alınan Anne-Çocuk Eğitimi Programı'na (ADP) katılan anneler ve bu annelerin hali hazırda ilköğretime devam eden çocukları oluşturmaktadır. Anne-Çocuk eğitiminin verildiği iller içinden tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle 7 il çalışma evreni olarak seçilmiştir. Çalışma evreninin seçiminde Türkiye'nin coğrafi bölgelere göre dağılımı dikkate alınmıştır ve Van ili pilot il olarak araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Sonuç olarak çalışma evreni 8 ilden oluşmaktadır. Çalışma evreni içerisinde tesadüfi eleman örnekleme yöntemi kullanılarak anneleri ADP'na katılan ve katılmayan toplam 640 öğrenci (320+320), 395 anne (ADP'na katılan) ve 31 eğitici örnekleme alınmıştır. Ayrıca anneleri ADP'na katılan ilköğretim öğrencilerinin öğretmenleri de öğrencilerin akademik performanslarını ve psiko-sosyal uyumlarını değerlendirmek amacıyla araştırma kapsamına alınmıştır. Öğrencilerin akademik performanslarını ve Psikososyal uyumlarını değerlendirmede 238 sınıf öğretmeni araştırma kapsamına alınmıştır. Örneklem illere göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

2.1.1.Örneklemin Özellikleri:

Örnekleme alınan illerde veri toplama çalışmaları şu gruplar üzerinde yapılmıştır:

- A) ADP'na katılan anneler, bu anneler Çıraklık Eğitim ve Yaygın eğitim genel müdürlüğü tarafından il merkezlerinde yürütülen anne-çocuk eğitimine katılan anneler arasından tesadüfi eleman örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. (Tablo 1).
- B) Anneleri ADP'na katılan öğrenciler: A maddesinde belirtilen annelerin ilköğretime devam eden çocukları deneme grubu olarak alınmıştır (Tb1).

- C) Anneleri ADP'na katılmayan öğrenciler: Anneleri ADP'na katılan öğrencilerin devam ettiği sınıftan, öğrencinin sınıfında yoksa okulda özdeş özelliklere sahip öğrenciler (Kontrol grubu olarak alınmıştır).
- D) Öğrencilerin Öğretmenleri: Anneleri ADP'na katılan ve araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sınıf öğretmenleri araştırma kapsamına alınmıştır.
- E) ADP Eğiticileri: Anne-Çocuk Eğitim Programını yürüten, annelere eğitim programı veren öğretmenler-eğiticiler.

Tablo 1: İllere Göre Örneklem Dağılımı

İller	ADP'na Katılan Anneler	Anneleri ADP'na katılan öğrenciler	Anneleri ADP'na katılmayan Öğrenciler	Öğrencilerin Öğretmenleri	ADP Eğiticileri
Aydın	50	40	40	37	2
Erzurum	40	35	35	35	3
İstanbul	90	75	75	74	9
Konya	50	35*	35*	köğretime devam eden çocuk yok	2
Mersin	50	40	40	18	6
Trabzon	15	10	10	7	1
Sivas	50	45	45	40	6
Van	50	40	40	27	2
Toplam	395	320	320	238	31

ADP'na katılan annelerle görüşülerek çocuklarının hangi okula ve hangi öğretmenin sınıfına devam ettiği belirlenerek öğretmen sayıları belirlenmiştir. Tablo 1'de anneleri Anne-Çocuk Eğitimine katılan (ve kontrol grubu) çocukların akademik potansiyellerinin değerlendirilmesinde başvurulan öğretmen sayıları verilmiştir (238). Aynı veriler; anneleri Anne-Çocuk Eğitimi programına katılan çocukların (ve kontrol grubu çocukları) psiko-sosyal uyum karşılaştırmalarında kullanılmıştır. Bununla birlikte, Konya ilinde ADP'na katılan annelerin çocukları ilkokula henüz başlamamış olması ya da okula devam etmemesi nedenleriyle, öğrencilerin uyum ve akademik potansiyellerinin değerlendirilmesi amacıyla öğretmenlerden görüş alınamamıştır. Bu yüzden Konya ilinde oluşan bu eksikliğin genel olarak araştırma örneklemini etkilememesi ve veri kaybına neden olmaması için diğer illerden değerlendirmeye alınmayan veriler arasından; Van ilinden 7, İstanbul ilinden 6 ve Erzurum ilinden de

22 olmak üzere tesadüfi olarak 35 çocuk örnekleme dahil edilmiştir. Böylece Konya ilindeki veri kaybının örnekleme yansıması önlenmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerin toplanmasında dört ölçek ve uygulama öğretmenleri program değerlendirme anketi kullanılmıştır. Aşağıda uygulanan formlar ve ölçeklerle ilgili açıklamalar verilmiştir.

1. Anne Destek Programı Kazanım Testi: Bu test beş seçenekli çoktan seçmeli, 25 haftalık Anne Destek Programı içeriğinin kazanımlarını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu testin soru kökleri hazırlanırken Anne Destek Programına katılan annelere verilen 25 haftalık eğitimin içeriği dikkate alınarak hazırlanmıştır. Adı geçen programda annelere 25 haftada 25 ayrı konu verilmiştir. Her hafta işlenen ders konusunun belli bir amacı vardır, dolayısıyla sorular hazırlanırken bu amaçları test edecek şekilde hazırlanmıştır. ADP Kazanım Testi çoktan seçmeli 27 sorudan oluşmaktadır. 27 maddelik ADP Kazanım Testinin ADP programında yer alan konuları kapsaması sağlanarak yeterli kapsam geçerliğine ulaşması sağlanmıştır.

Sorular ve seçenekleri hazırlanırken annelerin eğitim durumları dikkate alınarak basit ve anlaşılır soru maddeleri ve seçenekleri konulmuştur. Daha sonra bu testin çalışıp çalışmadığını kontrol etmek amacıyla, Selçuk Üniversitesi Gezici Anaokulu Uygulaması Programı kapsamında hazırlanan Anne Çocuk Eğitim Programı'na katılan ilkokul mezunu 33 anneye uygulanmış ve soru maddelerinin ve köklerinin anneler tarafından anlaşıldığı gözlenmiştir. 33 annenin katıldığı bu programda anlaşılmayan maddeler değiştirilmiş, ayrıca iki soru ilave edilmiştir.

2. Annelerin Anne Destek Programı'nı Değerlendirme Formu:

Annelerin aldıkları Anne Destek Programı ile ilgili

- a) Programın içeriği ile görüşlerini
- b) Programın uygulamasıyla ilgili görüşlerini

- c) Programın süreçleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla beşli derecelmeli likert tipi 40 anket maddesi hazırlanmıştır.

Maddelerin hazırlanmasında program geliştirme ve değerlendirmesi konusunda deneyimli en az doktora eğitimi almış üç öğretim üyesi çalışmıştır. Hazırlanan anket maddeleri Anne-Baba Eğitim konusunda deneyimli ve bizzat sahada çalışan üç öğretim üyesi ve iki öğretmene birbirinden bağımsız olarak verilmiştir. Bu maddeleri ilkökul düzeyindeki annelerin anlayıp anlayamayacakları ve yine bu maddelerin anne baba eğitim programlarına içerik uygunluğu açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Hakemlerin değerlendirmelerinde bu iki noktaya dikkat etmeleri ve kendi önerilerini yazmaları istenmiştir. Hakemler maddeleri değerlendirirken,

- a) Her bir maddenin anne baba eğitim programlarının içeriğine uygun olup olmadığını belirtmiş,
b) Her bir maddenin eğitim düzeyi düşük anneler tarafından anlaşılıp anlaşılamayacağını değerlendirmişlerdir.
c) Kendi önerileri olarak ankete girmesi gereken soruları teklif etmişlerdir.

Beş hakemden en az dördünün olumlu ortak görüş belirttiği maddeler anket kapsamına alınmış, olumsuz görüş bildirilen iki madde ankette çıkarılmıştır. Ayrıca önerilen dört madde ankete alınmış sonuçta anket 25 madde olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak, hakemler arasındaki bu yüksek görüş birliği değerlendirme formunun geçerliği ve güvenilirliği açısından bir ölçüt olarak belirlenmiştir. Hakemlerin beşli likert tipi değerlendirmelerdeki tutarlılığının istatistiksel olarak test etmek amacıyla Intra-class korelasyon katsayısı hesaplaması yapılmış hakemler arası tutarlılık $r=.82$ olarak belirlenmiştir.

3. Öğrenci Akademik Değerlendirme Formu: Bu form öğretmenlerin öğrencilerinin sınıf içi bilişsel, psikomotor ve duyuşsal gelişimlerini belirlemesi

amacıyla hazırlanmıştır. Öğrenci akademik değerlendirme formunu oluşturmak amacıyla alanında en az beş yıl çalışmış sınıf öğretmeni, okul öncesi eğitimi bölümde görev yapan öğretim elemanları ve eğitim programcılarında yararlanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi üç aşamada gerçekleşmiştir.

- a) **Sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmalar:** Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerinin uygulama yaptıkları okullardan ilköğretim I. Kademe II, III ve IV. Sınıfı okutan 14 öğretmene öğrencilerinin bilişsel potansiyellerini, kendini ifade yeteneklerini, ilgilerini ve psiko-motor becerilerini yoklayabilecekleri beşer ifade yazmaları istenmiştir. Daha sonra bu ifadeler birleştirilerek içerik analizi yapılmış 14 öğretmenden en az sekizinin ortak görüş belirttiği her ifade düzeltilerek tek bir ifade haline getirilmiştir. Daha sonra bu ifadeler öğretmenlere tekrar dağıtılarak yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda bu ifadeleri dörtlü likert dereceleme ölçeği (ifadeye tamamen katılıyorum, katılıyorum, kısmen katılıyorum, katılmıyorum) üzerinde değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin tamamı bu ifadelere ya tamamen katılmış ya da katılıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir. Araştırmacıların önerdikleri test edici beş kusurlu madde öğretmenlerin kısmen katılıyorum ya da katılmıyorum seçeneklerinin işaretlenmesine neden olmuştur. Bu durum öğretmenlerin değerlendirmeyi objektif ve dikkatli yaptıklarının bir ölçütü olarak kabul edilmiştir.
- b) **Okul Öncesi Eğitimi Öğretim elemanları ile yapılan çalışmalar;** sınıf öğretmenlerinin kararlaştırdıkları 44 maddenin, okul öncesi eğitimde ilköğretime hazırlama hedefleri arasında değerlendirilip-değerlendirilmeyeceği ve gelişim kuramları açısından öğrencilerin ilgili hedefleri gerçekleştirip gerçekleştirmeyecekleri, birbirinden bağımsız okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretim üyelerine sorulmuştur. Beş öğretim elemanın ortak görüş bildirdiği 40 madde değerlendirme formuna alınmıştır.
- c) **Eğitim programcıları ile yapılan çalışmalar:** Sınıf öğretmenleri ve okul öncesi eğitiminde görev yapan öğretim elemanlarının fikir birliği yaptıkları 40 maddenin çocukların ilköğretim ilgili kademesine uygun olup- olmadığı (bilişsel gelişim düzeyi ve ilköğretim programları açısından) eğitim

programcısı üç akademisyene sorulmuştur. Akademisyenlerin önerileri doğrultusunda bazı maddelerin ifade ediliş biçimi yeniden düzenlenmiş madde sayısı aynı kalmıştır.

Sonuç olarak; yapılan bu çalışmalar sonucu Öğrenci Değerlendirme Formu maddelerinin yüksek bir kapsam geçerliliğine sahip olduğu kabul edilmiştir.

4. Psiko-Sosyal Uyum Ölçeği: Anne Çocuk Eğitim Programının kazandırmayı amaçladığı belli başlı hedeflerden biri de, annelerin eğitimi yoluyla çocuklarının psikososyal uyum düzeylerini artırmaktır. Çocukların kişisel ve sosyal uyumlarının ölçmek amacıyla “psiko-sosyal uyum ölçeği” kullanılmıştır.

“Psiko-sosyal Uyum Ölçeği” Dr. Ramazan Arı yönetimindeki bir grup tarafından 7-13 yaş grubundaki ilköğretim öğrencilerinin sınıf içi psikososyal uyumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin maddelerinin geliştirilmesi, geçerlik-güvenirlik çalışmaları yaklaşık iki yıl sürmüştür. Ölçek hali hazırda Selçuk Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi ve Çocuk Gelişimi ve Eğitim Bölümünde 7-13 yaş grubundaki çocukların psikososyal uyumlarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçeğin çeşitli uygulamalarda farklı güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir. Bunlar 2000 yılında yapılan çalışmada $r = ,78$, 2002 yılında yapılan revizyonunda $r = .81$ olarak bulunmuştur. Belirtilen yaş grubu için benzer ölçek bulunmadığı için benzer ölçekler geçerliği hesaplanamamıştır. Ancak uzman geçerliliğine başvurulmuş, bu alanda çalışan doktoralı yedi hakemden görüş alınmıştır. Hakemler arası tutarlık intra-class korelasyon katsayısı hesaplama tekniği ile yapılmış $r = .86$ 'lık bir hakemler arası tutarlılık katsayısı gözlenmiştir. Ancak, ölçeğin yetiştirme yurtlarında yapılan güvenilirlik çalışmasında $r = .71$ 'in altında çıktığı için yayınlanamamış yeni bir revizyona gidilmiştir. Revizyon çalışmaları halen devam etmektedir.

Ölçeğin puanlaması: Psikososyal uyum ölçeği 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 15 maddesi düz 15 maddesi tersten (9, 11, 12 13, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23,

24, 25, 26, 27) puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120 en düşük puan ise 30'dur. Ölçekte yer alan maddelerin puanlanmasında Her zaman (4), Hiçbir zaman (1) olarak puanlanmaktadır. Tersten cevaplanan maddelerde Hiçbir zaman (4), Her zaman (1) olarak puanlanır. Ölçeğin iki alt boyutu vardır. Bunlar;

a) Sınıf İçi Sosyal Uyum: 1,2,3,5,6,7,8,9,11,12,17,18,20,26,28,29 numaralı maddeler. Bu maddelerden alınan puanlar çocuğun sınıf içi sosyal uyumunu belirlemede kullanılır. Alınabilecek en yüksek puan 64 alınabilecek en düşük puan 16'dır.

b) Kişisel Uyum: 4,10,13,14,15,16,19,21,22,23,24,25,27,30 numaralı maddeler. Bu maddelerden alınan puanlar çocuğun kişisel uyumunu belirlemede kullanılır. Alınabilecek en yüksek puan 56, en düşük puan 14' tür.

Genel Psikososyal Uyum: Öğrencinin gerek sınıf içindeki gerekse kendi içindeki içsel uyumunun genel bir görünümünü ifade etmektedir. Sınıf içi sosyal uyum puanı ile kişisel uyum puanının toplanmasından genel psikososyal uyum puanı elde edilir. Bir öğrencinin bu ölçekten alabileceği en yüksek puan 120, en düşük puan 30'dur. Ancak bu puanlar 4'lü likert tipi bir ölçek kullanılmış olması nedeniyle aralık değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır ($3/4=0.75$). Ölçekte yer alan puanların aralık değerleri aşağıda verilmiştir.

Buna göre;

Hiç	← (1)	1.00 - 1.75
Ara Sıra	← (2)	1.76 - 2.50
Çoğunlukla	← (3)	2.51 - 3.25
Her Zaman	← (4)	3.26 - 4.00

kabul edilmiştir.

5. Eğitici Görüşlerini Almaya Yönelik Görüşme Formu: Bu form eğitimcilerin programa ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Eğitimcilerin görüşleri yüz yüze yapılan görüşmeler yoluyla tespit edilecektir. Ölçme aracı programın tüm boyutlarını içeren açık uçlu 13 genel sorudan oluşmaktadır. Ayrıca eğitimcilerle yapılan görüşmeler sırasında durumu daha ayrıntılı olarak belirlemek için ilave sorulara da

yer verilecektir. Ölçme aracından elde edilecek verilerin analizinde **İçerik Analizi Yöntemi** kullanılmıştır.

2.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada araştırmmanın alt problemlerine bağlı olarak beş grupta veri toplanacaktır.

- 1. Anne destek programlarının kazanımları ile ilgili verilerin toplanması:** Annelere uygulanan 25 haftalık anne destek programının kazanımlarını ölçmek için ADP'ye katılan annelere 25 maddelik ADP kazanım testi uygulanmıştır. Daha önce sözü edildiği gibi bu test 27 maddeden oluşmakta ve her bir test maddesi programdaki bir haftalık programın kazanımını ölçmektedir. Annelere bu test grup veya bireysel olarak testörler tarafından uygulanmıştır (grup olarak testi alamayan annelere bireysel uygulanmıştır). Test sonuçları, programın hedeflerine ulaşp ulaşmadığını kontrol etmek için, içerik analizi yöntemiyle karşılaştırılmıştır.
- 2. Annelerin ADP'nı Değerlendirme Formu:** Bu kısımda annelerin program hakkındaki düşünce görüş ve önerileri toplanmaya çalışılacaktır. Bu toplanan veriler ışığında programın hedeflerine ve süreçlerine ilişkin öneriler geliştirilmiştir.
- 3. ADP'nin, programa katılan annelerin ilköğretime devam eden çocuklarının akademik yaşamlarına etkisini değerlendirmek amacıyla söz konusu çocukların öğretmenlerine bu çocukları "Öğrenci akademik değerlendirme formu" ile değerlendirmeleri istenmiştir. Aynı öğretmenler, sınıfında annesi ADP'na katılmayan aynı sayıdaki diğer öğrenciyi (bu öğrenciler tesadüfi olarak seçilmiştir) değerlendirmeleri istenmiştir (kontrol grubu). Daha sonra annesi ADP'na devam eden öğrencilerle devam etmeyen öğrencilerin Akademik Değerlendirme Formu toplam puanları t testi ile karşılaştırılmıştır.**
- 4. Anneleri ADP'na katılan ilköğretim öğrencileri ile anneleri ADP'na katılmayan öğrencilerin sınıf içi psikososyal uyumlarını karşılaştırmak amacıyla**

öğrencilerin sınıf öğretmenlerine öğrencilerinin sınıf içi psikososyal uyumları değerlendirmeleri istenmiştir. Anneleri ADP'na katılmayan öğrenciler kontrol grubu olarak alınmıştır.

5. ADP'na katılan öğretmen-egiticilerin bu programın geliştirilmesi için önerileri alınmış, karşılaştıkları güçlükler, araç gereç eksiklikleri belirlenmiş ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

BÖLÜM 3

3.0.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada incelenen alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgulara ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlara yer verilmiştir.

3.1. ADP'NİN HEDEFLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DERECESESİ

Araştırmanın birinci alt probleminde Annelere verilen 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programının hedeflerini gerçekleştirme derecesi incelenmiş, annelerin eğitim düzeyi ve programın uygulandığı yıl faktörlerinin hedeflerin gerçekleştirme derecesine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

3.1.1. Annelerin ADP'ye İlişkin Kazanım Düzeyleri

Programın hedeflerinin gerçekleşme derecesini belirleyebilmek için ADP'na katılan annelerin uygulanan programdan elde ettikleri kazanımlar incelenmiştir. Annelerin kazanım düzeylerinin belirlenmesinde, 27 maddeden oluşan kazanım testi kullanılmıştır. ADP'nin anneler için öngördüğü kazanımlar; (1) Genel, (2) Gelişim, (3) İletişim, (4) Çocuk Yetiştirme Yöntemleri, (5) Sağlık ve Beslenme ile (6) Kadın konularını içeren altı farklı boyut açısından incelenmiş ve bulgular ayrı ayrı tablolandırılarak, yorumlanmıştır.

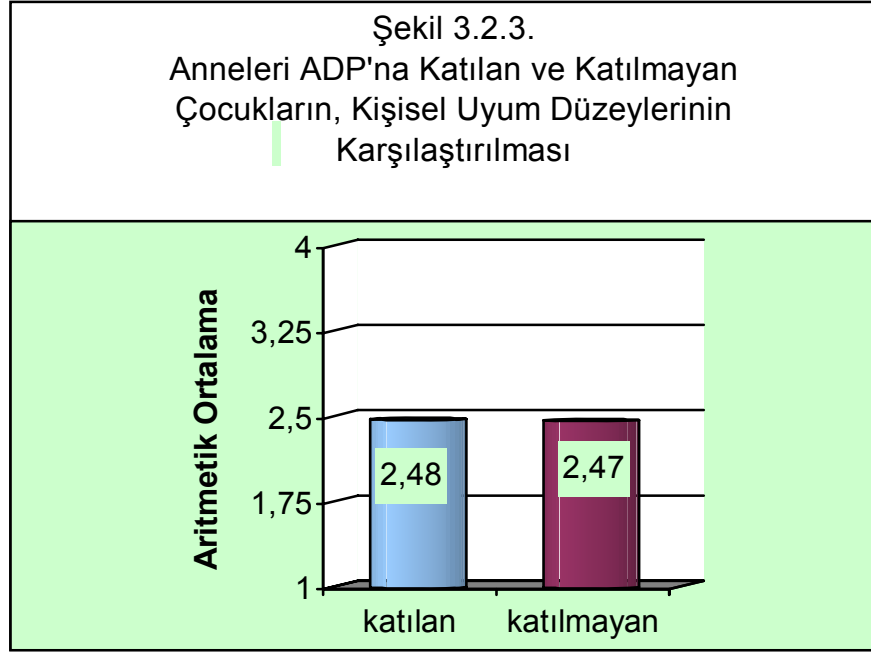
3.1.1.1. Annelerin Genel Kazanım Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt probleminde 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin genel kazanım düzeyleri belirlenmiştir. Annelerin genel kazanım düzeylerini belirleyebilmek için toplam 27 soru sorulmuştur. Tablo 3.1.1'de annelerin genel kazanım düzeylerine ilişkin bazı istatistik değerler, Şekil 3.1.1.1'de ise başarı yüzdelerine ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.1.1.1
Annelerin Genel Kazanım Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Genel	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	Başarı %
	395	17,94	4,33	2.00	25.00	27	66,44

Tablo 3.1.1.1.'de de görüldüğü gibi ADP'na katılan annelerin ADP'nin öngördüğü kazanımları yeterli düzeyde kazandıkları söylenebilir. Programdan çok az yararlanan anneler (minimum puan=2.00) bulunmakla birlikte, programın öngördüğü kazanımları büyük ölçüde elde eden anneler de gözlenmektedir (maximum puan=25.00). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, ADP'na katılan annelerin genel kazanım düzeylerinin (\bar{x} =17.94) yeterli olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Annelerin ortalama başarı düzeyinin % 66.44 olduğu gözlenmektedir. ADP'de öngörülen her 3 kazanımdan 2'sinin anneler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Annelerin farklı yaş, zeka, öğrenme stillerinde olmaları, farklı sosyo ekonomik ve eğitim düzeylerinde yer almaları, farklı öğretim elemanları tarafından eğitilmeleri onların kazanım düzeylerini farklılaştırmaktadır. Bu nedenle genel olarak yaklaşık % 70 başarı, programın annelere yeterince ulaştığı şeklinde yorumlanabilir.

3.1.1.2. Annelerin Gelişim Konusundaki Kazanım Düzeyleri

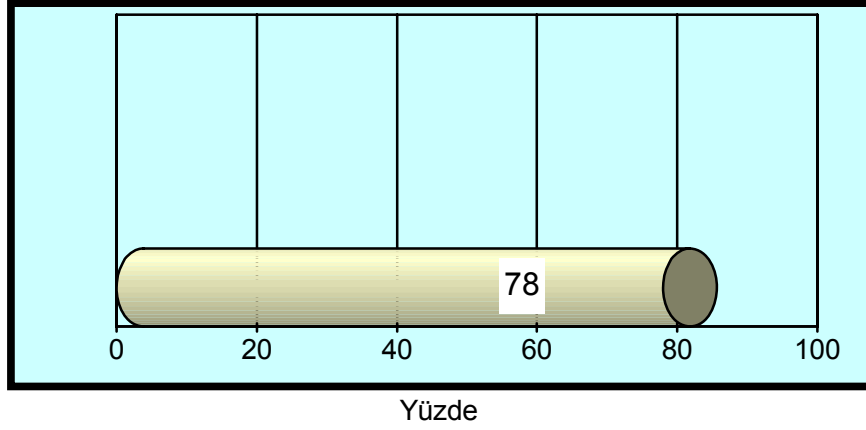
Araştırmanın birinci alt probleminde 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuk gelişimi konusundaki kazanım düzeyleri belirlenmiştir. Annelerin bu konudaki kazanım düzeylerini belirleyebilmek için toplam 9 soru sorulmuştur. Tablo 3.1.1.2'de annelerin çocuk gelişimi konusundaki kazanım düzeylerine ilişkin bazı istatistik değerler, Şekil 3.1.1.2'de ise başarı yüzdelerine ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.1.1.2
Annelerin Çocuk Gelişimi Konusundaki Kazanım Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Çocuk Gelişimi	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	Başarı %
	395	7,02	1,50	0.00	9.00	9	78,00

Tablo 3.1.1.2'nin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi ADP'na katılan annelerin ADP'nin çocuk gelişimi konusunda öngördüğü kazanımları yeterli düzeyde kazandıkları söylenebilir. Programdan çok az yararlanan anneler (minimum puan=0.00) bulunmakla birlikte, programın öngördüğü kazanımları büyük ölçüde elde eden anneler de gözlenmektedir (maximum puan=9.00). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, ADP'na katılan annelerin çocuk gelişimi konusundaki kazanım düzeylerinin (\bar{x} =7.02) yeterli olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Annelerin çocuk gelişimi konusundaki ortalama başarı düzeylerinin % 78.00 olduğu gözlenmektedir. ADP'de bu konuda öngörülen her 5 kazanımdan yaklaşık 4'ünün anneler tarafından elde edildiği anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle ADP'nin, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal gelişimi konusunda anneleri yeterince bilgilendirebildiği, çocuğun gelişiminde ailenin rolünün farkına varmalarını sağlayabildiği söylenebilir. Annelerin farklı yaş, zeka, öğrenme stillerinde olmaları, farklı sosyo ekonomik ve eğitim düzeylerinde yer almaları, farklı öğretim elemanları tarafından eğitilmeleri onların kazanım düzeylerini farklılaştırabilmektedir. Bu nedenle çocuk gelişimi konusundaki yaklaşık % 80 başarı, programın annelere yeterince ulaştığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şekil 3.1.1.2.
ADP'na Katılan Annelerin Çocuk Gelişimi
Konusuna İlişkin Kazanım Düzeyleri

3.1.1.3. Annelerin İletişim Konusundaki Kazanım Düzeyleri

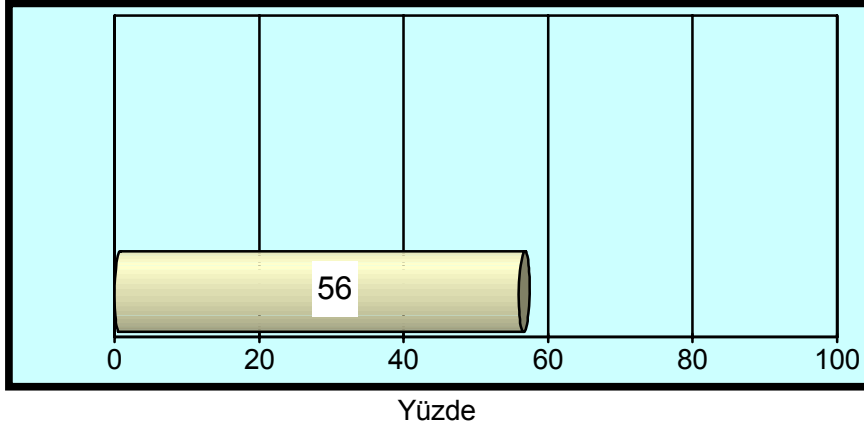
Araştırmanın birinci alt probleminde 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin iletişim konusundaki kazanım düzeyleri belirlenmiştir. Annelerin bu konudaki kazanım düzeylerini belirleyebilmek için toplam 5 soru sorulmuştur. Tablo 3.1.3'te annelerin çocukla iletişim konusundaki kazanım düzeylerine ilişkin bazı istatistik değerler, Şekil 3.1.3'te ise başarı yüzdelerine ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.1.1.3
Annelerin İletişim Konusundaki Kazanım Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

İletişim	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	Başarı %
	395	2,80	1,07	0.00	4.00	5	56,00

Tablo 3.1.1.3'te de görüldüğü gibi ADP'na katılan annelerin ADP'nin iletişimle ilgili öngördüğü kazanımları kısmen kazandıkları söylenebilir. Programın içerdiği iletişim konularından çok az yararlanan anneler (minimum puan=0.00) bulunmakla birlikte, programın öngördüğü iletişimle ilgili kazanımları büyük ölçüde elde eden anneler de gözlenmektedir (maximum puan=4.00). Aritmetik ortalamalar açısından, ADP'na katılan annelerin çocuk gelişimi konusundaki kazanım düzeylerinin (\bar{x} =2.80) kısmen yeterli olarak değerlendirilebileceği ya da bu konuda bazı eksikliklerinin bulunduğu söylenebilir. Annelerin çocuk gelişimi konusundaki ortalama başarı düzeyleri % 56.00'dır. ADP'de bu konuda öngörülen her 2 kazanımdan yaklaşık 1'inin anneler tarafından elde edildiği anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle ADP'nin, çocukla iletişim yolları, beden dili, çatışma nedenleri gibi konularda anneleri yeterince bilgilendiremediği söylenebilir. Bunun nedeni etkili iletişim konusunun insan ömrünün tamamını kapsayacak kadar geniş ve kapsamlı olması, ayrıntılı bilgileri içermesi olabilir.

Şekil 3.1.1.3.
ADP'na Katılan Annelerin İletişim
Konusundaki Kazanım Düzeyleri

3.1.1.4. Annelerin Çocuk Yetiştirme Yöntemleri Konusundaki Kazanım Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt probleminde 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin Çocuk Yetiştirme Yöntemleri konusundaki kazanım düzeyleri belirlenmiştir. Annelerin bu konudaki kazanım düzeylerini belirleyebilmek için toplam 7 soru sorulmuştur. Tablo 3..1.1.4'te annelerin Çocuk Yetiştirme Yöntemleri konusundaki kazanım düzeylerine ilişkin bazı istatistik değerler, Şekil 3.1.1.4'te ise başarı yüzdelerine ilişkin grafik verilmektedir.

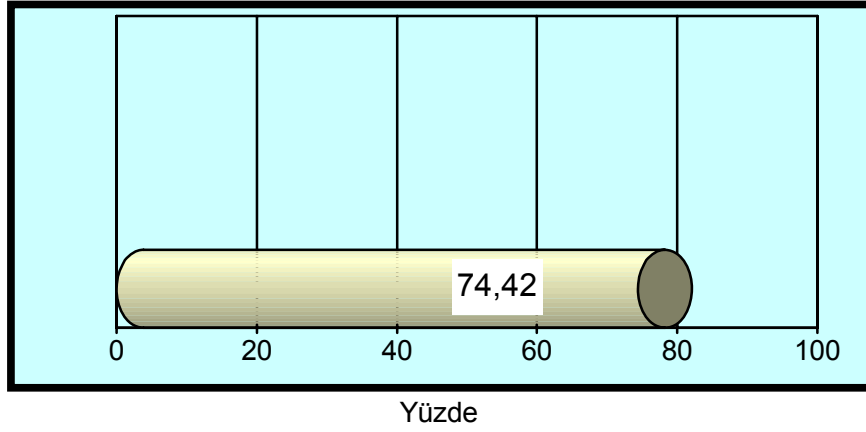
TABLO 3.1.1.4
Annelerin Çocuk Yetiştirme Yöntemleri Konusundaki Kazanım Düzeylerine İlişkin
Betimsel İstatistik Sonuçları

Çocuk Yetiştirme Yöntemleri	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	Başarı %
	395	5,21	1,71	0.00	7.00	7	74,42

Tablo 3.1.1.4'ün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi ADP'na katılan annelerin ADP'nin Çocuk Yetiştirme Yöntemleri konusunda öngördüğü kazanımları yeterli düzeyde kazandıkları söylenebilir. Programdan çok az yararlanan anneler (minimum puan=0.00) bulunmakla birlikte, programın öngördüğü kazanımları büyük ölçüde elde eden anneler de gözlenmektedir (maximum puan=7.00). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, ADP'na katılan annelerin Çocuk Yetiştirme Yöntemleri konusundaki kazanım düzeylerinin (\bar{x} =5.21) yeterli olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Annelerin çocuk gelişimi konusundaki ortalama başarı düzeylerinin % 74.42 olduğu gözlenmektedir. ADP'de bu konuda öngörülen her 4 kazanımdan yaklaşık 3'ünün anneler tarafından kazanıldığı anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle ADP uygulamaları sonucunda, annelerin çocuğun yetiştirilmesinde kullanılan; azarlama, küçümseme, tehdit vb. olumsuz yöntemlerin farkına vardıkları; model olma, taktir etme, sorumluluk kazandırma gibi olumlu yöntemleri kavradıkları

söylenbilir. Annelerin farklı yaş, zeka, öğrenme stillerinde olmaları, farklı sosyo ekonomik ve eğitim düzeylerinde yer almaları, farklı öğretim elemanları tarafından eğitilmeleri onların kazanım düzeylerini farklılaştırabilmektedir. Bu nedenle çocuk yetiştirme yöntemleri konusundaki yaklaşık % 75 başarı, programın annelere yeterince ulaştığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Şekil 3.1.1.4.
ADP'na Katılan Annelerin Çocuk Yetiştirme
Yöntemleri Konusundaki Kazanım Düzeyleri

3.1.1.5. Annelerin Sağlık ve Beslenme Konusundaki Kazanım Düzeyleri

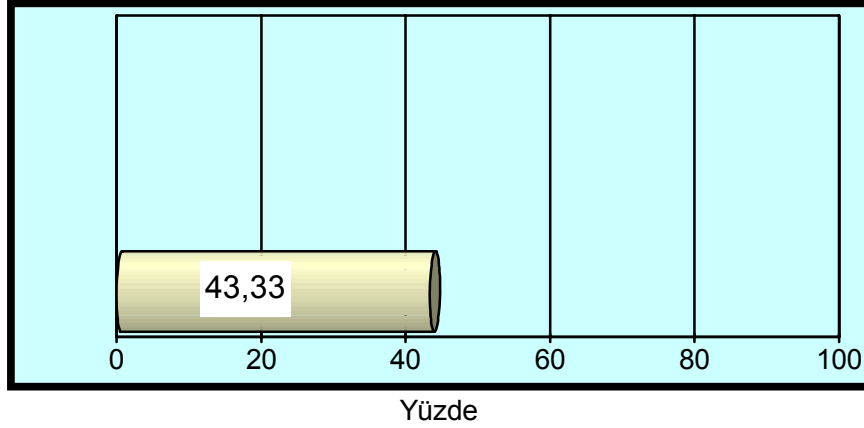
Araştırmanın birinci alt probleminde 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin Sağlık ve Beslenme konusundaki kazanım düzeyleri belirlenmiştir. Annelerin bu konudaki kazanım düzeylerini belirleyebilmek için toplam 3 soru sorulmuştur. Tablo 3.1.1.5'te annelerin Sağlık ve Beslenme konusundaki kazanım düzeylerine ilişkin bazı istatistik değerler, Şekil 3.1.1.5'te ise başarı yüzdelerine ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.1.1.5
Annelerin Sağlık ve Beslenme Konusundaki Kazanım Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Sağlık ve Beslenme	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	Başarı %
	395	1,30	0,72	0.00	3.00	3	43,33

Tablo 3.1.1.5'te de görüldüğü gibi ADP'na katılan annelerin ADP'nin sağlık ve beslenmeyle ilgili öngördüğü kazanımları yeterli düzeyde kazanamadıkları söylenebilir. Programın içerdiği sağlık ve beslenmeyle ilgili konulardan çok az yararlanan anneler (minimum puan=0.00) bulunmakla birlikte, programın öngördüğü sağlık ve beslenmeyle ilgili kazanımları büyük ölçüde elde eden anneler de gözlenmektedir (maximum puan=3.00). Aritmetik ortalamalar açısından, ADP'na katılan annelerin sağlık ve beslenmeyle ilgili konulardaki kazanım düzeylerinin ($\bar{x}=1.30$) yetersiz olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Annelerin sağlık ve beslenme konusundaki ortalama başarı düzeyleri % 43.33'tür. ADP'de bu konuda öngörülen her 5 kazanımdan yalnızca yaklaşık 2'sinin anneler tarafından kazanıldığı anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle ADP'nin, çocuk hastalıkları, beslenme, aşılardan korunma yolları gibi konularda anneleri yeterince bilgilendiremediği söylenebilir. Bunun nedeni sağlık ve beslenmeyle ilgili konularının uzmanlık bilgisi gerektirecek kadar kapsamlı ve ayrıntılı bilgileri içermesi olabilir.

Şekil 3.1.1.5.
ADP'na Katılan Annelerin Sağlık ve Beslenme Konusundaki Kazanım Düzeyleri

3.1.1.6. Annelerin Kadın Konusundaki Kazanım Düzeyleri

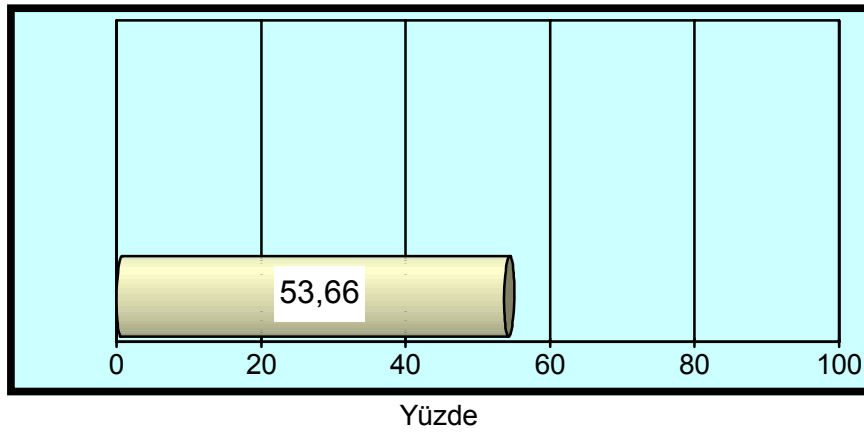
Araştırmanın birinci alt probleminde son olarak, 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin Kadın konusundaki kazanım düzeyleri belirlenmiştir. Annelerin bu konudaki kazanım düzeylerini belirleyebilmek için toplam 3 soru sorulmuştur. Tablo 3.1.1.6'da annelerin Kadın konusundaki kazanım düzeylerine ilişkin bazı istatistik değerler, Şekil 3.1.1.6'da ise başarı yüzdelerine ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.1.1.6
Annelerin Kadın Konusundaki Kazanım Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Kadın	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	Başarı %
	395	1,61	0,95	0.00	3.00	3	53,66

Tablo 3.1.1.6'nın incelenmesinden de anlaşılacağı gibi ADP'na katılan annelerin ADP'nin Kadın konusunda öngördüğü kazanımları yeterli düzeyde kazanamadıkları söylenebilir. Programdan çok az yararlanan anneler (minimum puan=0.00) bulunmakla birlikte, programın bu konuda öngördüğü kazanımları büyük ölçüde elde eden anneler de gözlenmektedir (maximum puan=3.00). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, ADP'na katılan annelerin Kadın konusundaki kazanım düzeylerinin ($\bar{x}=1.61$) kısmen yeterli olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Annelerin çocuk gelişimi konusundaki ortalama başarı düzeylerinin % 53.66 olduğu gözlenmektedir. ADP'de bu konuda öngörülen her 2 kazanımdan yaklaşık 1'inin anneler tarafından kazanıldığı anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle ADP uygulamaları sonucunda, annelerin kadın konusunda eğitim programı dahilinde verilen kadının aile içindeki yeri, kadının boş zamanını etkin kullanabilme, el emeğini etkin kullanabilme, üreme sağlığı ve aile planlaması, kadın hakları gibi konuları yeterli düzeyde kazanamadıkları söylenebilir. Annelerin farklı sosyo-kültürel çevrelerden gelmeleri, eğitim düzeyleri, yaş gibi faktörler bu yetersizliğin sebepleri arasında sayılabilir.

Şekil 3.1.1.6.
ADP'na Katılan Annelerin Kadın
Konusundaki Kazanım Düzeyleri

3.1.2. Eğitim Durumlarına Göre Annelerin ADP'nin Öngördüğü Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt probleminde ikinci olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan eğitim düzeyleri farklı annelerin ADP'nin öngördüğü kazanımlara ulaşma düzeyleri hem genel hem de alt boyutlar açısından incelenmiştir. Tablo 3.1.2'de farklı eğitim düzeylerindeki annelerin ADP kazanım düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları, Şekil 3.1.2.1.de genel ve Şekil 3.1.2.2'de ise alt boyutlara yönelik kazanım düzeylerinin karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.1.2
Eğitim Durumlarına Göre Annelerin ADP'nin Öngördüğü Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri

Kazanım Alanları	Annelerinin Eğitim Düzeyi	n	\bar{x}	ss	F	p	Anlam
Gelişim	İlkokul	189	6,53	1,61	21,858	0,001	İlk-Orta İlk-Lise
	Ortaokul	78	7,32	1,19			
	Lise	128	7,55	1,26			
İletişim	İlkokul	189	2,60	1,12	11,230	0.001	İlk-Lise Orta-Lise
	Ortaokul	78	2,71	1,08			
	Lise	128	3,16	,91			
Çocuk Yetiştirme Yöntemleri	İlkokul	189	4,75	1,81	15,032	0.001	İlk-Orta İlk-Lise
	Ortaokul	78	5,45	1,71			
	Lise	128	5,75	1,36			
Sağlık ve Beslenme	İlkokul	189	1,19	,71	5,105	0.006	İlk-Orta İlk-Lise
	Ortaokul	78	1,44	,75			
	Lise	128	1,40	,69			
Kadın	İlkokul	189	1,42	,93	7,244	0,001	İlk-Orta İlk-Lise
	Ortaokul	78	1,82	,80			
	Lise	128	1,75	1,00			
Genel	İlkokul	189	16,48	4,56	24,080	0,001	İlk-Orta İlk-Lise
	Ortaokul	78	18,73	3,83			
	Lise	128	19,61	3,47			

P<0.05

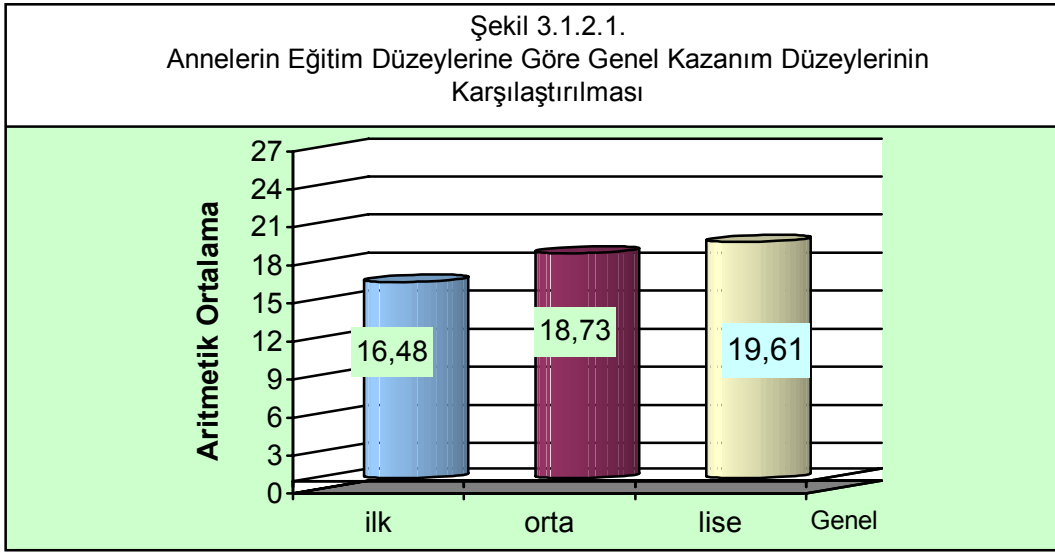
Tablo 3.1.2. incelendiğinde ADP'na katılan annelerin ADP'nin öngördüğü kazanımlara erişme düzeyleri arasında eğitim durumu bağımsız değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşma vardır (F=24,080; p<0.05). Bu farklılıkların kaynağının belirlenmesi için yapılan Scheffe test sonucuna göre, ilkokul mezunu anneler ile

ortaokul ve lise mezunu annelerin ADP kazanımları arasında farklılaşma görülmektedir. Bu farklılaşmanın ADP kazanımının hangi alt boyutlarında hangi eğitim seviyesindeki anneler arasında anlamlı düzeyde olduğunu incelemek gerekirse;

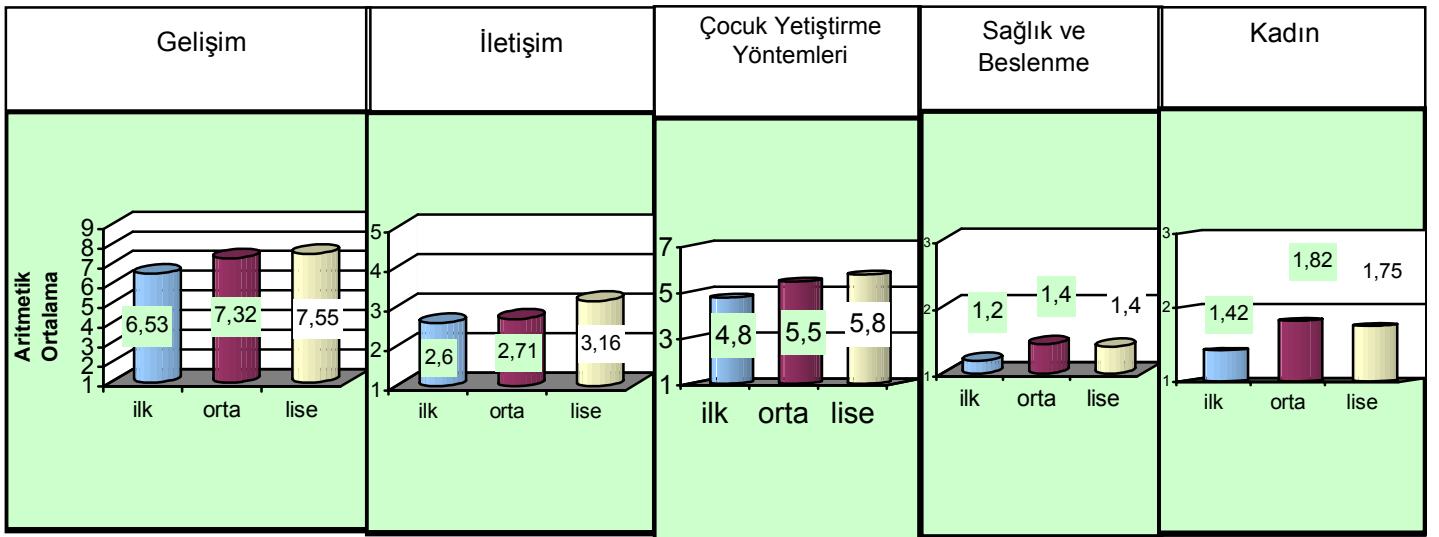
1. *Gelişim* alt boyutuna ait kazanımlar açısından ADP'ye katılan anneler arasında eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma vardır. ($f=21,858$; $p<0.05$). Bu farklılaşmanın ilkokul mezunu anneler ile ortaokul mezunu ve lise mezunu anneler arasında olduğu görülmektedir.
2. *İletişim* alt boyutuna ait kazanımlar açısından ADP'ye katılan anneler arasında eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma vardır. ($f=11,230$; $p<0.05$). Bu farklılaşmanın ilkokul mezunu anneler ile lise mezunu anneler, ortaokul mezunu anneler ile lise mezunu anneler arasında olduğu görülmektedir.
3. *Çocuk yetiştirme yöntemleri* alt boyutuna ait kazanımlar açısından ADP'ye katılan anneler arasında eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma vardır. ($f=15,032$; $p<0.05$). Bu farklılaşmanın ilkokul mezunu anneler ile ortaokul mezunu ve lise mezunu anneler arasında olduğu görülmektedir.
4. *Sağlık ve beslenme* alt boyutuna ait kazanımlar açısından ADP'ye katılan anneler arasında eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma vardır. ($f=5,105$; $p<0.05$). Bu farklılaşmanın ilkokul mezunu anneler ile ortaokul mezunu ve lise mezunu anneler arasında olduğu görülmektedir.
5. *Kadın* alt boyutuna ait kazanımlar açısından ADP'ye katılan anneler arasında eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma vardır. ($f=7,244$; $p<0.05$). Bu farklılaşmanın ilkokul mezunu anneler ile ortaokul mezunu ve lise mezunu anneler arasında olduğu görülmektedir.
6. ADP kazanımının genel toplam puanı açısından programa katılan anneler arasında eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşma vardır. ($f=24,080$; $p<0.05$). Bu farklılaşmanın ilkokul mezunu anneler ile ortaokul mezunu ve lise mezunu anneler arasında olduğu görülmektedir.

ADP kazanım puanlarının eğitim programına katılan annelerin eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yukarıdaki istatistiksel sonuçlar ADP

kazanımın iletişim alt boyutu dışındaki bütün alt boyutlarında ve genel ADP kazanım puanında ilkokul mezunu annelerin ortaokul ve lise mezunu annelere göre anlamlı düzeyde düşük puanlar aldıkları görülmektedir. İletişim alt boyutunda ise lise mezunu annelerin ilkokul ve ortaokul mezunu annelerden anlamlı düzeyde yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Bu sonuçlar ışığında ADP'nin hedefine ulaşma düzeyinin annelerin eğitim düzeyi arttıkça yükseldiği söylenebilir.

Şekil 3.1.2.2
Annelerin Eğitim Düzeylerine Göre ADP'nin Alt Konularındaki Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri

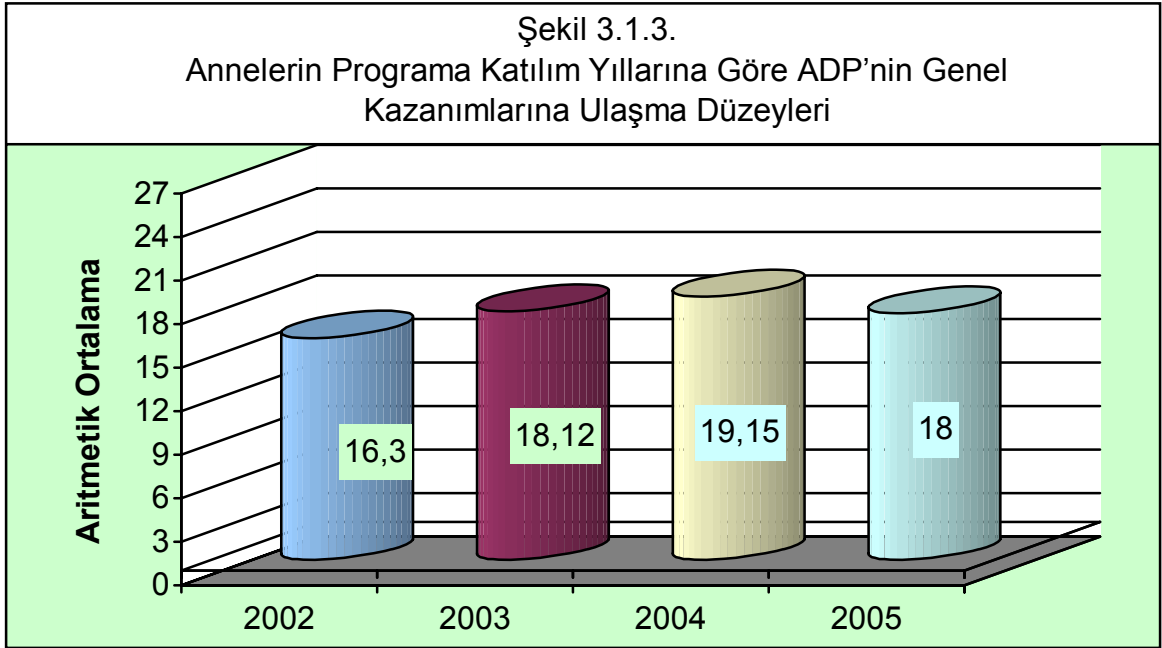
3.1.3. Eğitime Katıldıkları Yıl Değişkenine Göre Annelerin ADP'nin Öngördüğü Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt probleminde üçüncü olarak, farklı yıllarda 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin, ADP'nin öngördüğü kazanımlara ulaşma düzeyleri hem genel hem de alt boyutlar açısından incelenmiştir. Tablo 3.1.3'te Annelerin programa katıldıkları yıllara göre kazanım düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları, Şekil 3.1.3.'te ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

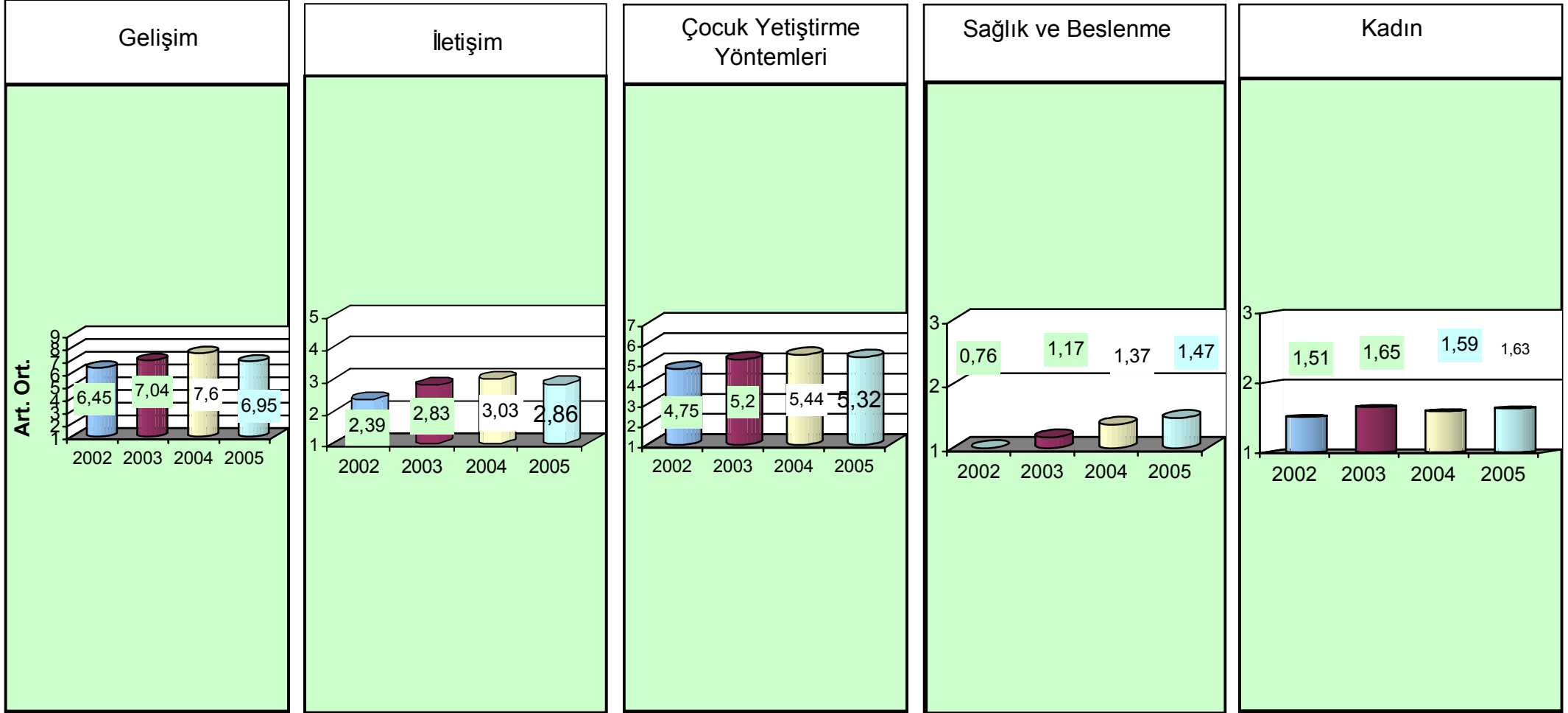
TABLO 3.1.3
Katılım Yılına Göre Annelerin ADP'nin Öngördüğü Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri

Kazanım Alanları	Annelerin ADP'ye Katıldıkları Yıl	n	\bar{x}	ss	F	p	Anlam
Gelişim	2002	79	6,45	1,85	8,623	0,001	2002-2004 2004-2005
	2003	87	7,04	1,20			
	2004	86	7,60	1,28			
	2005	143	6,95	1,45			
İletişim	2002	79	2,39	1,22	5,527	0,001	2002-2004 2002-2005
	2003	87	2,83	0,90			
	2004	86	3,03	0,96			
	2005	143	2,86	1,09			
Çocuk Yetiştirme Yöntemleri	2002	79	4,75	2,11	2,577	0,053	-
	2003	87	5,20	1,50			
	2004	86	5,44	1,64			
	2005	143	5,32	1,59			
Sağlık ve Beslenme	2002	79	1,17	0,76	3,451	0,017	-
	2003	87	1,37	0,70			
	2004	86	1,47	0,69			
	2005	143	1,22	0,69			
Kadın	2002	79	1,51	0,98	0,354	0,786	-
	2003	87	1,65	0,95			
	2004	86	1,59	0,83			
	2005	143	1,63	0,98			
Genel	2002	79	16,30	5,40	6,317	0,001	2002-2004 2002-2005
	2003	87	18,12	3,40			
	2004	86	19,15	3,91			
	2005	143	18,00	4,15			

Tablo 3.1.3'ün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, farklı yıllarda programa katılan annelerin ADP'nin kazanımlarına ulaşma düzeyleri farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucuna göre, 2002 yılında programa katılan anneler ile 2004 ve 2005 yıllarında programa katılan annelerin hem genel hem de *gelişim* ve *iletişim* konularına yönelik kazanım düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. 2002 yılında programa katılan annelerin kazanım düzeylerinin daha düşük olması, farklılığın kaynağını oluşturmaktadır. Bu durum, 2002 yılında verilen eğitimin niteliğinden kaynaklanabileceği gibi, uygulamanın üzerinden daha fazla yıl geçmiş olması nedeniyle unutkanın daha fazla yaşanmasından da kaynaklanmış olabilir.

Şekil 3.1.3.2
Annelerin Programa Katılım Yıllarına Göre ADP'nin Alt Konularındaki Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri

3.2. ÇOCUKLARIN PSİKOSOSYAL UYUM DÜZEYLERİ

Araştırmanın ikinci alt probleminde Anneleri, 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan ilköğretim okulu çocuklarının psikososyal uyum düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin psikososyal uyum düzeylerinin belirlenebilmesi için anneleri ADP'na katılan 320 ve katılmayan 320 çocuk olmak üzere toplam 640 çocuğun uyum düzeyleri, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. İki grup birbirleriyle karşılaştırılarak programa katılan annelerin çocuklarının psikososyal uyum düzeyleri değerlendirilmiştir. Çocukların psikososyal uyum düzeyleri; (1) Genel, (2) Sınıf İçi Sosyal Uyum ve (3) İçsel Uyum olmak üzere üç boyut açısından incelenmiş ve bulgular ayrı ayrı tablolastırılarak sunulmuştur.

3.2.1. Öğrencilerin Genel Psikososyal Uyum Düzeyleri

Araştırmanın ikinci alt probleminde ilk olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının psikososyal uyum düzeyleri genel olarak incelenmiştir. Tablo 3.2.1'de anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların genel psikososyal uyum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.2.1.1'de ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

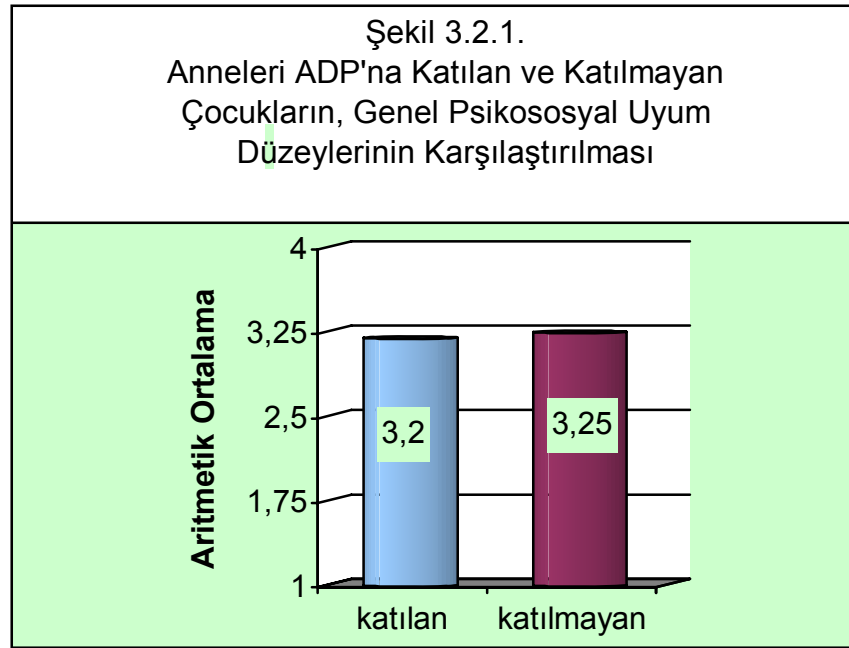
TABLO 3.2.1.1
ÖĞRENCİLERİN GENEL PSİKOSOSYAL UYUM DÜZEYLERİ

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	3,21	,42	0,979	0,328	-
Katılmayan	320	3,25	,47			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p>0.05$

Tablo 3.2.1.'de de görüldüğü gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların genel psikososyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t=0,979$; $p>0,05$). Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan öğrencilerin genel psikososyal uyum düzeylerini çoğunlukla uyumlu ($\bar{x}=3.20$)

olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de çoğunlukla uyumlu ($\bar{x}=3.25$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum AÇEP'in çocukların psikososyal uyum düzeyini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş olması, çocukların zeka düzeyleri gibi nedenler sayılabilir.

3.2.2. Öğrencilerin Sınıf İçi Sosyal Uyum Düzeyleri

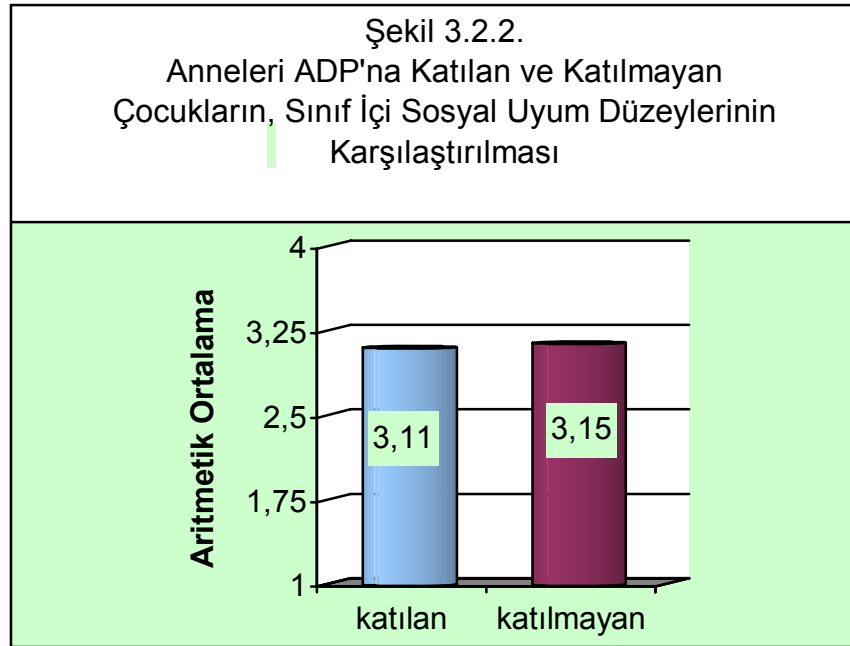
Araştırmanın ikinci alt probleminde ikinci olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının psikososyal uyum düzeyleri, sınıf içi sosyal uyum düzeyleri açısından incelenmiştir. Tablo 3.2.2'de anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların sınıf içi sosyal uyum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.2.2'de ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.2.2
ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİ SOSYAL UYUM DÜZEYLERİ

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	3,11	,42	1,217	0,224	-
Katılmayan	320	3,15	,45			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p>0.05$

Tablo 3.2.2'nin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların sınıf içi sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t=1,217$; $p>0,05$). Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan öğrencilerin sınıf içi sosyal uyum düzeylerini çoğunlukla uyumlu ($\bar{x}=3.11$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de çoğunlukla uyumlu ($\bar{x}=3.20$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum AÇEP'in çocukların sınıf içi sosyal uyum düzeylerini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş olması, çocukların zeka düzeyleri gibi nedenler sayılabilir.

3.2.3. Öğrencilerin Kişisel Uyum Düzeyleri

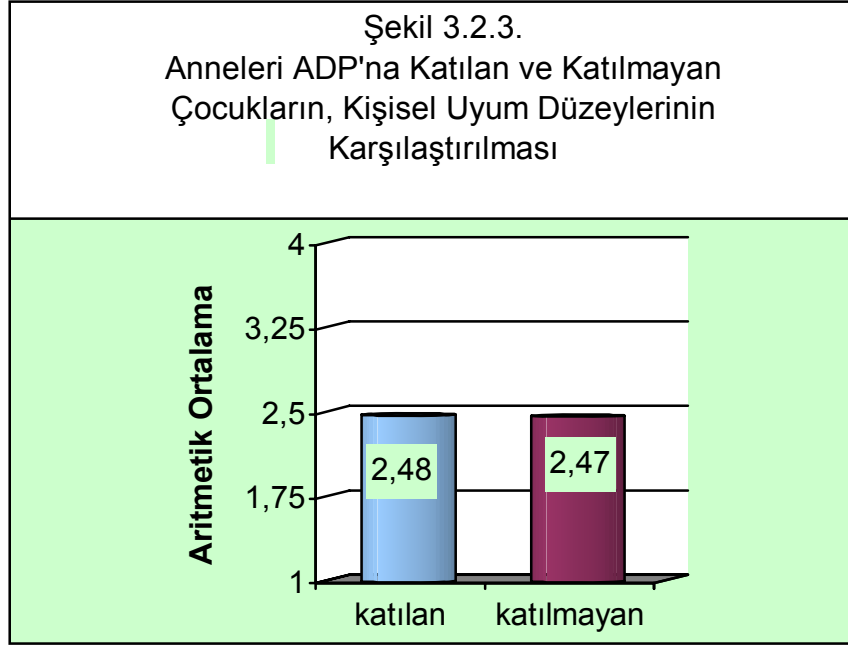
Araştırmanın ikinci alt probleminde son olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının psikososyal uyum düzeyleri, içsel uyum düzeyleri açısından incelenmiştir. Tablo 3.2.3'te anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların içsel uyum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.2.3'te ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.2.3
ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL UYUM DÜZEYLERİ

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	2,48	,43	0,330	0,741	-
Katılmayan	320	2,47	,46			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p>0.05$

Tablo 3.2.3'te de görüldüğü gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların içsel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t=0,330$; $p>0,05$). Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan öğrencilerin içsel uyum düzeylerini kısmen yeterli ($\bar{x}=2.48$) bulurken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de yine kısmen uyumlu ($\bar{x}=2.47$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum AÇEP'in çocukların içsel uyum düzeylerini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş olması, çocukların zeka düzeyleri gibi nedenler sayılabilir.

3.3. ÖĞRENCİLERİN OKULDAKİ AKADEMİK POTANSİYEL DURUMLARI

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri incelenmiş, cinsiyet ve sınıf faktörlerinin okuldaki akademik potansiyelleri üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

3.3.1. Öğrencilerin Akademik Potansiyel Durumları

Öğrencilerin akademik potansiyel durumlarının belirlenebilmesi için anneleri ADP'na katılan 320 ve katılmayan 320 çocuk olmak üzere toplam 640 çocuğun okuldaki akademik potansiyeli, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. İki grup birbirleriyle karşılaştırılarak programa katılan annelerin çocuklarının akademik potansiyelleri değerlendirilmiştir. Çocukların akademik potansiyelleri; (1) Genel, (2) Bilişsel, (3) Duyuşsal ve (4) Psikomotor olmak üzere dört boyut açısından incelenmiş ve bulgular ayrı ayrı tablolar halinde verilmiştir.

3.3.1.1. Öğrencilerin Genel Akademik Potansiyel Durumları

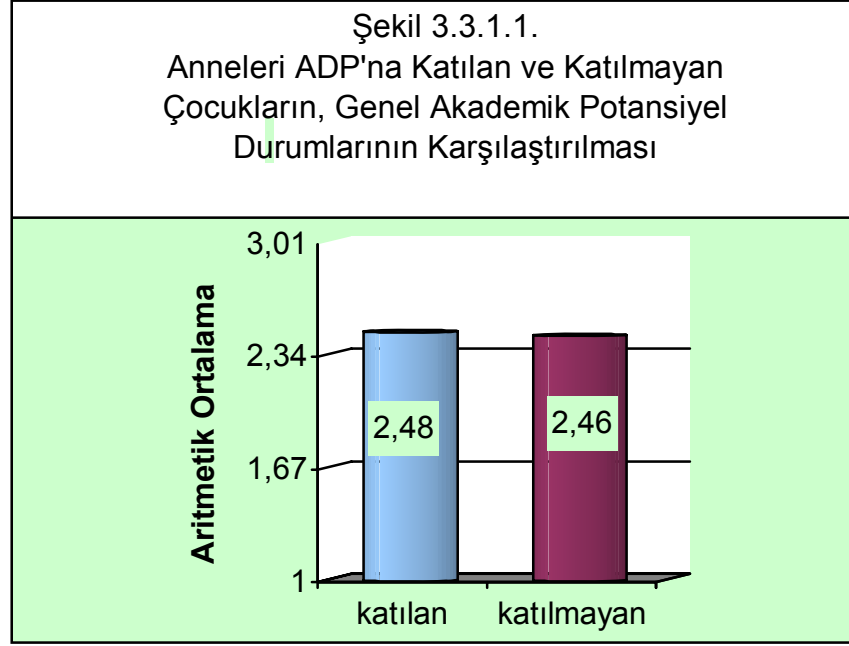
Araştırmanın üçüncü alt probleminde ilk olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri genel olarak incelenmiştir. Tablo 3.3.1.1'de anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların genel akademik potansiyellerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.1.1'de ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.1.1
ÖĞRENCİLERİN GENEL AKADEMİK POTANSİYEL DURUMLARI

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	2,48	,40	0,545	0,586	-
Katılmayan	320	2,46	,43			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p>0.05$

Tablo 3.3.1.1.'de de görüldüğü gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların genel akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t=0,545$; $p>0,05$). Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan öğrencilerin genel akademik potansiyel durumlarını yeterli ($\bar{x}=2.48$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de yeterli ($\bar{x}=2.46$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum AÇEP'in çocukların akademik potansiyelini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir. İki grup arasında anlamlı bir fark bulunmamasının nedeni verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş olması, dolayısıyla annelerin öğrendiklerini çocuklarına nasıl aktaracaklarını (uygulayacaklarını) bilememeleri olabilir.

3.3.1.2. Öğrencilerin Bilişsel Gelişim Durumları

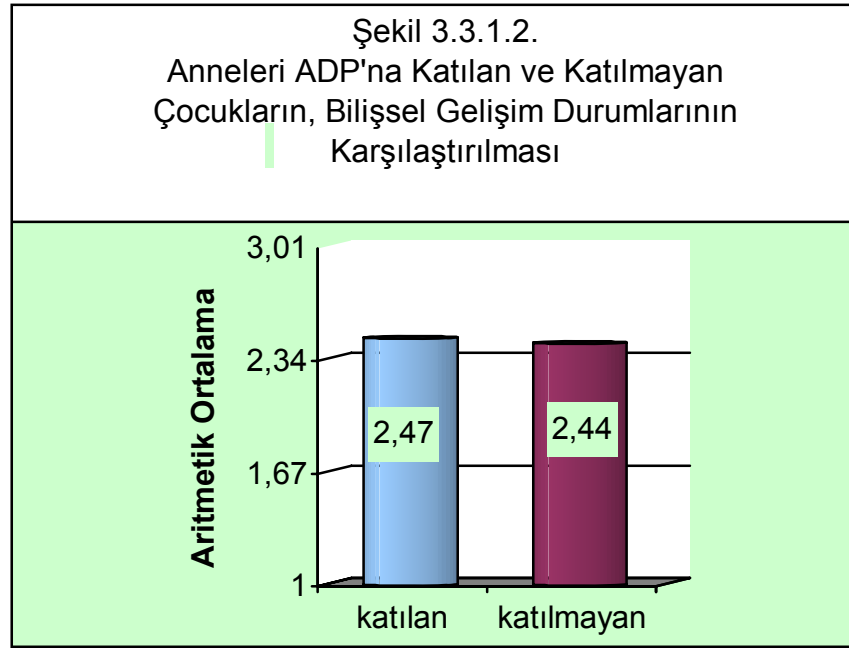
Araştırmanın üçüncü alt probleminde ikinci olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri bilişsel açıdan incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların bilişsel yönden akademik potansiyel durumlarını ortaya koyacak 14 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.1.2'de anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların bilişsel yönden akademik potansiyellerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.1.2'de de karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.1.2
ÖĞRENCİLERİN BİLİŞSEL GELİŞİM DURUMLARI

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	2,47	,45	0,799	0,424	-
Katılmayan	320	2,44	,44			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p > 0.05$

Tablo 3.3.1.2'nin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların bilişsel yönden akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir ($t=0,799$; $p>0,05$). Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan öğrencilerin bilişsel akademik potansiyel durumlarını yeterli ($\bar{x}=2,47$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de yeterli ($\bar{x}=2,44$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum ADP'nin çocukların bilişsel yönden akademik potansiyelini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş olması ve bilgi düzeyinde verilmesi nedenleriyle kolayca unutulması sayılabilir.

3.3.1.3. Öğrencilerin Duyuşsal Gelişim Durumları

Araştırmanın üçüncü alt probleminde üçüncü olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri duyuşsal açıdan incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların

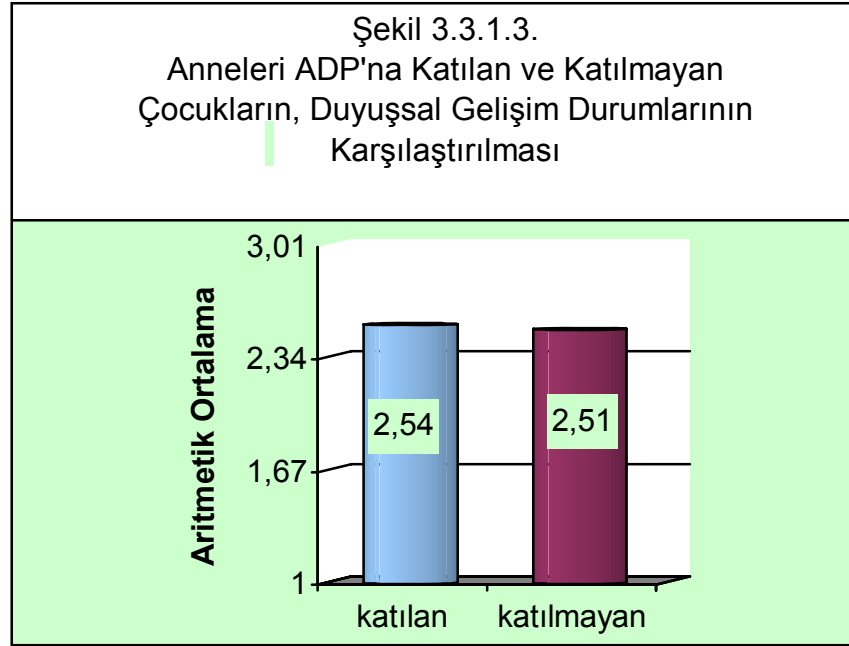
duyuşsal yönden akademik potansiyel durumlarını ortaya koyacak 9 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.1.3'te anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların duyuşsal yönden akademik potansiyellerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.1.3'te de karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.1.3
ÖĞRENCİLERİN DUYUŞSAL GELİŞİM DURUMLARI

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	2,54	,54	0,611	0,541	-
Katılmayan	320	2,51	,48			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p>0.05$

Tablo 3.3.1.3'ten, anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların duyuşsal akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı anlaşılmaktadır ($t=0,611$; $p>0,05$). Anneleri ADP'na katılan ($\bar{x}=2.54$) öğrenciler kadar, anneleri ADP'na katılmayan ($\bar{x}=2.51$) öğrencilerin de duyuşsal yönden akademik potansiyel durumlarının yeterli olarak değerlendirildiği görülmektedir. Buna göre, AÇEP'in çocukların duyuşsal yönden akademik potansiyelini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı söylenebilir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olmasının yanı sıra, kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve ortamların etkisi sayılabilir. Çünkü duyuşsal potansiyelin oluşturulması oldukça güçtür. Uzun süreli çalışmaları ve etkili uyarıcıların düzenlenmesini gerektirmektedir.

3.3.1.4. Öğrencilerin Psikomotor Gelişim Durumları

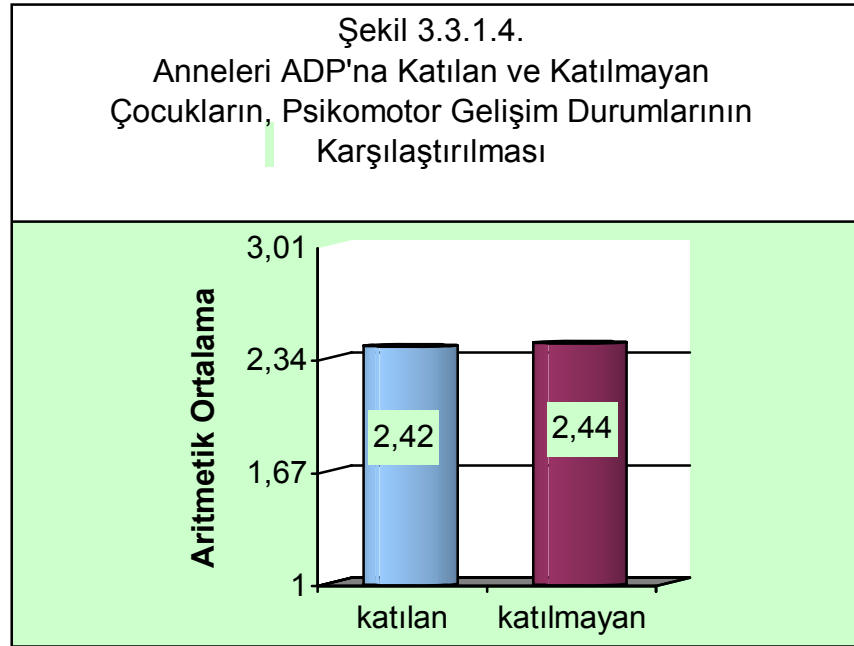
Araştırmanın üçüncü alt probleminde son olarak 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin çocuklarının, okullarındaki psikomotor yönden akademik potansiyelleri incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların beceri düzeyleri açısından akademik potansiyel durumlarını ortaya koyacak 7 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.1.4'te anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların psikomotor yönden akademik potansiyellerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.1.4'te de karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.1.4
ÖĞRENCİLERİN PSİKOMOTOR GELİŞİM DURUMLARI

Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Katılan	320	2,42	,41	0,481	0,630	-
Katılmayan	320	2,44	,58			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p > 0.05$

Tablo 3.3.1.4'ün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların psikomotor yönden de akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir ($t=0,481$; $p>0,05$). Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan öğrencilerin kas hareketlerini kullanma potansiyellerini ya da beceri düzeyleri açısından akademik potansiyel durumlarını yeterli ($\bar{x}=2.47$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de yeterli ($\bar{x}=2.44$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum uygulanan programın çocukların psikomotor açıdan gelişimlerinde bir farklılaşma sağlamadığını göstermektedir. Bunun en önemli nedeni örnekleme alınan deneme ve kontrol grubu çocuklarının düşük sosyoekonomik ve eğitim düzeyindeki ailelerden gelmiş olmasıyla açıklanabilir. Çünkü bu ortamlardaki çocukların boş zamanlarını daha çok büyük kas gelişimini sağlayan eğlencelerle, oyunlarla geçirmeleri ve psikomotor gelişimlerini sağlamada bir avantaj sağlıyor olabilir. Anneleri ADP'ye katılan ve katılmayan çocuklar aynı ortamlarda birlikte aynı oyunları oynamaları aynı eğlenceleri paylaşmaları iki grup arasında bir farklılaşmanın oluşmasını engellemiş olabilir

3.3.2. ADP'na Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Akademik Potansiyel Durumları

Cinsiyet faktörünün etkisini belirleyebilmek için ADP'na katılan 320 öğrenci (1) Kız ve (2) erkek olmak üzere iki gruba ayrılmış ve okuldaki akademik potansiyel durumları değerlendirilmiştir. Çocukların akademik potansiyelleri; (1) Genel, (2) Bilişsel, (3) Duyuşsal ve (4) Psikomotor olmak üzere dört boyut açısından incelenmiş ve bulgular ayrı ayrı tablolar halinde verilmiştir.

3.3.2.1. Anneleri ADP'na Katılan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Genel Akademik Potansiyel Durumları

Araştırmada ilk olarak cinsiyet değişkenine göre çocuklarının okullarındaki genel akademik potansiyellerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 3.3.2.1'de anneleri ADP'na katılan farklı cinsiyetlerdeki çocukların genel akademik potansiyellerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.2.1'de ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

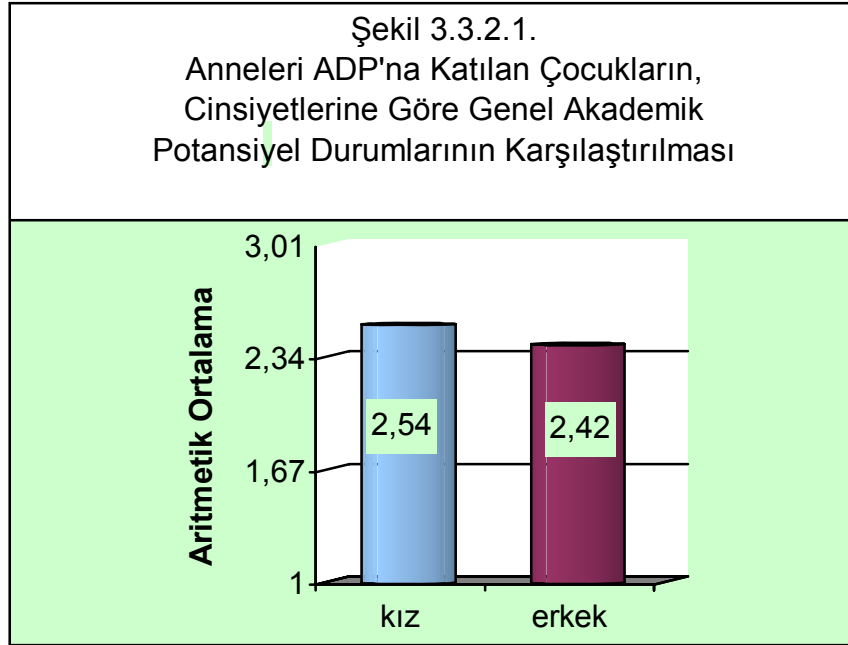
TABLO 3.3.2.1
ANNELERİ ADP'NA KATILAN ÇOCUKLARIN CİNSİYETLERİNE GÖRE,
GENEL AKADEMİK POTANSİYEL DURUMLARI

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Kız	159	2,54	,40	2,777	0,006	*
Erkek	161	2,42	,39			

(*) işareti farkın anlamlı olduğunu göstermektedir; $p < 0.05$

Tablo 3.3.2.1.'de de görüldüğü gibi anneleri ADP'na katılan ve cinsiyetleri farklı olan çocukların genel akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir fark vardır ($t=2,777$; $p < 0,05$). Hem kız hem de erkek çocukların genel akademik potansiyel durumları, öğretmenleri tarafından yeterli olarak değerlendirilmekte birlikte, kız çocukların ($\bar{x} = 2.54$), erkeklere ($\bar{x} = 2.42$) oranla daha yeterli olarak nitelendirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum cinsiyet değişkeninin, ADP'na katılan

annelerin çocuklarının genel akademik potansiyelini etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedeni söz konusu yaş grubundaki kız çocuklarının gelişim dönemi olarak anneyle özdeşim kurdukları döneme rastlaması ve annenin etkisine açık olması ile açıklanabilir. Diğer yandan 7-11 yaş arası kız çocukları erkek çocuklarına göre zamanlarının önemli bir bölümünü evde anneleri ile birlikte geçirmektedirler. Dolayısıyla anneleri ile daha fazla iletişim kurmaktadır. Cinsiyetler arası gelişim özellikleri açısından 7-11 yaş grubundaki bilişsel, duyuşsal ve psikomor gelişimin kızların lehine çalıştığını gösteren kaynaklar vardır.

3.3.2.2. Anneleri ADP'na Katılan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Bilişsel Gelişim Durumları

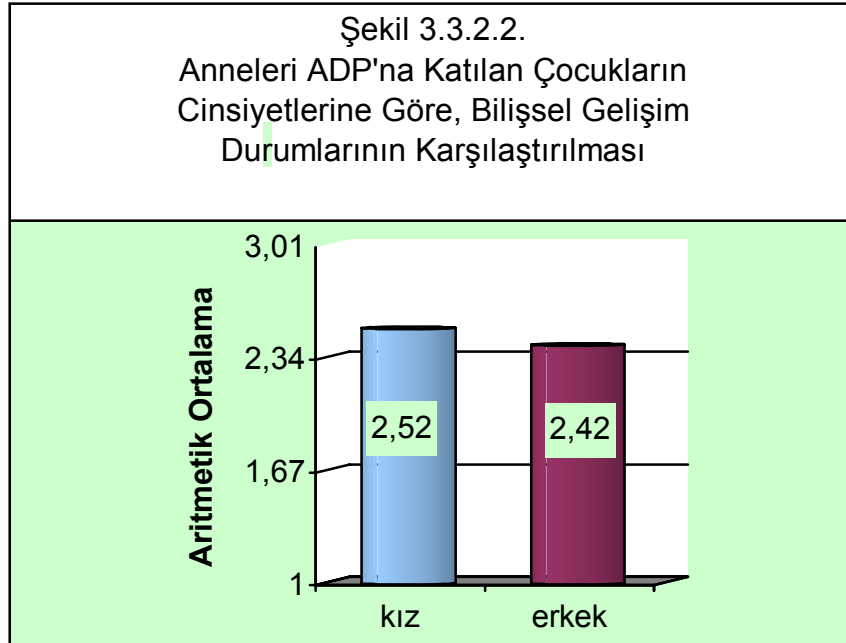
Anneleri “5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi” Programına katılan kız ya da erkek olma durumlarına göre okullarındaki bilişsel gelişimleri incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların bilişsel yönden gelişim durumlarını ortaya koyacak 14 soru sorulmuş ve cinsiyet faktörüne göre performans düzeyleri karşılaştırılmıştır. Tablo 3.3.2.2’de cinsiyetlerine göre anneleri ADP’na katılan çocukların bilişsel gelişimlerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.2.2’de de karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.2.2
ANNELERİ ADP'NA KATILAN ÇOCUKLARIN CİNSİYETLERİNE GÖRE,
BİLİŞSEL GELİŞİM DURUMLARI

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Kız	159	2,52	,47	1,995	0,047	*
Erkek	161	2,42	,44			

(*) işareti farkın anlamlı olduğunu göstermektedir; $p < 0.05$

Tablo 3.3.2.2'nin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneleri ADP'na katılan çocukların cinsiyetlerine göre, bilişsel gelişimleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir ($t=1,995$; $p < 0,05$). Sınıf öğretmenleri kız öğrencilerin bilişsel gelişim durumlarını ($\bar{x}=2.52$) erkek öğrencilere ($\bar{x}=2.42$) oranla daha yeterli olarak değerlendirmektedir. Bu durum AÇEP'in kız çocukların bilişsel gelişimlerini artırmada daha etkili olduğunu göstermektedir.

3.3.2.3. Anneleri ADP'na Katılan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Duyuşsal Gelişim Durumları

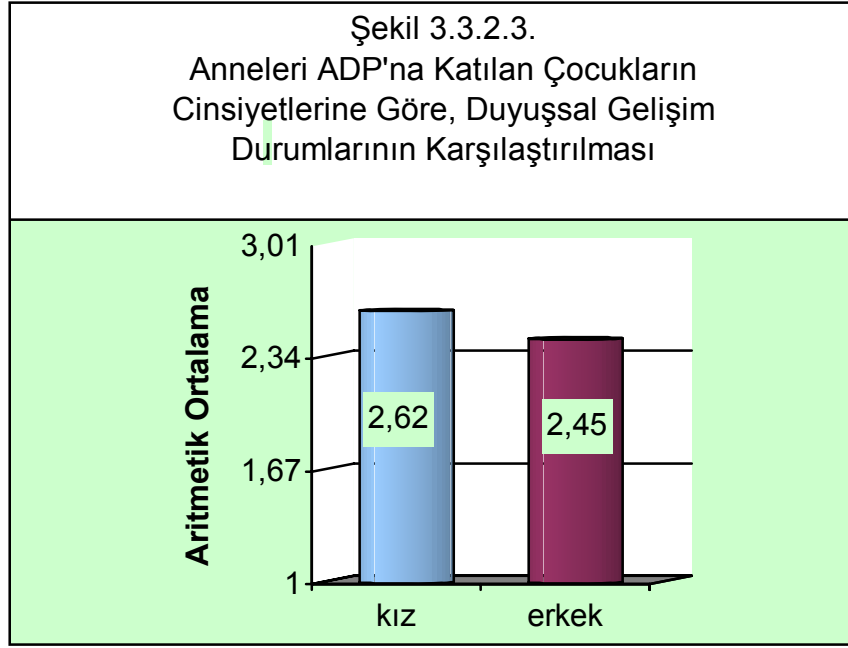
Araştırmada cinsiyet değişkenine göre çocuklarının okullarındaki duyuşsal gelişimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, farklı cinsiyetlerdeki çocukların duyuşsal gelişim durumlarını ortaya koyacak 9 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.2.3'te anneleri ADP'na katılan kız ve erkek çocukların duyuşsal gelişimlerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.2.3'te de karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.2.3
ANNELERİ ADP'NA KATILAN ÇOCUKLARIN CİNSİYETLERİNE GÖRE,
DUYUŞSAL GELİŞİM DURUMLARI

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Kız	159	2,62	,59	2,853	0,005	*
Erkek	161	2,45	,46			

(*) işareti farkın anlamlı olduğunu göstermektedir; $p < 0.05$

Tablo 3.3.2.3'ten, anneleri ADP'na katılan kız ve erkek çocukların duyuşsal gelişim düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunduğu anlaşılmaktadır ($t=2,853$; $p < 0,05$). Kız çocukların duyuşsal gelişim düzeyleri ($\bar{x}=2.62$), erkeklerden ($\bar{x}=2.45$) daha yüksektir. Buna göre, AÇEP'in kız çocuklarının duyuşsal gelişim düzeylerini artırmada erkeklere oranla daha önemli bir katkı sağladığı söylenebilir. Bunun nedenleri sayılabilir.

3.3.2.4. Anneleri ADP'na Katılan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Psikomotor Gelişim Durumları

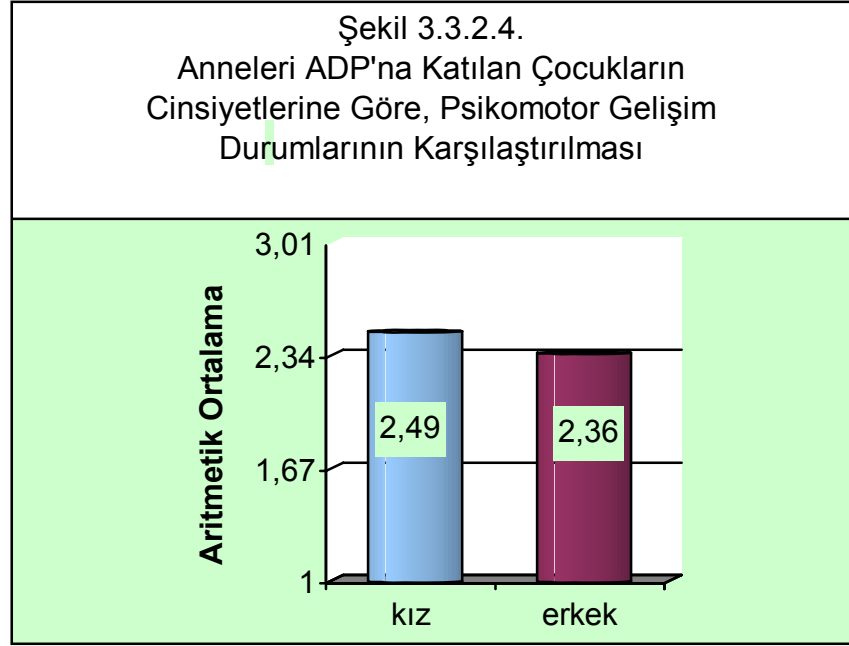
Araştırmada çocukların gelişim durumlarıyla ilgili son olarak, 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin kız ya da erkek çocukların okullarındaki psikomotor gelişim düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, kız ve erkek çocukların beceri düzeyleri açısından gelişim durumlarını ortaya koyacak 7 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.2.4'te cinsiyetlerine göre çocukların psikomotor gelişimlerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.2.4'te de karşılaştırmalara ait grafik verilmektedir.

TABLO 3.3.2.4
ANNELERİ ADP'NA KATILAN ÇOCUKLARIN CİNSİYETLERİNE GÖRE,
PSİKOMOTOR GELİŞİM DURUMLARI

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
Kız	159	2,49	,41	2,867	0,004	*
Erkek	161	2,36	,41			

(*) işareti farkın anlamlı olduğunu göstermektedir; $p < 0.05$

Tablo 3.3.2.4'ün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi cinsiyetlerine göre çocukların psikomotor yönden de gelişimleri arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir ($t=2,867$; $p < 0,05$). Sınıf öğretmenleri kız çocukların kas hareketlerini kullanma potansiyellerini ya da beceri düzeyleri açısından gelişim durumlarını ($\bar{x}=2.49$) erkek çocuklara ($\bar{x}=2.44$) göre daha yeterli olarak değerlendirmektedir. Bu durum uygulanan programın, kız çocukların psikomotor açıdan gelişimlerinin artırılmasına daha fazla katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedeni toplumda kız çocuklarına daha az ilgi gösterilmesi olabilir. Kız çocuklarına yönelik mevcut ilginin artırılması, onların yeteneklerini kullanabilme potansiyelini yükselttiği söylenebilir. Mengütay (1991)'e göre sosyal çevre kız çocuklarının fazla hareketli olmasını onaylamadığı halde, kızların küçük kas becerilerinde daha becerikli olmalarını beklemektedir. Diğer yandan ise erkek çocukların daha hareketli olmalarını onaylamaktadır. Bu araştırmada akademik potansiyel ölçeği olarak kullanılan ölçekte psikomotor alanla ilgili beceriler kağıt katlama, şekilleri birleştirme gibi küçük kas becerilerini ölçmektedir. Dolayısıyla kız çocuklarını psikomotor becerilerinin yüksek çıkması ölçeğin bu özelliğinden kaynaklanmış olabilir. Ancak Weiss (1983)' e göre 7-9 yaş arası gelişim döneminde kız çocuklarının motor performanslarının yüksek olduğunu rapor etmiştir.

3.3.3. Sınıflarına Göre, Öğrencilerin Akademik Potansiyel Durumları

Farklı sınıflarda öğrenim gören çocukların akademik potansiyel durumlarının belirlenebilmesi için anneleri ADP'na katılan 320 ve katılmayan 320 çocuk olmak üzere toplam 640 çocuğun okuldaki akademik potansiyeli, sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Sınıf değişkeni açısından ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda öğrenim gören çocuklar ayrı ayrı kategoriler oluşturulmuş ve her sınıf düzeyinde annesi ADP'na katılan çocuklar, katılmayanlarla karşılaştırılarak akademik potansiyelleri değerlendirilmiştir. Çocukların akademik potansiyelleri; (1) Genel, (2) Bilişsel, (3) Duyuşsal ve (4) Psikomotor olmak üzere dört boyut açısından incelenmiş ve bulgular ayrı ayrı tablolar halinde verilmiştir.

3.3.3.1. Sınıflarına Göre, Öğrencilerin Genel Akademik Potansiyel Durumları

Araştırmada farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören çocukların okullarındaki akademik potansiyelleri annelerinin ADP'na katılıp katılmama

durumuna göre önce genel olarak incelenmiştir. Tablo 3.3.3.1'de sınıf düzeylerine göre, anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların genel akademik potansiyellerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.3.1'de ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

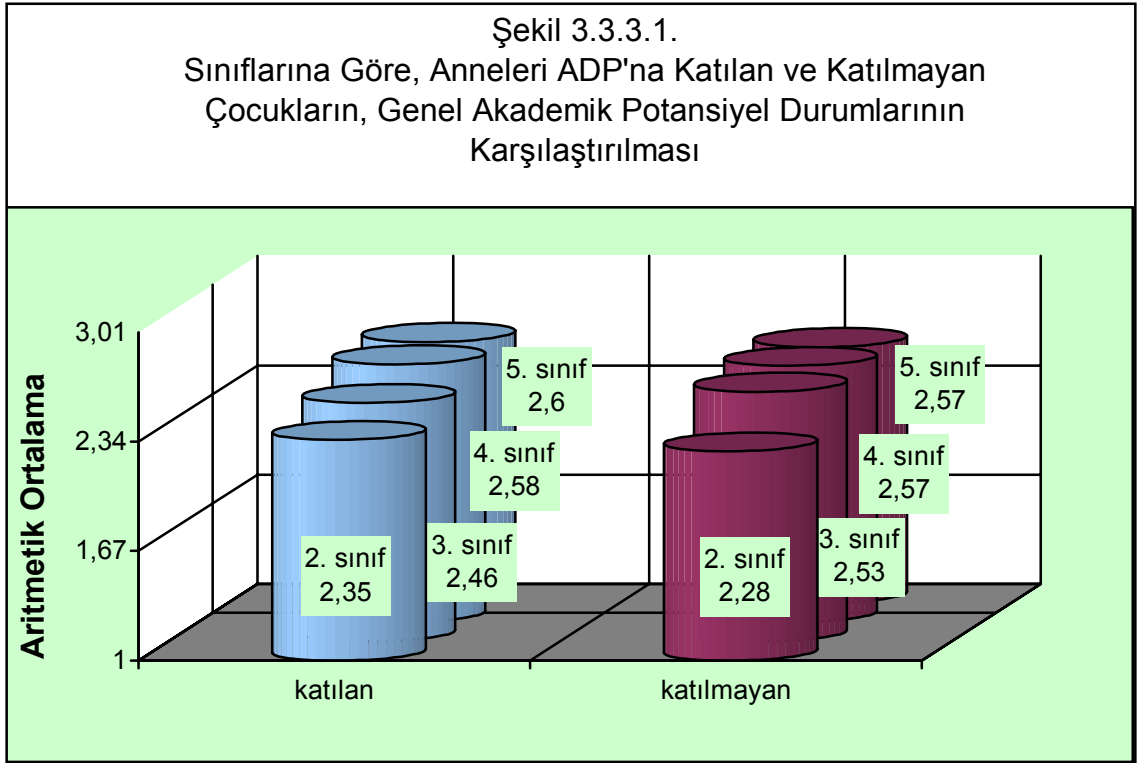
TABLO 3.3.3.1
SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN GENEL AKADEMİK
POTANSİYEL DURUMLARI

Sınıf	Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
2. Sınıf	Katılan	104	2,35	,42	1,004	0,316	-
	Katılmayan	110	2,28	,50			
3. Sınıf	Katılan	85	2,46	,38	1,209	0,228	-
	Katılmayan	96	2,53	,38			
4. Sınıf	Katılan	73	2,58	,41	0,223	0,824	-
	Katılmayan	63	2,57	,35			
5. Sınıf	Katılan	58	2,60	,27	0,460	0,647	-
	Katılmayan	51	2,57	,37			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p > 0.05$

Tablo 3.3.3.1.'de de görüldüğü gibi sınıf düzeyleri açısından anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların genel akademik potansiyelleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Sınıf düzeyi arttıkça, öğrencilerin genel akademik potansiyellerinde bir artış gözlenmektedir ve bu doğal bir durumdur. Ancak aynı sınıf düzeyinde öğrenim gören çocuklar annelerinin ADP'na katılıp, katılmama durumları açısından değerlendirildiğinde iki grup arasında manidar bir farkın gözlenmediği anlaşılmaktadır. Örneğin 2. sınıfta öğrenim gören ve anneleri ADP'na katılan çocukların genel akademik potansiyeli ($\bar{x} = 2.35$) iken, anneleri ADP'na katılmayanların ($\bar{x} = 2.28$)'dir ve aralarında genel akademik performans açısından anlamlı bir fark yoktur ($t = 1,004$; $p > 0,05$). Aynı şekilde diğer sınıf düzeylerinde de bu durum gözlenmektedir. Hatta, 3. sınıf düzeyinde anneleri ADP'na katılmayan

öğrencilerin genel akademik performanslarının ($\bar{x}=2.58$), katılanlardan ($\bar{x}=2.46$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, AÇEP'in sınıf düzeyleri açısından çocukların akademik potansiyelini artırmada önemli bir katkı sağlamadığı söylenebilir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş olması, çocukların zeka düzeyleri gibi nedenler sayılabilir.

3.3.1.2. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Bilişsel Gelişim Durumları

Araştırmada farklı sınıflarda öğrenim gören çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri ikinci olarak bilişsel yönden incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların bilişsel gelişim durumlarını ortaya koyacak 14 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.3.2'de sınıflarına göre, anneleri ADP'na katılan ve

katılmayan çocukların bilişsel gelişimlerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.3.2'de ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

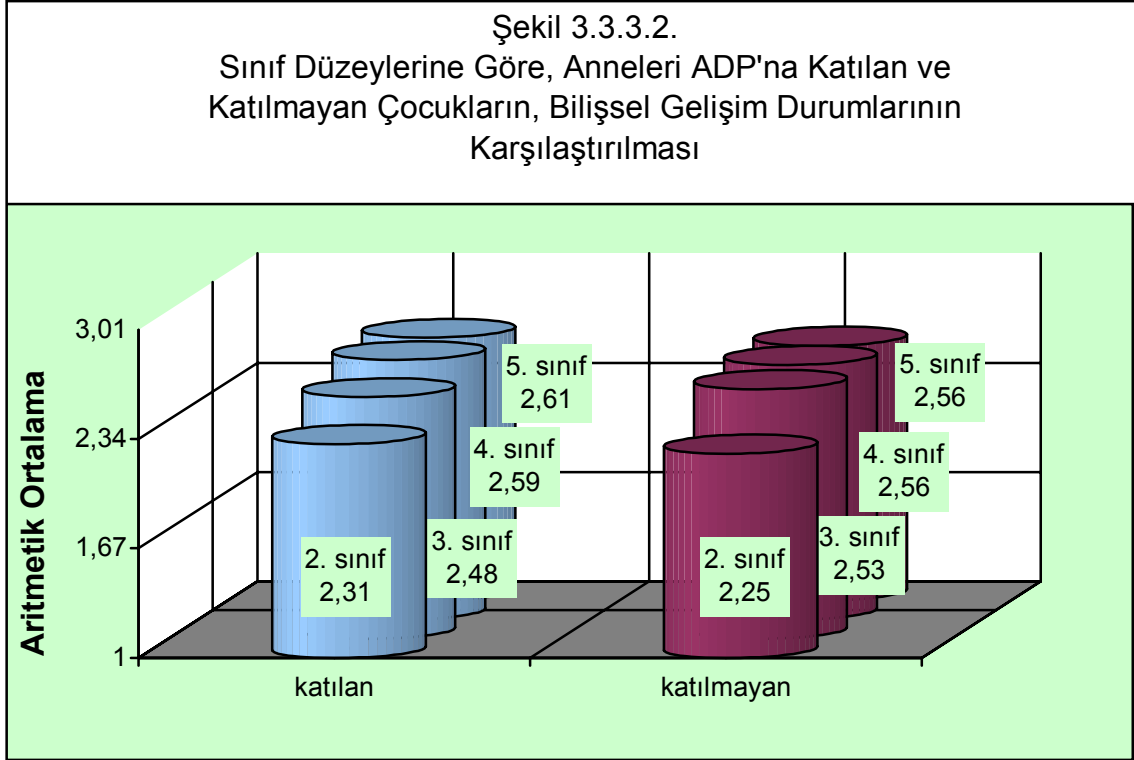
TABLO 3.3.3.2
SINIFLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN BİLİŞSEL GELİŞİM DURUMLARI

Sınıf	Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
2. Sınıf	Katılan	104	2,31	,45	0,875	0,383	-
	Katılmayan	110	2,25	,48			
3. Sınıf	Katılan	85	2,48	,45	0,809	0,420	-
	Katılmayan	96	2,53	,39			
4. Sınıf	Katılan	73	2,59	,48	0,481	0,632	-
	Katılmayan	63	2,56	,38			
5. Sınıf	Katılan	58	2,61	,34	0,670	0,504	-
	Katılmayan	51	2,56	,38			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p>0.05$

Tablo 3.3.3.2'nin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların bilişsel yönden akademik potansiyelleri arasında hiçbir sınıf düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmemektedir. Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan 2. sınıf öğrencilerinin bilişsel gelişim durumlarını ($\bar{x}=2.31$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri ($\bar{x}=2.25$); anneleri ADP'na katılan 3. sınıf öğrencilerini ($\bar{x}=2.48$), katılmayanları ($\bar{x}=2.53$); anneleri ADP'na katılan 4. sınıf öğrencilerini ($\bar{x}=2.59$), katılmayanları ($\bar{x}=2.56$) ve anneleri ADP'na katılan 5. sınıf öğrencilerini ($\bar{x}=2.61$), katılmayanları ($\bar{x}=2.56$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum farklı sınıf düzeylerinde öğrenim görmekte olan çocukların bilişsel gelişim düzeyleri üzerinde annelerinin ADP'na katılma ya da katılmama durumunun önemli bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilmiş olması ve çocuğa yansımalarının beklenmesi, verilen eğitimin annelerde teorik ve bilgi düzeyinde kalmış olması açıklanabilir. Annelerin ADP kazanımlarının yıllara

göre karşılaştırılmasında 2003 yılında programa katılanların 2002 yılında katılanlara göre başarı durumlarının daha iyi olması bu bulguyu desteklemektedir. Diğer yandan bu bulguyu destekleyen yıllar geçtikçe bilginin unutulmasını destekleyen çalışmalar vardır (Temel ve Ömeroğlu, 1993)

3.3.3.3. Sınıflarına Göre Öğrencilerin Duyuşsal Gelişim Durumları

Araştırmada farklı sınıflarda öğrenim gören çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri üçüncü olarak duyuşsal yönden incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların duyuşsal yönden gelişim durumlarını ortaya koyacak 9 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.3.3'te sınıflarına göre, anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların duyuşsal gelişimlerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.3.3'te ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

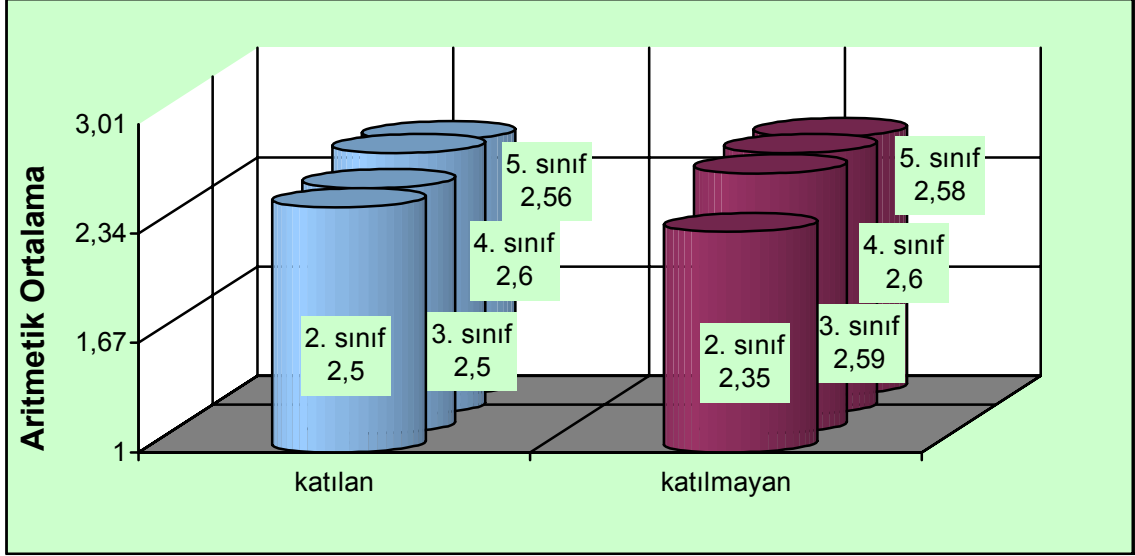
TABLO 3.3.3.3
SINIFLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN DUYUŞSAL GELİŞİM DURUMLARI

Sınıf	Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
2. Sınıf	Katılan	104	2,50	,67	1,800	0,073	-
	Katılmayan	110	2,35	,56			
3. Sınıf	Katılan	85	2,50	,37	1,561	0,120	-
	Katılmayan	96	2,59	,41			
4. Sınıf	Katılan	73	2,60	,62	0,019	0,985	-
	Katılmayan	63	2,60	,39			
5. Sınıf	Katılan	58	2,56	,35	0,321	0,749	-
	Katılmayan	51	2,58	,43			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p > 0.05$

Tablo 3.3.3.3'ten, anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların duyuşsal gelişimleri arasında da hiçbir sınıf düzeyi açısından anlamlı bir farkın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan 2. sınıf öğrencilerinin duyuşsal gelişim durumlarını ($\bar{x} = 2.50$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri ($\bar{x} = 2.35$); anneleri ADP'na katılan 3. sınıf öğrencilerini ($\bar{x} = 2.50$), katılmayanları ($\bar{x} = 2.59$); anneleri ADP'na katılan 4. sınıf öğrencilerini ($\bar{x} = 2.60$), katılmayanları ($\bar{x} = 2.60$) ve anneleri ADP'na katılan 5. sınıf öğrencilerini ($\bar{x} = 2.56$), katılmayanları ($\bar{x} = 2.58$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum farklı sınıf düzeylerinde öğrenim görmekte olan çocukların duyuşsal yönden gelişimleri üzerinde annelerinin ADP'na katılma ya da katılmama durumunun önemli bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Öğretmenlerin her iki grubu da duyuşsal yönden yeterli görmektedirler. Farksızlığın nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olmasının yanı sıra, kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve ortamların etkisi sayılabilir. Çünkü duyuşsal potansiyelin oluşturulması oldukça güçtür. Uzun süreli çalışmaları ve etkili uyarıcıların düzenlenmesini gerektirmektedir.

Şekil 3.3.3.3.
Sınıflarına Göre, Anneleri ADP'na Katılan ve Katılmayan
Çocukların, Duyuşsal Gelişim Durumlarının Karşılaştırılması

3.3.3.4. Sınıflarına Göre Öğrencilerin Psikomotor Gelişim Durumları

Araştırmada farklı sınıflarda öğrenim gören çocuklarının okullarındaki akademik potansiyelleri son olarak psikomotor yönden incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerine, çocukların beceri düzeyleri açısından gelişim durumlarını ortaya koyacak 7 soru sorulmuştur. Tablo 3.3.3.4'te sınıflarına göre, anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların psikomotor yönden gelişimlerinin karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları, Şekil 3.3.3.4'te ise karşılaştırmalara ilişkin grafik verilmektedir.

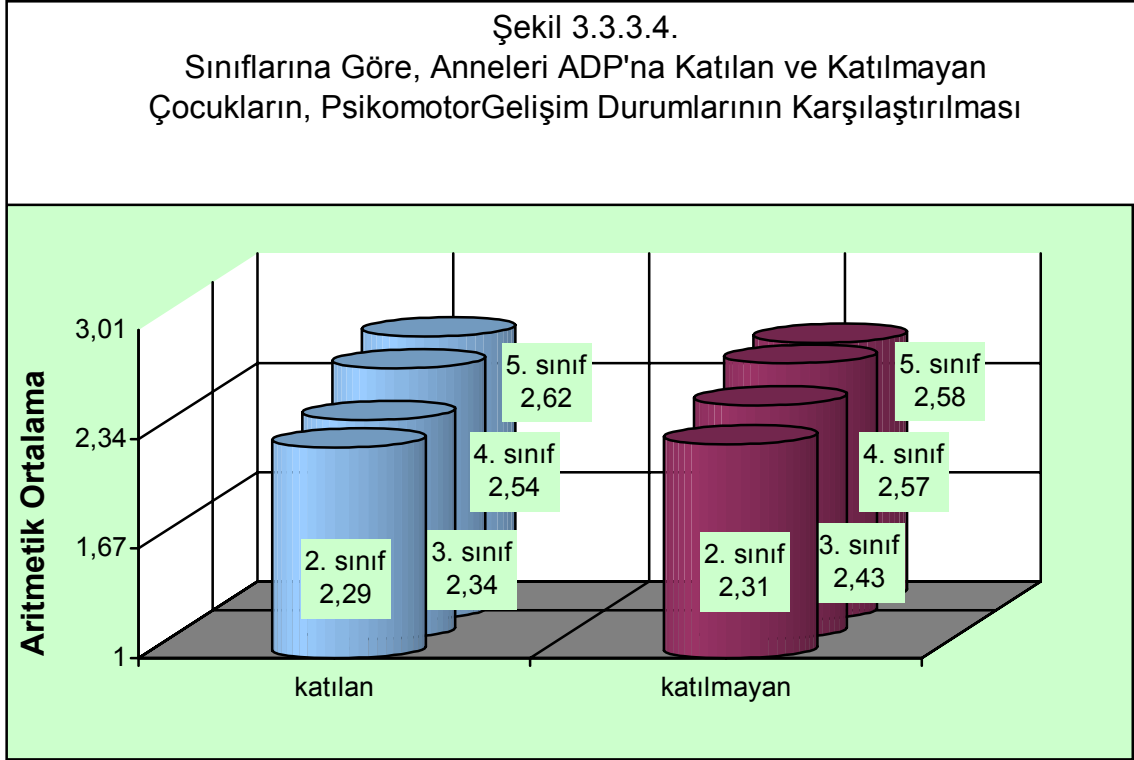
TABLO 3.3.3.4
SINIFLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN PSİKOMOTOR YÖNDEN GELİŞİM DURUMLARI

Sınıf	Annelerinin Kursa Katılma Durumu	n	\bar{x}	ss	t	p	Anlam
2. Sınıf	Katılan	104	2,29	,44	0,161	0,872	-
	Katılmayan	110	2,31	,76			
3. Sınıf	Katılan	85	2,34	,39	1,540	0,125	-
	Katılmayan	96	2,43	,43			
4. Sınıf	Katılan	73	2,54	,39	0,369	0,713	-
	Katılmayan	63	2,57	,49			
5. Sınıf	Katılan	58	2,62	,29	0,605	0,546	-
	Katılmayan	51	2,58	,39			

(-) işareti farkın anlamlı olmadığını göstermektedir; $p > 0.05$

Tablo 3.3.3.4'ün incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneleri ADP'na katılan ve katılmayan çocukların psikomotor yönden de gelişim düzeyleri arasında hiçbir sınıf düzeyi açısından anlamlı bir fark gözlenmemektedir. Sınıf öğretmenleri anneleri ADP'na katılan 2. sınıf öğrencilerinin kas hareketlerini kullanma potansiyellerini ya da beceri düzeyleri açısından gelişim durumlarını kısmen yeterli ($\bar{x} = 2.29$) olarak değerlendirirken, anneleri ADP'na katılmayan öğrencileri de yine kısmen yeterli ($\bar{x} = 2.31$) olarak değerlendirmektedir. Benzer şekilde anneleri ADP'na katılan 3. sınıf öğrencilerini yeterli ($\bar{x} = 2.34$), katılmayanları yeterli ($\bar{x} = 2.43$); anneleri ADP'na katılan 4. sınıf öğrencilerini yeterli ($\bar{x} = 2.54$), katılmayanları yeterli ($\bar{x} = 2.57$) ve anneleri ADP'na katılan 5. sınıf öğrencilerini yine yeterli ($\bar{x} = 2.62$), katılmayanları da yeterli ($\bar{x} = 2.58$) olarak değerlendirmektedir. Bu durum uygulanan programın aynı sınıf düzeyinde bulunan çocukların psikomotor gelişim düzeylerini artırmaya önemli bir katkı sağlamadığını göstermektedir. Bunun nedenleri arasında verilen eğitimin dolaylı olması, yani çocuklara değil annelere verilerek çocuğa yansımalarının beklenmesi, daha çok teorik ya da bilişsel bir eğitimin verilmiş

olması ve anneleri ADP'na katılmayan çocukların kaslarını kullanmaya yönelik etkinliklere daha fazla zaman bulmuş olmaları sayılabilir.

3.4. ANNELERİN, ANNE DESTEK PROGRAMINA (ADP) YÖNELİK TUTUMLARI

Araştırmanın dördüncü alt probleminde, 5-6 Yaş Anne-Çocuk eğitimi Programına katılan annelerin uygulanan bu programa yönelik tutumları belirlenmiştir. Annelerin programa yönelik tutumları hem genel hem de tutum objesi içerisinde yer alan alt objeler; (1) hedef, (2) içerik, (3) yöntem, (4) araç-gereç ve (5) öğretim elemanları olmak üzere 5 farklı öge açısından ayrı ayrı incelenmiş, tablolastırılarak yorumlanmıştır.

3.4.1. Annelerin, ADP'ye Yönelik Genel Tutumları

Araştırmanın dördüncü alt problemi içerisinde ilk olarak annelerin, ADP'ye yönelik genel tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Genel tutumların belirlenmesi için annelere programla ilgili 25 tutum ifadesi sunulmuştur. Tablo 3.4.1'de annelerin ADP'ye yönelik genel tutumlarına ilişkin bazı istatistik değerler verilmektedir.

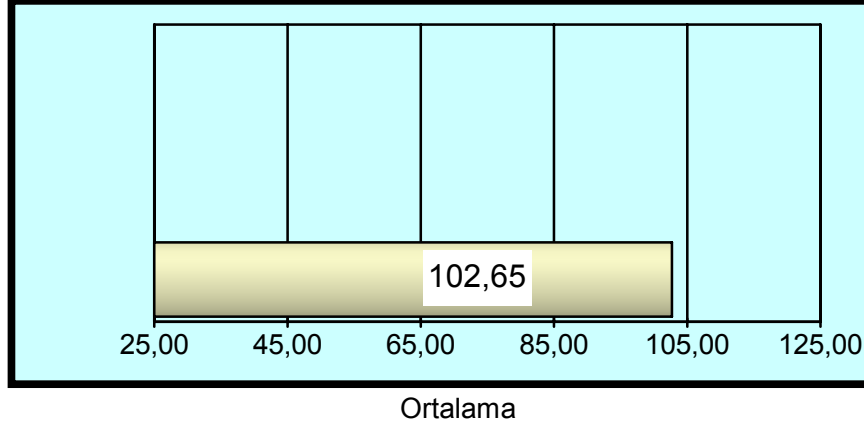
TABLO 3.4.1
Annelerin ADP'ye Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Genel Tutum	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	\bar{x} 86.00 – 118.00	
								f	%
	395	102,65	7,71	66.00	118.00	40545.00	25	384	97.20

Hiç Katılmıyorum (1) 25.00 - 45.00
Katılmıyorum (2) 45.01 - 65.00
Kararsızım (3) 65.01 - 85.00
Katılıyorum (4) 85.01 - 105.00
Tamamen Katılıyorum (5) 105.01 - 125.00

Tablo 3.4.1 incelendiğinde, annelerin ADP'ye yönelik toplam tutum puanlarının 40545.00 olduğu görülmektedir. Programa yönelik en olumsuz tutuma sahip annelerin puan ortalaması 66.00 iken, en olumlu tutuma sahip olan annelerin puan ortalaması 118.00'dir. Tutumlara ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde ise aritmetik ortalamanın $\bar{x}=102,65$ olduğu ve "katılıyorum" yani olumlu bir tutumu yansıttığı anlaşılmaktadır. Annelerin % 97.2'sinin tutum ortalaması 86.00 ile 118.00 arasında bulunmaktadır. Buna göre, annelerin Anne Destek Programına yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Ayrıca tutum düzeylerinin "tamamen katılıyorum" kategorisine yakın olduğu da göz ardı edilmemelidir. Sonuç olarak annelerin ADP'ye yönelik olumlu yönde hisler taşıdıkları söylenebilir. Bir diğer ifadeyle; programın amacını bildikleri, programda işe yarar bilgilerin sunulduğu, yapılan uygulamalardan hoşlandıkları düşünülebilir.

Şekil 3.4.1.
Annelerin ADP'ye Yönelik Tutumları

3.4.2. Annelerin, ADP'nin Hedeflerine Yönelik Tutumları

Araştırmanın dördüncü alt problemi içerisinde ikinci olarak annelerin, ADP'nin ulaşmaya çalıştığı hedeflere ya da anneler aracılığıyla çocuklara kazandırmaya uğraştığı özelliklere yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Programın hedeflerine ilişkin tutumların belirlenmesi için annelere programın hedefleriyle ilgili 3 tutum ifadesi sunulmuştur. Tablo 3.4.2'de annelerin ADP'nin hedeflerine yönelik tutumlarına ilişkin bazı istatistik değerler verilmektedir.

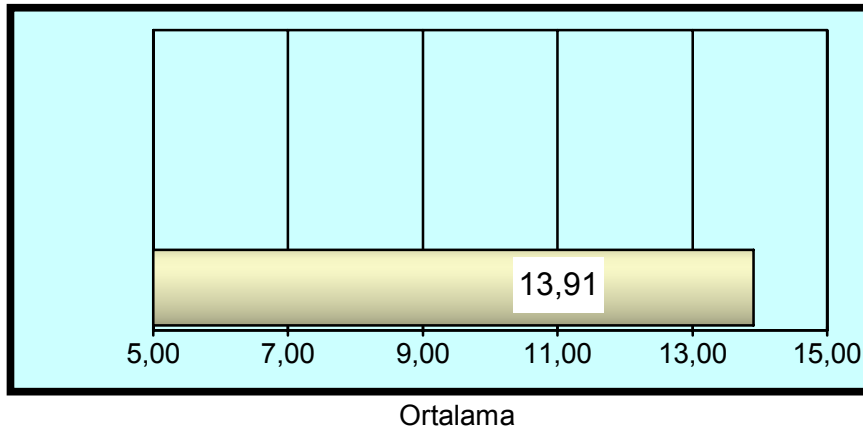
TABLO 3.4.2
Annelerin ADP'nin Hedeflerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Hedef	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	\bar{x} 11.01 – 15.00	
								f	%
	395	13,91	1,23	9.00	15.00	5496.00	3	384	97.20

Hiç Katılmıyorum (1) 5.00 - 7.00
Katılmıyorum (2) 7.01 - 9.00
Kararsızım (3) 9.01 - 11.00
Katılıyorum (4) 11.01 - 13.00
Tamamen Katılıyorum (5) 13.01 - 15.00

Tablo 3.4.2'de görüldüğü gibi, annelerin ADP'nin hedeflerine yönelik toplam tutum puanları 5496.00'dir. Programın ulaşmak istediği hedeflere yönelik en olumsuz tutuma sahip annelerin puan ortalaması 9.00 iken, en olumlu tutuma sahip olan annelerin puan ortalaması 15.00'tir. Annelerin tutumlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde de aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=13,91$ olduğu anlaşılmakta ve "tamamen katılıyorum" tutumunu yansıtmaktadır. Annelerin % 97.20'sinin tutum ortalaması 11.01 ile 15.00 arasında bulunmaktadır. Buna göre, annelerin Anne Destek Programının hedeflerine yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu durum Anne Destek Eğitimi programının amacını annelerin anladığını, bu amacı desteklediklerini göstermektedir. Programın hedeflerinin anlaşılması, programa maruz bırakılan bireylerin istenen davranışları kazanmasında olumlu bir etki yapmaktadır.

Şekil 3.4.2.
Annelerin ADP'nin Hedeflerine Yönelik Tutumları

3.4.3. Annelerin, ADP'nin İçeriğine Yönelik Tutumları

Araştırmanın dördüncü alt problemi içerisinde üçüncü olarak annelerin, ADP'nin içeriğine ya da bir diğer ifadeyle programda anlatılan konulara yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Programın içeriğine yönelik tutumların

belirlenmesi için annelere programın konularıyla ilgili 7 tutum ifadesi sunulmuştur. Tablo 3.4.3'te annelerin ADP'nin içeriğine yönelik tutumlarına ilişkin bazı istatistik değerler verilmektedir.

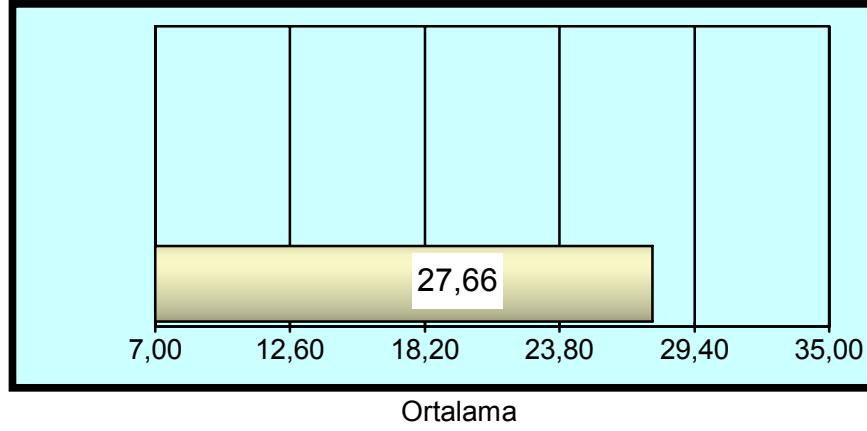
TABLO 3.4.3
Annelerin ADP'nin İçeriğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

İçerik	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	\bar{x} 24.00 – 35.00	
								f	%
	395	27,66	3,09	19.00	35.00	10924.00	7	355	84.30

Hiç Katılmıyorum	(1)	7.00 - 12.60
Katılmıyorum	(2)	12.61 -18.20
Kararsızım	(3)	18.21 - 23.80
Katılıyorum	(4)	23.81 - 29.40
Tamamen Katılıyorum	(5)	29.41 - 35.00

Tablo 3.4.3'ten annelerin uygulanan programın içeriğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları anlaşılmaktadır. Annelerin ADP'nin içeriğine yönelik toplam tutum puanları 10924.00'tür. Programda yer verilen konulardan en az hoşlanan annelerin puan ortalaması 19.00 (kararsızım) iken, en fazla hoşlananların puan ortalaması 35.00'tir (tamamen katılıyorum). Annelerin konulara yönelik tutumlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde ise aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=27,66$ olduğu anlaşılmakta ve "katılıyorum" tutumunu yansıtmaktadır. Annelerin % 84.3'ünün tutum ortalaması 24.00 ile 35.00 arasında bulunmaktadır. Buna göre, annelerin Anne Destek Programında anlatılan konulara yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu durum Anne Destek Eğitimi programında yer alan konuların bilişsel ağırlıklı olmakla birlikte sıkıcı olmadığını, güncel olduğunu, anneler için pratik değeri olan yararlı bilgiler sunulduğunu göstermektedir.

Şekil 3.4.3.
Annelerin ADP'nin İçeriğine Yönelik Tutumları

3.4.4. Annelerin, ADP'de Kullanılan Yöntemlere Yönelik Tutumları

Araştırmanın dördüncü alt problemi içerisinde dördüncü olarak annelerin, ADP'nin uygulama biçimine ya da programda kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Programın uygulama biçimine ilişkin tutumların belirlenmesi için annelere programın yöntemleriyle ilgili 9 tutum ifadesi sunulmuştur. Tablo 3.4.3'te annelerin ADP'nin yöntemlerine yönelik tutumlarına ilişkin bazı istatistik değerler verilmektedir.

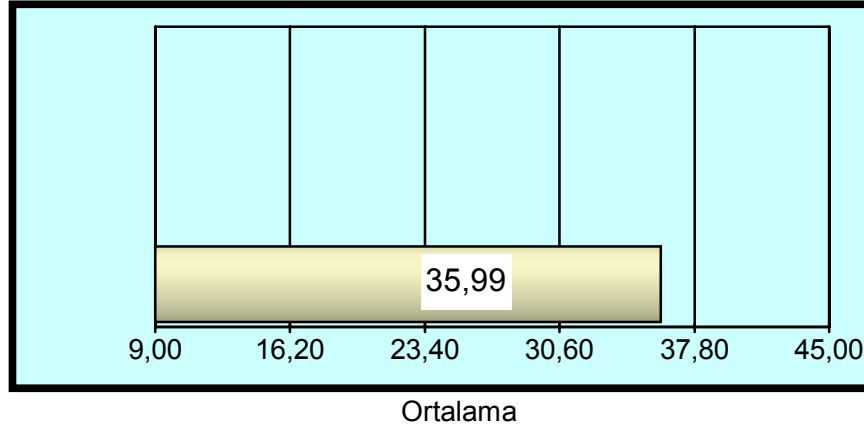
TABLO 3.4.4
Annelerin ADP'nin Yöntemlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Yöntem	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	\bar{x} 31.00 – 44.00	
								f	%
	395	35,99	3,36	18.00	44.00	14215.00	9	367	91.40

Hiç Katılmıyorum (1) 9.00 - 16.20
Katılmıyorum (2) 16.21 - 23.40
Kararsızım (3) 23.41 - 30.60
Katılıyorum (4) 30.61 - 37.80
Tamamen Katılıyorum (5) 37.81 - 45.00

Tablo 3.4.4'ün incelenmesinden, annelerin ADP'nin programına ilişkin konuların veriliş öğretiliş yöntemlerini beğendikleri-uygun buldukları anlaşılmaktadır. ADP'nin yöntemlerine yönelik annelerin toplam tutum puanları 14215.00'tir. Programın uygulama biçiminden en az hoşlanan annelerin puan ortalaması 18.00 (katılmıyorum) iken, en fazla hoşlanan annelerin puan ortalaması 44.00'tür (tamamen katılıyorum). Annelerin tutumlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde de aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=35,99$ olduğu anlaşılmakta ve "katılıyorum" tutumunu yansıtmaktadır. Annelerin % 91.40'ının tutum ortalaması 31.00 ile 44.00 arasındadır. Buna göre, annelerin Anne Destek Programının uygulamalarına yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu durum Anne Destek Eğitimi programında kullanılan yöntemlerin etkili olduğunu ve annelerin bu yöntemlerden hoşlandıklarını göstermektedir.

Şekil 3.4.4.
Annelerin ADP'nin Yöntemlerine Yönelik Tutumları

3.4.5. Annelerin, ADP'de Kullanılan Araç-Gereçlere Yönelik Tutumları

Araştırmanın dördüncü alt problemi içerisinde beşinci olarak annelerin, ADP'de kullanılan araç-gereçlere ya da bir diğer ifadeyle programda yer alan öğretim teknolojilerine yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Programın araç-gereç boyutuna yönelik tutumların belirlenmesi için annelere programda

kullanılan araç-gereçlerle ilgili 2 tutum ifadesi sunulmuştur. Tablo 3.4.5'te annelerin ADP'de yer alan araç-gereçlere yönelik tutumlarına ilişkin bazı istatistik değerler verilmektedir.

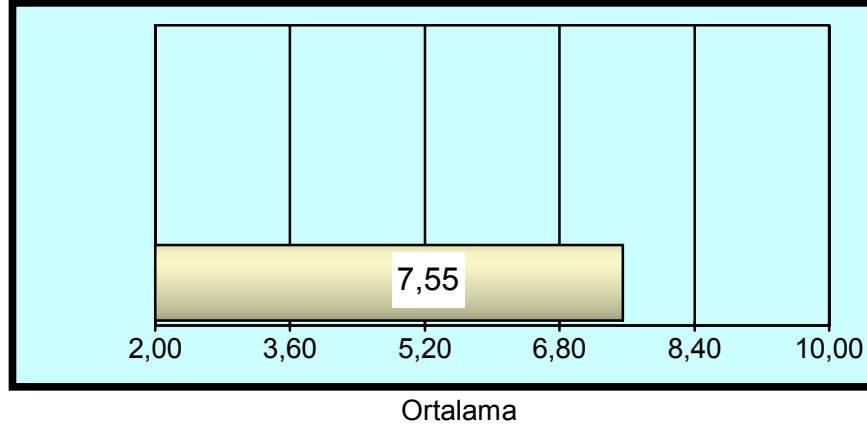
TABLO 3.4.5
Annelerin ADP'de Yer Alan Araç-Gereçlere Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Araç-Gereç	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	\bar{x} 7.00 – 10.00	
								f	%
	395	7,55	1,46	4.00	10.00	2982.00	2	287	72.66

Hiç Katılmıyorum	(1)	2.00 - 3.60
Katılmıyorum	(2)	3.61 - 5.20
Kararsızım	(3)	5.21 - 6.80
Katılıyorum	(4)	6.81 - 8.40
Tamamen Katılıyorum	(5)	8.41 - 10.00

Tablo 3.4.5'ten annelerin uygulanan programda kullanılan araç-gereçlere yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları anlaşılmaktadır. Annelerin ADP'nin araç-gereçlerine yönelik toplam tutum puanları 2982.00'dir. Programda kullanılan araç-gereçlerden en az hoşlanan annelerin puan ortalaması 4.00 (katılmıyorum), en fazla hoşlanan annelerin puan ortalaması 10.00'dur (tamamen katılıyorum). Annelerin araç-gereçlere yönelik tutumlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde de yine aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=7,55$ olduğu anlaşılmakta ve "katılıyorum" tutumunu yansıtmaktadır. Annelerin % 72.7'sinin tutum ortalaması 7.00 ile 10.00 arasında bulunmaktadır. Buna göre, annelerin Anne Destek Programında kullanılan araç-gereçlere yönelik olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bu durum, Anne Destek Eğitimi programında yer alan araç-gereçlerin hedeflere uygun seçildiği, güdüleyici olduğu ve öğrenmeyi gerçekleştirecek niteliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 3.4.5.
Annelerin ADP'de Kullanılan Araç-Gereçlere
Yönelik Tutumları

3.4.6. Annelerin, ADP'de Görev Alan Öğretim Elemanlarına Yönelik Tutumları

Araştırmanın dördüncü alt problemi içerisinde son olarak annelerin, ADP'de görev alan öğretim elemanlarına yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Programın yürütülmesinde görev alan öğretim elemanlarına yönelik tutumların belirlenmesi için annelere 4 tutum ifadesi sunulmuştur. Tablo 3.4.6'da annelerin ADP'nin yürütülmesinde görev alan öğretim elemanlarına yönelik tutumlarına ilişkin bazı istatistik değerler verilmektedir.

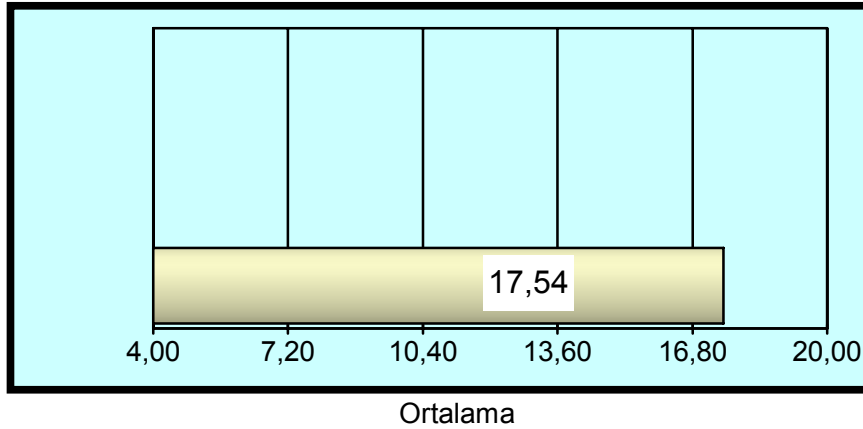
TABLO 3.4.6
Annelerin ADP'de Görev Alan Öğretim Elemanlarına Yönelik Tutumlarına İlişkin
Betimsel İstatistik Sonuçları

Öğretim Elemanı	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	\bar{x} 14.00 – 20.00	
								f	%
	395	17,54	2,21	7.00	20.00	6928.00	4	375	92.70

Hiç Katılmıyorum	(1)	4.00 - 7.20
Katılmıyorum	(2)	7.21 - 10.40
Kararsızım	(3)	10.41 - 13.60
Katılıyorum	(4)	13.61 - 16.80
Tamamen Katılıyorum	(5)	16.81 - 20.00

Tablo 3.4.6'nin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi anneler, ADP'de görev alan öğretim elemanlarına yönelik olumlu tutuma sahiptirler. ADP'nin öğretim elemanlarına yönelik annelerin toplam tutum puanları 6928.00'dir. Programda görev alan öğretim elemanlarından en az hoşlanan annelerin puan ortalaması 7.00 (hiç katılmıyorum) iken, en fazla hoşlanan annelerin puan ortalaması 20.00'dir (tamamen katılıyorum). Annelerin öğretim elemanlarına yönelik tutumlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde ise aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=17,54$ olduğu anlaşılmaktadır ve "tamamen katılıyorum" tutumunu yansıtmaktadır. Annelerin % 92.70'inin tutum ortalaması 14.00 ile 20.00 arasındadır. Buna göre, annelerin Anne Destek Programının yürütülmesinde görev alan öğretim elemanlarına yönelik tam olarak olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bu durum, Anne Destek Eğitimi programında görev alan öğretim elemanlarının konularına ilişkin yeterli bilgiye sahip olduklarını, annelerle olumlu bir iletişim kurduklarını, mesleki formasyon açısından yeterli ve program için uygun kişiler olduklarını göstermektedir.

Şekil 3.4.6.
Annelerin ADP'de Görev Alan Öğretim
Elemanlarına Yönelik Tutumları

Sonuç olarak, tutumların karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilmesi amacıyla Annelerin ADP'na yönelik genel tutumları ile tutum objesinin alt boyutları, Tablo 3.4.7'de özetlenmektedir.

TABLO 3.4.7
Annelerin ADP'na Yönelik Genel Tutumları ile Alt Boyutlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Tutum ve Boyutları	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	Olumlu Tutum	
								f	%
Hedef	395	13,91	1,23	9.00	15.00	5496.00	3	384	97.20
İçerik	395	27,66	3,09	19.00	35.00	10924.00	7	355	84.30
Yöntem	395	35,99	3,36	18.00	44.00	14215.00	9	367	91.40
Araç-Gereç	395	7,55	1,46	4.00	10.00	2982.00	2	287	72.66
Öğretim Elemanı	395	17,54	2,21	7.00	20.00	6928.00	4	375	92.70
Genel Tutum	395	102,65	7,71	66.00	118.00	40545.00	25	384	97.20

Hiç Katılmıyorum (1) 4.00 - 7.20
 Katılmıyorum (2) 7.21 - 10.40
 Kararsızım (3) 10.41 - 13.60
 Katılıyorum (4) 13.61 - 16.80
 Tamamen Katılıyorum (5) 16.81 - 20.00

Tablo 3.4.7'den de anlaşılacağı gibi, Annelerin ADP'ye yönelik genel tutumları olumludur. Tutumların alt boyutları açısından incelendiğinde ve boyutlar birbirleriyle karşılaştırıldığında ise, annelerin daha çok programın hedefleri ve uygulamada görev alan öğretim elemanlarına yönelik tutumlarının, diğer alt boyutlara oranla daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

3.5. EĞİTİCİLERİN ANNE DESTEK PRORAMINI DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın beşinci alt probleminde, 2003 yılından beri yürütülmekte olan anne çocuk eğitimi programının işleyişine ve sorunlarına ait eğitimcilerin görüşleri belirlenmiştir. Eğitimcilerin programla ilgili görüşleri 12 soru ile yoklanmış, her soru ile ilgili araştırmacılar eğitimcilerle görüşme yaparak ayrıntılı bilgi alınmıştır.

3.5.1. Eğitimcilerin, “Annelerin Bu Eğitimi Almak İçin Hazır Bulunuşluk Düzeyini Yeterli Bulma Durumları”na İlişkin Görüşleri

Bu soru ile ADP'na katılan annelerin eğitim durumlarının, program içeriğini kavrama ve programı izlemede yeterli olup olmadığının ve programın hedeflerin gerçekleşmesinde nasıl bir etki oluşturduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Eğitimcilerin tamamı, eğitim düzeyi okur-yazar olan annelerin programı izlemekte güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Ancak, annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe programdan yararlanma düzeylerinin arttığını rapor etmişlerdir. Bu ifadeler araştırma bulgularıyla örtüşmektedir (Bölüm III, Tablo: 3.1.2). Diğer yandan Eğitimcilerin % 84 'ü (26 eğitici) ilkokul mezunu annelerin de daha üst eğitimi anneler kadar başarılı olduğunu vurgulamaktadır.

Görüşleri alınan 31 eğitimcinin tamamı annelerin önemli bir kısmının ilkokul mezunu olduğunu, çok azının ortaokul veya lise mezunu olduğunu bildirmişlerdir (Bölüm III, Tablo: 3.1.2). Ayrıca okuma yazma bilmeyen annelerin de programa devam ettiğini bildirmişlerdir. Okuma yazma bilmeyen annelerin tamamı doğu veya Güney Doğudan İstanbul, Aydın ve İçel illerine göç eden annelerdir. Ayrıca Van ilinde de son yıllarda kırsal kesimden merkeze göçen anneler vardır. Okuma – yazma bilmeyen anneler bu araştırmada değerlendirmeye alınmamıştır. Ortaokul ve lise mezunu anneler daha çok polis ve astsubay eşleridir.

3.5.2. Eğitcilerin, “Eğitim S¼reci İçerisinde Annelerin Programa Y¼nelik İlgilerini (Motivasyon) Devam Ettirebilme Durumları”na İlişkin G¼r¼řleri

Eğiticilere y¼neltilen bu soru ile annelerin program içeriğinin annelerin ilgisini çekip çekmediği ve programda yer alan konuları ¼đrenme ihtiyaı duyup duymadıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan 28 eğitici (% 90), annelerin yıl boyunca programa çok ilgi duyduklarını ve ¼đrenme s¼recine aktif katıldıklarını ifade etmişlerdir. Eğiticilere annelerin derslere devamının annelerin motivasyonlarının bir g¼stergesi olup olmayacağı sorulmuştur. Eğiticiler annelerin derslere devamının motivasyon ¼l¼s¼ olarak alınamayacağını “derslere devamı engelleyen başka fakt¼rlerin olduğunu” ifade etmişlerdir.

3.5.3. Eğitcilerin, “Programın İçeriğinin Anneler İçin Uygunluğu”na İlişkin G¼r¼řleri

Eğiticilerin, % 81 i (25 eğitici) program içeriğinin annelerin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olduğunu rapor ederken, 6 eğitici programa konu ilave edilmesi gerektiğini ileri s¼r¼m¼řt¼r. Bu konular; ocuk ruh sağlığı (3 eğitici), temel beslenme bilgisi (2), ocuk hakları (2), yurttaşlık bilgisi (1) olarak gruplanabilir. 3 eğitici ise konuların daha ilginç ve farklı seçilmesi gerektiğini savunmuş, fakat konuların nasıl ve neler olması gerektiği konusunda g¼r¼ř belirtmemişlerdir.

3.5.4. Eğitcilerin, “Annelerin Programa Devam Durumlarının Yeterliliği”ne İlişkin G¼r¼řleri

Eğiticilerin % 52 si (16) annelerin programa devamlarını yetersiz olarak değerlendirirken, %32 si (10) kısmen yeterli, % 13 ü (4) yeterli olarak

değerlendirmiştir. Bir eğitici ise görüş bildirmemiştir. Eğiticiler annelerin devamsızlığına bağlı kayıplarını ev ziyaretleri yaparak gidermeye çalıştıklarını bildirmişlerdir.

3.5.5. Annelerin Programa Katılımını Yetersiz Bulan Eğiticilerin, Devamı Artırmak İçin Alınabilecek Tedbir ve Önerileri

Eğiticilerin % 84 ü annelerin programa devamlarının istenen yeterlilikte olmadığı konusunda fikir birliği içindedirler. Eğiticilere göre anneler programa tam devam etmek istemektedirler ancak devamı engelleyen bazı değişkenler vardır. Bunlar öncelik sırasına göre aşağıdaki gibi sıralanabilir.

3.5.5.1. Annelerin Küçük Çocuklarının Bakım –Gözetim Sorunu:

ADP' na devam eden anneler düşük sosyo-ekonomik ve düşük eğitim düzeyine ait gruplardan gelmektedirler. Eğiticilere göre bu ailelerde ortalama çocuk sayısı 4 veya 5 tir. Programa devam eden annelerin % 85 nin 1-6 yaşları arasında 2 çocuğu vardır. Anneler, eğitim merkezlerine (halk eğitim merkezi veya bölgedeki bir ilköğretim okulu) geldiklerinde çocuklarını bırakacak bir kişi veya ortam yoktur. Eğiticilere göre; anneler programa devam edebilmek için küçük çocuklarını komşularına, yakındaki akrabalarına bırakmakta veya beraberlerinde eğitim merkezine getirmektedirler. Çocuklar eğitim merkezine getirildiğinde anneyi ve diğer anneleri meşgul etmektedir. Diğer taraftan düzenli olarak çocuğun (veya çocukların) bir başkasına bırakılması mümkün olmamaktadır. Sonuçta anne çocuğunu bırakacak bir yer bulamadığında programa devam etmemektedir.

3.5.5.2. Ekonomik Nedenler:

ADP' na devam eden anneler yoksul ailelere ait bireylerdir. Bu aileler genellikle şehrin kenar mahallelerinde yaşamaktadırlar. Eğiticilerin ifadesine

göre; dolmuş ücreti bile devamsızlığa neden olmaktadır. Bazı annelerin iki dolmuş kullanarak eğitim birimine ulaşması ve dolmuş ücretinin aile ekonomisi için sorun haline gelmesine neden olmaktadır. Bu sorun da devamsızlığa neden olmaktadır. Annelerin ekonomik nedenler arasında programa devamını engelleyen diğer bir neden ise, bazı annelerin iş çıktığında gündelikçi olarak işe gitmesidir. Bu tür devamsızlık, Aydın, Mersin ve İstanbul illerinde diğer illere göre daha fazla gözlenmektedir.

3.5.5.2. Annelerin Meşguliyeti:

Kalabalık aileye sahip anneler devamsızlık yapabilmektedir. Özellikle ikiden fazla küçük çocuğu olan anneler evdeki işlerin çokluğundan zaman bulup eğitim programına devamsızlık yapabilmektedirler.

Öneriler:

Eğiticiler, annelerin programa devamlarının artırılabilmesi için iki öneride bulunmaktadırlar. (1) Halk eğitim merkezlerinde ADP' na katılan annelerin ders saatleri süresince çocuklarını bırakabilecekleri anaokulu veya kreş hizmeti veren birimlerin oluşturulması, (2) Ulaşım sorunu olan veya ekonomik nedenlerle programa devam edemeyen annelere servis hizmeti sağlanması

3.5.6. Eğiticilerin, Annelerin Süreç İçerisinde Öğrenmelerinin Ölçülebilme Durumları'na İlişkin Görüşleri

Bu araştırmanın verileri 2005-2006 öğretim yılı sonunda 25 haftalık ADP tamamlandıktan hemen sonra toplanmaya başlanmıştır (20 Haziran -30 Eylül 2006). Eğiticilere 25 haftalık öğretim süresi içinde annelerin kazanımlarını ölçüp ölçmedikleri sorulmuştur. Eğiticilerin % 84 ü (26 eğitici) herhangi bir sınav veya test yapmadıklarını, ancak anneleri gözlediklerini ve zaman zaman kendileriyle görüşmeler yaptıklarını rapor etmişlerdir. 5 eğitici ise ders içinde ve farklı zamanlarda annelere sözlü sınavlar yaptıklarını belirtmişlerdir.

3.5.7. Ölçme-Değerlendirme Yapan Eğitimcilerin, Kullandıkları Yöntemler

Eğitimcilerin tamamı annelerin kazanımlarını değerlendirmede ev ziyaretleri yaptıklarını ve anneyi evde uygulama başında değerlendirdiklerini ifade etmektedirler. Eğiticilere bunu nasıl yaptıklarını açıklamaları istendiğinde; “anneleri evde gözlediklerini” belirtmişlerdir.

3.5.8. Eğitimcilerin “Öğrenme Ortamlarının Programın Amaçlarına Uygunluğu”na İlişkin Görüşleri

Eğitimcilerin öğrenme ortamlarının ADP’ni yürütmede yeterli olup olmadığı konusundaki görüşleri, illere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Örneğin Mersin (içel) ilinde ADP nin yürütülmesinde fiziki ortamlar açısından bir sorun yokken Sivas, Erzurum ve Konya illerinde programın yürütülebilmesinde fiziki ortam açısından çok ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle Sivas ilinde eğitim almak isteyen anneler olmasına rağmen halk eğitim merkezindeki fiziki mekanların yetersiz olması, ilköğretim okullarında da boş derslik bulunamaması nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. İstanbul’un bazı semtlerinde de fiziki mekan sorunu vardır. Van İli ve İstanbul’un bazı ilçelerinde dersane olarak halk eğitim merkezlerinde uygun toplantı ve konferans salonları vardır. Ancak bazı illerde (örneğin Erzurum) derslik olarak kullanılan mekanlar çok yetersiz ve malzemeler çok eskidir.

3.5.9. Eğitimcilerin “Programın Daha Verimli Bir Şekilde Yürütülebilmesi İçin İhtiyaç Duydukları Donanımlar”a İlişkin Görüşleri

Eğiticilerin % 81 i konu içeriklerinin iyi hazırlanmış ve açıklanmış (şekiller, açıklamalar, örnekler, resimler) olduğunu belirtmelerine rağmen, eğitimcilerin tamamı konuların film, slayt veya dramatizasyonlarla desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Örneğin çocukla iletişim, cinsel sağlık, beslenme ve çeşitli

konularda programın film ve slaytlarla desteklenmesinin yararlı olacağı görüş birliği vardır.

3.5.10. Eğiticilerin, “Programın Hedeflerinin Programın Amacını Gerçekleştirebilme Durumu”na İlişkin Görüşleri

Eğiticilerin % 81'i beslenme ve sağlık bilgileri, iletişim becerileri, gelişim, çocuk yetiştirme yöntemleri ve kadınla ilgili konularda kazandırılmak istenen davranışların çocuğun okula hazırlanması amacına uygun olduğunu belirtmişlerdir.

3.5.11. Eğiticilerin Program Hakkındaki Genel Görüşleri

Eğiticilerin tamamı programla ilgili olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak, öğrenme ortamlarının iyileştirilmesi, annelerin devamının sağlanması ve motivasyonun artırılması ile içeriğin daha uygun hale getirilmesi konularında bazı önlemlerin alınmasının programı daha etkili hale getirebileceğini ifade etmişlerdir.

3.5.12. Eğiticilerin, “Programın Yürütülmesinde, Resmi Kurumlarla Ya Da Sivil Toplum Örgütleriyle Problem Yaşama Durumları”na İlişkin Görüşleri

Eğiticilerin tamamı, programın yürütülmesi esnasında her hangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak sunulan önerilere yer verilmektedir.

4.1.Sonuçlar

Bu araştırmada, temel problem doğrultusunda oluşturulan alt problemlere dayalı olarak şu sonuçlara varılmıştır.

1. *ADP'na katılan annelerin genel kazanım düzeyleri yeterlidir. ADP'de öngörülen her 3 kazanımdan 2'sine anneler tarafından ulaşılmıştır. Anneler çocuk gelişimi ve çocuk yetiştirme yöntemleri konularındaki kazanımlara büyük ölçüde, kadın ve iletişim konularındaki kazanımlara kısmen, sağlık ve beslenme konusunun gerektirdiği kazanımlara ise çok az düzeyinde ulaşmışlardır.*

2. *ADP'na katılan eğitim düzeyleri farklı annelerin kazanımlara erişme düzeyleri arasında farklılık vardır. İlkokul mezunu olan annelerin kazanım düzeyleri diğerlerine oranla daha düşüktür.*

3. *ADP'na farklı yıllarda katılan annelerin kazanım düzeyleri farklılık göstermektedir. 2002 yılında düzenlenen ADP'na katılan annelerin kazanım düzeyleri 2004 ve 2005 yıllarındaki programlara katılanlara göre daha düşüktür.*

4. *ADP'na katılan ve katılmayan annelerin çocuklarının psikososyal uyum düzeyleri arasında fark yoktur. Sınıf öğretmenleri her iki gruptaki çocukları da hem*

genel, hem sınıf içi sosyal uyum hem de kişisel uyum düzeyleri açısından yeterince uyumlu bulmaktadırlar.

5. *ADP'na katılan ve katılmayan annelerin çocuklarının okuldaki akademik başarıları arasında farklılık yoktur. Sınıf öğretmenlerine göre çocukların akademik başarıları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açıdan farklılık göstermemektedir.*

6. Cinsiyet değişkeninin, *ADP'na katılan annelerin çocuklarının okuldaki akademik başarıları üzerinde etkisi bulunmaktadır.* Sınıf öğretmenleri kız çocuklarını, erkeklere göre bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlar açısından daha başarılı olarak değerlendirmektedirler

7. *ADP'na katılan ve katılmayan annelerin çocuklarının okuldaki akademik başarıları buldukları sınıflara göre, farklılık göstermemektedir. Çocukların akademik başarıları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açıdan farklı değildir.*

8. *ADP'na katılan annelerin ADY'ye yönelik tutumları olumludur.* Anneler ADP'nin hedeflerini uygun, konularını güncel ve işe yarar, kullanılan yöntemler ve araç-gereçleri hedeflere ulaştırıcı, öğretim elemanlarını ise nitelikli bulmaktadırlar.

4.2.Öneriler

1. Araştırmadan elde edilen bulgular program sonunda annelerin beklenen bilgi düzeyine ulaştıklarını, ancak bu bilgilerin çocuklara uygulanması hususunda (davranışa dönüştürülmesinde) programın istenen düzeyde etkili olmadığını göstermektedir.

2. Annelerin öğrendikleri bilgiyi davranışa dönüştürememesinin altında yatan nedenlerin belirlenmesine ilişkin nitel araştırmalar yapılabilir.

3. Anne-Çocuk Eğitim Programları hazırlanırken bilgi düzeyinin üstünde uygulama düzeyinde hedefleri de kapsayacak bir içerik oluşturulmalıdır.

4. Araştırma sonuçları annelerin iletişim konusu ile sağlık ve beslenme konularında istenen bilgi düzeyine ulaşamadıklarını göstermektedir. Bu konuların daha ağırlıklı olarak ele alındığı, eğitim teknolojileri ile işeyişin desteklendiği yeni

programlar hazırlanarak annelerin bu konularda da yeterli bilgi düzeyine erişmeleri sağlanabilir.

5. İleride düzenlenecek benzer Anne Destek Programlarında annelerin programa devamını ve motivasyonunu artırıcı bazı önerilerin göz önünde bulundurulması sağlanmalıdır. Bunlar: a) Annelere program süresince teşvik edici bir ücret ödenmesi b) Annelerin program sonunda sınava tabi tutularak başarılı olanların ödüllendirilmesi c) Annelere eğitim verilirken çocuklara yönelik bakım alanlarının oluşturulması d) Annelerin eğitim aldıkları sürede çocuklarında paralel gruplarda eğitime tabi tutulmaları, böylece hem bakım sorununun halledilip hem de anne ve çocuğu aynı anda eğitimin götürülerek eğitimin etkililiğinin artırılması e) Annelerin eğitimin uygulandığı merkezlere ulaşımı sorununun ortadan kaldırılmasına yönelik tedbir alınması f) Belli aralıklarla eğitim süreci içerisinde kısa değerlendirmeler yapılarak aksaklıkların anında fark edilip telafi yoluna gidilmesi

6. Araştırma sonuçlarında eğitimcilerin görüşlerinde belirttikleri eğitim ortamlarındaki sıkıntılarla ilgili önlemlerin alınması, eğitim ortamlarının program öncesi gerekli fiziki koşullara sahip olmasının ve gerekli eğitsel donanımlarla zenginleştirilmesi sağlanabilir.

5.0.KAYNAKÇA

AÇEV. <http://www.acev.org/egitim/ace.asp>

DPT . XI. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1989.

DPT . XII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1989.

DPT . XIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000.

Ersoy, E. ve Şahin, F.T. "0-6 Yaş Döneminde Anne Baba Eğitiminin Önemi". *Mesleki Eğitim Dergisi 1 (1): 58-62 (1999)*

Ersoy, E. ve Şahin, F.T. "Erken Çocukluk Döneminde Türkiye'de Yapılan Anne Baba Eğitim Çalışmaları." *Mesleki Eğitim Dergisi 1 (2): 97-102, 1999.*

MEB. 15. Milli Eğitim Şurası, MEB Basımevi, İstanbul 1996.

MEB. <http://cygm.meb.gov.tr/hem/projeler.htm>. 17.04.2005 tarihinde alınmıştır.

Milli Eğitim Temel Kanunu.1973.

<http://www.ogretmennet.net/milliegitimtemel.html>

Koçak, N. "Erken Çocukluk Döneminde Eğitim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitiminin Durumu". Milli Eğitim Dergisi. Sayı:151. Eylül 2001.

TÜSİAD. "Doğru Başlangıç: Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim". TS/BAS-BÜL/05-38. 1 Haziran 2005.

Üstünoğlu, Ü., 1991. "Aile Eğitiminde Farklı Yaklaşımlar." Aile Eğitimi. T.C. Başbakanlık. Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara, s. 80-89.

Van der Gaag, Jacques. **7 Çok Geç! Kampanyası Seminerleri.** İstanbul, Türkiye. Şubat 2006.

Mustard, J. Fraser. **Erken Çocukluk Eğitimi Beyin Gelişimi ve İnsan Sermayesi, Sosyal ve Ekonomik Kalkınma için 7 Çok Geç.** İstanbul, Türkiye. 24 Şubat, 2006.

Kaytaç, Mehmet. **Türkiye'de Okulöncesi Eğitiminin Fayda-Maliyet Analizi, AÇEV Raporu.** İstanbul, Türkiye. Mart, 2005.

Temel, F. Ve Ömeroğlu, E. **“Türkiye'de Okulöncesi Eğitimin Yaygınlaşmasında Aile eğitime Dayalı Modeller”**, M.E.B. Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü . Sempozyumu, Ankara: Nisan,1993.

6.0.EKLER

EK 1: ANNE DESTEK PROGRAMI (ADP) KAZANIM TESTİ

EK 2: ANNELERİN ANNE DESTEK PROGRAMINI (ADP) DEĞERLENDİRME FORMU

EK 3: ÖĞRENCİ AKADEMİK DEĞERLENDİRME FORMU

EK 4: PSİKO-SOSYAL UYUM ÖLÇEĞİ

EK 5: EĞİTİCİLERİN ANNE DESTEK PRORAMINI DEĞERLENDİRME GÖRÜŞMESİ

EK 6: ARAŞTIRMAYA KATILAN OKUL VE ÖĞRENCİ LİSTESİ

EK 7: HEM İLETİŞİM BİLGİLERİ

Ek 1: ADP KAZANIM TESTİ

1.Çocukların gelişimini desteklemek için aşağıdakilerden hangisi **yapılmamalıdır**?

- a) güvenli bir ortam sunmak
- b) yakınlık göstermek
- c) farklı öğrenme ortamları oluşturmak
- d) eğitim ihtiyaçlarına cevap vermek
- e) çocuk her istediğinde yanında olmak*

2. Aşağıdakilerden hangisi erkek çocuklar için ergenlik döneminin belirtisi değildir?

- a) Seslerin kalınlaşması
- b) Yüzde kıllanma
- c) Adem elmasının (gırtlak kemiği) belirginleşmesi
- d) El ve ayak kemiklerinin büyümeye başlaması
- e) Şişmanlaması ve boyunun uzaması

3. Aşağıdakilerden hangisi kız çocuklarının ergenlik dönemine girdiğinin belirtisi değildir?

- a) Adet kanamasının başlaması
- b) Göğüslerinin çıkmaya başlaması
- c) Kalçalarının yuvarlaklaşması ve belirginleşmesi
- d) Sesin kalınlaşması
- e) Koltuk altları ve cinsel bölgede kıllanmanın görülmesi

4. Çocuğun öğrendiklerini hatırlayabilmesi için aşağıdakilerden hangisinin yapılması uygun **değildir**?

- a) Yaşadıklarını ifade etmesine imkan vermek
- b) Hikaye kitabı okumak
- c) İzlediği filmleri anlatmasına fırsat vermek
- d) Kelime oyunları oynamak
- e) Çocuğun yapamadığı ödevleri onun yerine yapmak

5) Çocuk ve anne arasında duygusal bağın oluşmasında **en doğru** davranış hangisidir?

- a) Çocuğun karnının doyurulup açlığının giderilmesi
- b) Çocuğa hiçbir konuda yasak konulmaması
- c) Çocuğa sevgi gösterilmesi ve ihtiyaçlarının zamanında karşılanması *
- d) Çocuğun sabretmeyi öğrenmesi için ihtiyaçlarının bazen karşılanmaması
- e) Çocuğa yumuşak ve ılımlı davranılması

6) Çocuğun çevresiyle iletişim kurması ve kendini bir birey olarak kabullenmesi çocuğun hangi gelişim alanı ile ilgilidir?

- a) zihinsel gelişim
- b) sosyal gelişim*
- c) dil gelişimi
- d) duygusal gelişim
- e) ahlaki gelişim

7) Sokakta kötü şeyler öğrenir ve üzerini kirletir kaygısıyla çocuğun eve kapatılıp sadece televizyon izlemesine izin verilmesi çocuğun hangi gelişimini engeller?

- a) zihinsel gelişimi
- b) sosyal ve duygusal gelişimi*
- c) dil gelişimi
- d) fiziksel gelişimi
- e) ahlaki gelişimi

8. Aşağıdaki faaliyetlerden hangisi, çocuğun arkadaşlık ilişkilerini geliştirir ve diğer çocuklarla işbirliği yapmasını sağlar?

- a) Arkadaşları ile oyun oynaması
- b) Televizyonda çocuk filmleri izlemesi
- c) Anne babasının nasihatini dinlemesi
- d) Bol bol çocuk kitap okuması
- e) Evde kendi başına oyuncakları ile oynaması

9) Çocuğa fiziksel ceza (dayak) ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- a) ceza, olumsuz davranışı ortadan kaldırır*
- b) ceza, çocukla anne arasındaki ilişkiyi zedeler
- c) ceza, çocuğun kendisini incinmiş hissetmesine yol açar
- d) ceza, tarafları mutsuz eder
- e) ceza, saldırganlığa yol açar

10) Kendinizi yorgun veya iyi hissetmediğinizde, çocuğunuz sizinle bir şeyleri konuşmak isterse aşağıdaki davranışlardan hangisini yapmak **daha doğru** olur?

- a) çocukla göz göze gelmemeye çalışmak
- b) çocuğun söylediğini duymazdan gelmek
- c) durumunuzu çocuğa uygun bir dille açıklamak*
- d) çocuğu dinliyormuş gibi yapmak
- e) Çocuğun başka bir şeyle ilgilenmesini sağlamak

11) Aşağıdakilerden hangisi her koşulda iletişimde engel oluşturan yaklaşımlardan birisi **değildir**?

- a) emir vermek
- b) eleştirmek
- c) alay etmek
- d) dinlemek*
- e) yönetmek

12) Aşağıdakilerden hangisi çocukla iletişimde “ben dili” ile ifade edilmiştir?

- a) eşyalarını dağıttığında ben toplamak zorunda kalıyorum, sinirleniyorum*
- b) Sen ne kadar pasaklı bir çocuksun
- c) Eşyalarını her tarafa dağıtıyorsun
- d) Sen ne kadar düzensiz bir çocuksun
- e) Hep böyle mız mızısın

13. Aşağıdakilerden hangisi çocuk iletişimde sen dili ile ifade edilmiştir?

- a) Yatağını toplamadığın için çok yoruluyorum ve sana kızıyorum
- b) Ödevlerini düzenli olarak yapman beni mutlu ediyor
- c) Evde bana yardımcı olman beni sevindiriyor
- d) Hiç laftan anlamıyorsun, hep kendi bildiğini yapıyorsun
- e) Senin dağınıklıklarını toplamak beni yoruyor, yorulunca da sinirli oluyorum*

14) Aşağıdakilerden hangisi çocuk yetiştirmede kullanılan olumlu yöntemlerden biri **değildir**?

- a) Çocuğa karşı tutarlı davranmak
- b) İyi davranışlarımızla çocuğa örnek olmak
- c) Çocuğun yaptığı olumlu davranışları takdir etmek
- d) Çocuğun kendini geliştirebilmesi için uygun ortamlar hazırlamak
- e) Çocuğun olumsuz davranışlarını bir daha yapmaması için şiddetle eleştirmek*

15) Çocuğunuz yatağını toplamadığında görmezden gelip, yatağını topladığında ise “afetin, istediğinde yapabiliyorsun” şeklindeki bir ifade, çocuk yetiştirmede kullanılan olumlu yöntemlerden hangisidir?

- a) önleyici açıklama
- b) göz ardı-teşvik*
- c) nedenini düşünmek
- d) dikkatini başka yöne çekmek
- e) seçenek sunmak

16. Çocuğunuzla bir çatışma yaşadığınızda, bu çatışmayı çözmek için atacağınız ilk adım hangisidir?

- a) farklı çözüm yolları üretme
- b) çözüm yollarını değerlendirme
- c) sorunun ne olduğunu tanımlama*
- d) en iyi çözüme karar verme
- e) doğrudan sorunu çözme

17. Tuvalet eğitimine ne zaman başlanmalıdır?

- a) 2-2.5 yaş*
- b) 1.5-2 yaş
- c) 2-4 yaş
- d) 3-5 yaş
- e) 1-2 yaş

18. Çocuklar cinsellikle ilgili bir soru sorduğunda aşağıdakilerden hangisinin yapılması doğru olmaz?

- a) sorular mutlaka cevaplanmalıdır
- b) doğru cevaplar verilmelidir
- c) resim ve şekiller kullanılmalıdır
- d) şakayla karışık cevaplar verilmelidir*
- e) doğal ve rahat bir şekilde cevap verilmelidir

19. Kemik ve dişlerin gelişimine hangi besinin tüketimi önemlidir?

- a) iyot içeren tuzun yemeklerde kullanılmasının sağlanması
- b) demir açısından zengin olan yiyecekler
- c) protein bakımından zengin olan et, süt gibi hayvansal gıdalar
- d) karbonhidrat içeriği yüksek olan hamurlu yiyecekler
- e) fosfor bakımından zengin olan balık ve diğer yiyecekler*

20. Çocuklarda belirtileri “yüksek ateş, baş ağrısı, kusma ve kaşıntı olarak görülen ve çok bulaşıcı olan hastalık” aşağıdakilerden hangisidir?

- a) kızamık
- b) suçiçeği*
- c) kızamıkçık
- d) menenjit
- e) boğmaca

21. Çocuğunuzun herhangi bir organını ateşle veya sıcak suyla yakması durumunda aşağıdakilerden hangisinin yapılması uygun değildir?

- a) suya tutmak
- b) temiz bir kumaşla kapatıp bantlamak
- c) su toplayan yeri patlatmamak
- d) çocuğun derisini ovalamamak
- e) yoğurt sürmek*

22. Çocuğunuzun yalan söylemesini engellemek için aşağıdakilerden hangisinin yapılması doğru değildir?

- a) çocuk yanlış davranış karşısında cezalandırmamalı
- b) hayalle gerçeği ayırt etmesine yardımcı olmalı
- c) çocuğun yalan söyleyebileceği bir ortam oluşturulmamalı
- d) yalan söylediğinde çocuğa fiziksel ceza uygulanmalı*
- e) çocuğa yalan söylemeyerek örnek olunmalı

23. Çocuğa ders çalışma sorumluluğu kazandırmak için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- a) Çocuk ihtiyaç duyduğunda derslerine yardım etmek
- b) Çocukları sınav korkusu ile ders çalışmaya zorlamak
- c) Ders çalışması için bir odaya kapatmak
- d) Çalışkan arkadaşları ile kıyaslamak
- e) Ders çalışmadığı zaman azarlamak ve cezalandırmak

24. Okulda veli toplantılarına katılmanın en önemli yararı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) okulun beklentileri hakkında bilgi almak
- b) öğretmenle yakın ilişki kurmak
- c) çocuğun gelişimi ve öğrenim durumunu takip etmek*
- d) okulun sosyal faaliyetlerinden haberdar olmak
- e) Çocuğun okuldaki disiplinsiz davranışları hakkında bilgi sahibi olmak

25. Ev kadınların zamanlarını iyi değerlendirebilmeleri için aşağıdakilerden hangisini yapmamaları gerekir?

- a) doğru bir planlama ve hedeflerin belirlenmesi
- b) ev işlerinde daha ölçülü olup aşırı temizlikten kaçınması
- c) aile içinde yardımlaşma ve iş bölümünün oluşturulması
- d) Günlük yapılması gereken işleri ertelemek
- e) Bilgi edinmek için televizyondaki kadın programlarını takip etmek

26. Kadının medeni hakları ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- a) İmam nikâhı yasal değildir
- b) Eşler arasında eşitlik vardır
- c) Evlilik öncesi edinilen mallar ortaktır
- d) Evlilik öncesi sahip olunan taşınmaz ve taşınmaz mallar kişisel mallardır
- e) Evlilik sonrası edinilen mallar ortaktır

27. Adet döneminde aşağıdakilerden hangisinin yapılması doğru değildir?

- a) emici ped ya da bezler kullanılmalıdır
- b) ped ya da bezler sık sık değiştirilmelidir
- c) sık sık banyo yapılmalıdır
- d) cinsel ilişkiden kaçınılmalıdır
- e) Spor yapmaktan kaçınılmalıdır*

EK 2: ANNELERİN ADP'Nİ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu ölçek, sizin Anne Destek Programına (ADP) ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Her maddede yer alan ifadeler, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır.

Her cümlenin sizi ilgilendirdiğini düşünerek, cümlede belirtilen görüşün, size ne derece uygun olduğuna karar veriniz.

Cümlede belirtilen görüşe tamamen katılıyorsanız A seçeneğini, katılıyorsanız B seçeneğini, kararsız iseniz C seçeneğini, katılmıyorsanız D seçeneğini, hiç katılmıyorsanız E seçeneğini işaretleyiniz.

Her hangi bir cümle üzerinde gereğinden fazla zaman harcamayınız. Bütün soruları mutlaka cevaplayınız ve her cümle için sadece bir seçeneği işaretleyiniz.

- Tamamen katılıyorum (A)**
Katılıyorum (B)
Kararsızım (C)
Katılmıyorum (D)
Kesinlikle Katılmıyorum (E)

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	A	B	C	D	E
1. ADP'da yer alan bilgiler anne-çocuk eğitimi için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktadır						A	B	C	D	E
2. ADP'de yer alan konuların ilgi çekici olduğunu düşünüyorum						A	B	C	D	E
3. ADP'de yer alan derslerin içeriğinin çok fazla olduğunu düşünüyorum						A	B	C	D	E
4. ADP'deki derslerin konuları azaltılsa daha yararlı olacağını düşünüyorum						A	B	C	D	E

5. ADP'deki derslerin konularının artırılması daha faydalı olur	A	B	C	D	E
6. ADP'de yaptığımız faaliyetlerin çoğu, zaman kaybından başka bir şey değil	A	B	C	D	E
7. ADP'de annelerin kendilerini daha iyi geliştirebilmeleri için ilave çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum	A	B	C	D	E
8. ADP'de verilen derslerin neler olması gerektiğini kararlaştırmak için annelerle toplantı düzenlenmeli	A	B	C	D	E
9. ADP'de derslerde anlatılan konular günlük hayatta karşılaştığımız sorunlarla ilgiliydi	A	B	C	D	E
10. ADP ile ilgili yapılan bütün faaliyetlere gönüllü olarak katıldım	A	B	C	D	E
11. ADP'de yapılan çalışmalar bize fazla bir şey kazandırmadı	A	B	C	D	E
12. ADP'de yapılan çalışmalarda dersleri zevkle takip ettim	A	B	C	D	E
13. ADP'de yapılan uygulamalar derslere aktif katılımı sağlamaktadır	A	B	C	D	E
14. ADP'de daha çok uygulamalı faaliyetlerin yapılmasını tercih ederim	A	B	C	D	E
15. ADP'de yer alan dersler günlük hayata uygun değil	A	B	C	D	E
16. ADP'de kullanılan araç gerecin yeterli olmadığını düşünüyorum	A	B	C	D	E
17. ADP'de kullanılan araç-gereçler derslerin zevkle işlenmesine önemli katkı sağlar	A	B	C	D	E
18. Öğretmenlerin ders konularının dışında sorunlarımız konusunda bizi tartışmalarını yararlı olabilir	A	B	C	D	E
19. ADP'de edindiğim bilgiler nasıl iyi anne olabileceğimle ilgili kaygılarımı gideriyor	A	B	C	D	E
20. ADP'deki öğretim elemanlarının bizimle iyi iletişim kurduklarını düşünüyorum.	A	B	C	D	E
21. ADP'deki öğretim elemanları iyi düzeyde annelik bilgi ve becerisine sahiptirler	A	B	C	D	E
22. Ben öğretmen olsaydım programa katılan öğrencilerime daha iyi davranırdım	A	B	C	D	E
23. ADP'da ders veren öğretmenlerin nitelikli kişiler arasından seçildiğini düşünüyorum	A	B	C	D	E
24. ADP'de kazandığım bilgilerin iyi anne olmak için yeterli olduğunu düşünüyorum.	A	B	C	D	E
25. ADP larına tüm annelerin katılmasının yararlı olacağını düşünüyorum.	A	B	C	D	E

EK 3: ÖĞRENCİ AKADEMİK DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli Meslektaşım,

Aşağıda bir öğrencinin sınıf içi akademik potansiyelini değerlendirebileceğiniz kırk maddelik bir gözlem formu verilmiştir. Sizden istenen öğrencilerinizi her madde ile ilgili olarak değerlendirmenizdir.

Örneğin: Bir öğrencinizle ilgili değerlendirme yaparken öğrenciyi ilgili madde hakkında yeterli görüyorsanız (A) EVET, yetersiz görüyorsanız (B) HAYIR, Kısmen yeterli görüyorsanız (C) KISMEN seçeneğini işaretleyiniz.

Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

	EVET	HAYIR	KISMEN
1. Bir yazı yazarken, bir ödev yaparken, yazım (imla) kurallarına dikkat eder.	A	B	C
2. Bir hikâye kitabını hızlı ve doğru okuyabilir.	A	B	C
3. Çarpım tablosunu ezbere bilir ve bölme işlemini kolayca yapabilir.	A	B	C
4. Birbirine çok benzeyen iki resmin arasındaki küçük farkları hemen görebilir.	A	B	C
5. Kelimeleri doğru bir biçimde yazabilir ve söyleyebilir.	A	B	C
6. Bir parçayı bir kere okuduktan sonra kısmen özetleyebilir.	A	B	C
7. Dört işlemde akıldan, hızlı problem çözebilir.	A	B	C
8. Yeni duyduğu kelimelerin anlamlarını öğrenmeye çalışır.	A	B	C
9. Okuduğu bir parçada belirtilen fikirler arasında ilişki kurabilir.	A	B	C
10. Bir matematik probleminin çözüm yolunu öğrendikten sonra, ona benzer problemleri çözebilir.	A	B	C
11. Gelişigüzel parçalara ayrılmış bir şeklin veya cismin parçalarını eski yerlerine kolaylıkla yerleştirebilir.	A	B	C
12. Bir konuda edindiği bilgileri, kendi sözcükleriyle başkalarına aktarabilir.	A	B	C
13. Bir konuyu söz ve yazı ile anlatırken, fikirleri doğru bir sıra ile verebilir.	A	B	C
14. Matematik dersinde, özel bir yardım (ders) almadan başarılı olabilir.	A	B	C
15. Bir problemin, öğrenciye öğretilen çözüm yollarından farklı çözüm yollarını bulabilir.	A	B	C
16. Akıcı bir üslupla güzel yazı (örneğin bir anısını) yazabilir.	A	B	C
17. Okuduğu bir parçada anlatılan fikirleri bulup özetleyebilir.	A	B	C

18. Desenli kâğıtları, şekilleri birbirlerini tamamlayacak şekilde, yan yana yapıştırabilir.	A	B	C
19. Saati doğru olarak söyleyebilir.	A	B	C
20. Çeşitli atasözlerinin ve özdeyişlerin tam veya yakın anlamlarını açıklayabilir.	A	B	C
21. Deniz dibindeki hayatı gösteren bir filmi ilgi ve dikkatle izler.	A	B	C
22. Yaşına uygun çocuk hikâyelerini sıkılmadan okur.	A	B	C
23. Bir pastayı veya çöreği, eşit olarak ve düzgün biçimde kesebilir.	A	B	C
24. Çevresinde olup biten olayları gözler ve anlamaya çalışır.	A	B	C
25. Küçük bir deliğe, ince bir çubuğu, deliğin kenarına değdirmeden sokabilir.	A	B	C
26. Küçük bir şeklin (örneğin bir çiçek resminin) içini, dışarı taşırmadan suluboya ile boyayabilir.	A	B	C
27. Evcil hayvanların hangi koşullarda ve ortamlarda daha iyi geliştiklerini anlatabilir.	A	B	C
28. Evde bir hayvan (kuş) besler, bakımını yapar.	A	B	C
29. Saksıda ve bahçede çiçek yetiştirip bakımını üstlenir.	A	B	C
30. Arkadaşları arasındaki çatışmaların çözümünde arabuluculuk yapar.	A	B	C
31. Bir konunun ayrıntılarını merak eder, ayrıntılarla ilgili sorular sorar.	A	B	C
32. Derslerine günü gününe çalışır.	A	B	C
33. Ödevlerinizi zamanında ve düzgün biçimde yapar mısınız?	A	B	C
34. Boş vakitlerinizde çiçek, nakış, resim, kitap okuma gibi faaliyetlerden birini yapar.	A	B	C
35. Belli bir anda pek çok şeye birden dikkat edebilir.	A	B	C
36. Yeni bilgilere ilgi duyar ve öğrenmek için çaba gösterir.	A	B	C
37. Matematik, Türkçe derslerine göre beden eğitimi ve müzik dersini daha çok sever.	A	B	C
38. Genel olarak sınıf içi etkinliklere ilgi duymaz.	A	B	C
39. Ders ya da herhangi bir konuda düşüncelerini kolayca söyler.	A	B	C
40. Ders konularını anlamakta zorluk çeker.	A	B	C

EK 4: PSİKO-SOSYAL UYUM ÖLÇEĞİ

Açıklama: Aşağıda bir öğrencinin psiko-sosyal gelişimini açıklayabileceği düşünülen davranışlar verilmiştir. Maddelerin büyük bir çoğunluğu öğrencinin sınıf içi yaşam ve davranışlarını içermektedir. Sizden istenen ilgili öğrencinin aşağıda belirtilen davranışları hangi sıklıkla gösterdiğini işaretlemeniz. İşaretleme yaparken aşağıda size verilen ölçütleri kullanmanız araştırmanın değerlendirilmesi ve ölçülmesi açısından son derece önemlidir. Örneğin;

1. Öğrenci daima kurallara uyuyorsa “her zaman” seçeneğini (A)
2. Öğrenci çok nadir kurallara uymadığı oluyorsa “çoğunlukla” seçeneğini (B)
3. Öğrenci genel olarak kurallara uymuyor arada sırada kurallara uyuyorsa “nadiren” seçeneğini (C)
4. Öğrenci genel olarak kurallara uymuyor, öğretmenlerin veya idarecilerin zorlamasıyla kurallara uyuyorsa “hiçbir zaman” (D) seçeneğini işaretleyiniz.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırma Grubu.

1. Sınıf içi kuralları bilir ve uyar.	A	B	C	D
2. Arkadaşlarıyla yardımlaşır.	A	B	C	D
3. Grup faaliyetlerinde görev alır ve katılır.	A	B	C	D
4. Kendisine verilen görevlerin sorumluluğunu yerine getirir.	A	B	C	D
5. Arkadaşlarına karşı kusurlu davrandığında özür diler.	A	B	C	D
6. Grup içinde söz alıp fikrini açıklar.	A	B	C	D
7. Samimi olduğu ve birlikte hareket ettiği en az iki arkadaşı vardır.	A	B	C	D
8. Grup içerisinde liderlik yapar.	A	B	C	D
9. Diğer arkadaşlarına karşı kırıcı ve saldırgandır.	A	B	C	D
10. Diğer çocukların haklarına saygı gösterir.	A	B	C	D
11. Diğer çocukların eşyalarını izinsiz olarak alır ve kullanır.	A	B	C	D
12. Sınıfta ki diğer çocukların eşyalarını izinsiz olarak alır ve saklar.	A	B	C	D
13. Zor durumda kaldığında yalan söyler.	A	B	C	D
14. Sınıf içerisinde karar alırken kararlara katılır.	A	B	C	D
15. Kendisine kötü davranıldığında öç almak ister.	A	B	C	D
16. Eleştirildiğinde incinir ve küser.	A	B	C	D
17. Arkadaşlarıyla sık sık kavga eder.	A	B	C	D
18. Öğretmenine karşı saygılı davranır.	A	B	C	D
19. Öğretmenine karşı utangaç ve çekingendir.	A	B	C	D
20. Çabuk arkadaş edinir.	A	B	C	D
21. Başkalarıyla tartışmaktan kaçınır.	A	B	C	D
22. Sık sık okula devamsızlık yapar.	A	B	C	D
23. Duygularını ve düşüncelerini kimseyle paylaşmaz ve içine kapanıktır.	A	B	C	D
24. Dikkatini derse vermekte güçlük çeker.	A	B	C	D
25. Çok inatçı davranır.	A	B	C	D
26. Kendisinden küçüklere zalimce veya kötü davranır.	A	B	C	D
27. Fırsat bulduğunda yalnız kalmayı tercih eder.	A	B	C	D
28. Kendi sınıfı dışında arkadaşları vardır.	A	B	C	D
29. Karşı cins arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler kurar.	A	B	C	D
30. Girişken ve şakacıdır.	A	B	C	D

- f. Annelerin süreç içerisinde öğrenme durumlarını ölçebildiniz mi?
- g. Eğer ölçme-değerlendirme çalışması yaptıysanız, bunu nasıl yaptınız?
- h. Programın yürütülmesi için öğrenme ortamları uygun muydu?
- i. Programın daha verimli bir şekilde yürütülebilmesi için ne gibi donanımlara ihtiyaç duydunuz?
- j. Programın hedefleri programın amacını gerçekleştirebiliyor mu?
- k. Program hakkındaki genel görüşleriniz nelerdir (olumlu-olumsuz)?
- l. Programın yürütülmesinde, resmi kurumlarla ya da sivil toplum örgütleriyle ne gibi engeller yaşadınız (eğer yaşanmışsa)?
- m. Başka.....

EK 6: ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİ VE OKUL İSİMLERİ

AYDIN İLİ

Öğrenci Adı	Okul Adı
1.Onur Aykut	Nahit Mentеше İ.Ö.O.
2.İrfan Yıldırım	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
3.Kıymet Dirik	Vali Ünal Özgedek İ.Ö.O.
4.Sevde Ayvat	Gazipaşa İ.Ö.O.
5.Merve Ayvat	Gazipaşa İ.Ö.O.
6.Beyzanur Çelebioğlu	Cumhuriyet İ.Ö.O.
7.Kemal Doruk Türker	Hacı Lütfiye Atay İ.Ö.O.
8.Duran Büşra Kılıç	Hacı Lütfiye Atay İ.Ö.O.
9.Sinem Kara	Vali Ünal Özgedek İ.Ö.O.
10.Aysu İnceöz	Vali Ünal Özgedek İ.Ö.O.
11.Özge Özcan	Gazipaşa İ.Ö.O.
12.Bariş Gökçeoğlu	Hacı Lütfiye Atay İ.Ö.O.
13.Gülşah Başkurt	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
14.Ali Başkurt	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
15.Samet Yılmaz	Ticaret İ.Ö.O.
16.Ayşe Kaya	Gazipaşa İ.Ö.O.
17.Merve Kaya	Gazipaşa İ.Ö.O.
18.Begüm Müftüoğlu	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
19.Ayşenur Çakar	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.
20.Batuhan Burak Denizhan	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.
21.Saltuk Buğrahan Denizhan	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.
22.Zehra Tuncer	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.
23.Bahriye Bahat	Cumhuriyet İ.Ö.O.
24.Deniz Coşkunsu	Yedi Eylül İ.Ö.O.
25.Cansel Suna	Gazipaşa İ.Ö.O.
26.Vedat Koyunoğlu	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
27.Selin Koyunoğlu	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
28.Aslı Arslan	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
29.Arda Aslan	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
30.Özün bosnalı	Gazipaşa İ.Ö.O.
31.Hafize Tuna	Halide Hatun İ.Ö.O.
32.Doğan Tuna	Halide Hatun İ.Ö.O.
33.Fatih Gök	Gazipaşa İ.Ö.O.
34.Dilara Sezen	Gazipaşa İ.Ö.O.
35.Özgür Eken	Ekrem Çiftçi İ.Ö.O.
36.İpek Tunaboylu	Vali Ünal Özgedek İ.Ö.O.
37.Alperen Aslan	Cumhuriyet İ.Ö.O.
38.İrem Çalışkan	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.
39.Hüseyin emre Göksu	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.
40.Feyza Aydın	Ticaret Odası İ.Ö.O.

İSTANBUL İLİ

Öğrenci Adı	Okul Adı	Bölge
1.Özge Sulak	Ataköy İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
2. Nizamettin Temirci	Yıldıztepe İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
3. Ahmet Melikhan Aksu	Kemal hasoğlu İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
4. Oğuzhan Demir	Koza İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
5. Elif Yıldız	Abdi İpekçi İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
6. Ezgi Sancar	Koza İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
7. Ozan Yalnız	Koza İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
8. Mustafa Ozan Ünlü	M. Kemal İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
9. Bilge Yılmaz	75. Yıl İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
10. Tolga Başhan	75. Yıl İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
11. Uğur Sami Çakır	75. Yıl İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
12. Mustafa Keçeli	75. Yıl İ.Ö.O.	Bağcılar-Güngören
13. İpek Öz	Dr. Refik Saydam İ.Ö.O.	Bahçelievler
14. Berke Eren	Dr. Refik Saydam İ.Ö.O.	Bahçelievler
15. Oğuzhan Çepnioğlu	Sait Cordan İ.Ö.O.	Kadıköy
16. Miraç Şahin	Kadir Yılmaz İ.Ö.O.	Kadıköy
17. Nurefsan Mutlu	29 Ekim İ.Ö.O.	Kadıköy
18. Merve sandıkçı	60. Yıl Anadolu İ.Ö.O.	Kadıköy
19. Recep Öztürk	Erenköy İ.Ö.O.	Kadıköy
20. Murat Akbulut	İ.A.Örnekal İ.Ö.O.	Kadıköy
21. Damla Öner	Yahya Kemal Beyatlı İ.Ö.O.	Kadıköy
22. İsmail Başar	Rabia Leman İ.Ö.O.	Kadıköy
23. Buse Avcı	60. Yıl Anadolu İ.Ö.O.	Kadıköy
24. Aleyna Aycibin	Buhariye İ.Ö.O.	Kadıköy
25. Hazar Bera Taş	Gürbüz Bora İ.Ö.O.	Kadıköy
26. Sema Sorgun	Çamlık İ.Ö.O.	Kadıköy
27. Hüseyin Oğuz Dündar	Çamlıca Coşku İ.Ö.O.	Kadıköy
28. Mirsad Azman	Leman Kaya İ.Ö.O.	Kadıköy
29. Halil Can Akkaş	Özdemiroğlu İ.Ö.O.	Kadıköy
30. Sena Özçelik	60. Yıl Anadolu İ.Ö.O.	Kadıköy
31. Melisanur Karasu	İkbaliye İ.Ö.O.	Kadıköy
32. Z.Zuhal Taşçı	İkbaliye İ.Ö.O.	Kadıköy
33. Furkan Aydemir	Musin Adil Binal İ.Ö.O.	Kadıköy
34. İrem Yatman	Yahya Kemal Beyatlı İ.Ö.O.	Kadıköy
35. Buğra Yatman	Yahya Kemal Beyatlı İ.Ö.O.	Kadıköy
36. Sena Aycibin	Bahariye İ.Ö.O.	Kadıköy
37. Seval Atıcı	İ.A.Örnekal İ.Ö.O.	Kadıköy
38. Ceren Şeylan	İbrahim Öktem İ.Ö.O.	Kadıköy
39. Bilal İmamoğlu	İkbaliye İ.Ö.O.	Kadıköy
40. Emre Çeştepe	Halil Türkkkan İ.Ö.O.	Kadıköy
41. Ertuğrul Samet Ayaz	İkbaliye İ.Ö.O.	Kadıköy
42. Serhat Gültekin	İhsan Zakiroğlu İ.Ö.O.	Kadıköy
43. Hande Aycibin	Bahariye İ.Ö.O.	Kadıköy
44. Melike Artan	Halil Türkkkan İ.Ö.O.	Kadıköy
45. Melike Akan	Halil Türkkkan İ.Ö.O.	Kadıköy
46. Alanur Avcı	Fehmi Ekşioğlu İ.Ö.O.	Kadıköy

47. Berkay Dönmez	Nihat Işık İ.Ö.O.	Kadıköy
48. Burak Can Karaca	Saffet Çebi İ.Ö.O.	Kadıköy
49. Emirhan Ustahüseyinoğlu	Mihriban Suat Bedelci İ.Ö.O.	Kadıköy
50. Nur Aycibin	Bahariye İ.Ö.O.	Kadıköy
51. Duygu Atasever	Altay Çeşme İ.Ö.O.	Maltepe
52. Mert Demir	Mürüvvet Hanım İ.Ö.O.	Maltepe
53. Ekin Zengin	Ataköse İ.Ö.O.	Maltepe
54. Emre Gündüz	Kadir Has İ.Ö.O.	Maltepe
55. Utku Can Yıldırım	Ataköse İ.Ö.O.	Maltepe
56. Bilgehan Yıldız	Mürüvvet Hanım İ.Ö.O.	Maltepe
57. Kübra Kökdemir	Mürüvvet Hanım İ.Ö.O.	Maltepe
58. Mehmet Geyik	Muhsine Zeynep İ.Ö.O.	Maltepe
59. Esranur Akdağ	Kadir Rezan Has İ.Ö.O.	Maltepe
60. Bahadır Gündoğan	Ahmet Rasim İ.Ö.O.	Maltepe
61. Batuhan Gündoğan	Ahmet Rasim İ.Ö.O.	Maltepe
62. Bilal Sisneli	Kadir Has İ.Ö.O.	Maltepe
63. Tuğba Sisneli	Kadir Has İ.Ö.O.	Maltepe
64. Mehmet Ali Üstün	Kocasinan İ.Ö.O.	Bahçelievler
65. Burak Talaş	Kocasinan İ.Ö.O.	Bahçelievler
66. Ayşenur İlayda Karahan	75. Yıl İ.Ö.O.	Bahçelievler
67. Harun Saygın	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.	Bahçelievler
68. Emre Beker	Gazi İ.Ö.O.	Bahçelievler
69. Berk Çekmez	Kocasinan İ.Ö.O.	Bahçelievler
70. Arda Adaçalı	Kocasinan İ.Ö.O.	Bahçelievler
71. Beyza Karabacak	Şirinevler İ.Ö.O.	Bahçelievler
72. Alperen Laz	Şirinevler İ.Ö.O.	Bahçelievler
73. Batuhan Kaan Neyir	Kocasinan İ.Ö.O.	Bahçelievler
74. Büşra Taş	GSD Eğitim Vakfı İ.Ö.O.	Bahçelievler
75. Ceren Özarслан	GSD Eğitim Vakfı İ.Ö.O.	Bahçelievler
76. Elif Seymen*	Mustafa Aykın İ.Ö.O.	Kadıköy
77. Zübeyde Hilayda Akbulut*	Namık Kemal İ.Ö.O.	Şişli
78. Ümmühan Öztürk*	Günebakan İ.Ö.O.	Şişli
79. Ömer Kırılı*	Bostancı İ.Ö.O.	Bostancı
80. Gizem Sergün*	23 Nisan İ.Ö.O.	Bostancı
81. İlayda Bütün*	Saffet Çebi İ.Ö.O.	Kadıköy

ERZURUM İLİ

Öğrenci Adı

Okul Adı

1. Emrah Polat	Alparsan İ.Ö.O.
2. Esra Polat	Alparsan İ.Ö.O.
3. Abdussamet Gürbüz	Alparsan İ.Ö.O.
4. Fetih Gürbüz	Alparsan İ.Ö.O.
5. Furkan Akyüz	Alparsan İ.Ö.O.
6. Vefa Polat	Alparsan İ.Ö.O.
7. Emre Köşker	Alparsan İ.Ö.O.
8. Sedanur Sarıkaya	Haşim İşcan İ.Ö.O.
9. M.Enes Seven	Alparsan İ.Ö.O.
10. Yusuf Koçak	Alparsan İ.Ö.O.
11. Ömer Faruk Yıldız	Alparsan İ.Ö.O.
12. Fatmanur Taşkın	Nihat Kitapçı İ.Ö.O.
13. M.Sefa Sarı	Saltuk Bey İ.Ö.O.
14. İkra Genç	Saltuk Bey İ.Ö.O.
15. Merve Efe	Saltuk Bey İ.Ö.O.
16. M.S. Abdullah Demirci	Saltuk Bey İ.Ö.O.
17. Abdülkadir Akyüz	Sabancı İ.Ö.O.
18. Nursu Budak	Saltuk Bey İ.Ö.O.
19. Gaye Selçuk	Saltuk Bey İ.Ö.O.
20. Neslihan Aygül	Mimar Sinan i.Ö.O.
21. Sinem Şeker	Alparsan İ.Ö.O.
22. Didem Şeker	Alparsan İ.Ö.O.
23. Zekican Şeker	Alparsan İ.Ö.O.
24. Esra İnanlı	Alparsan İ.Ö.O.
25. Edanur İnanlı	Alparsan İ.Ö.O.
26. Çağdaş Eren Sağlık	Başöğretmen İ.Ö.O.
27. Rümeysa Rüşen	Kayakyolu İ.Ö.O.
28. Bilal Sivri	Polis Amca İ.Ö.O.
29. Ömer Tarık Onur	Kayakyolu İ.Ö.O.
30. Yaren Nur Saygılı	Osmangazi İ.Ö.O.
31. Onur Korkmaz	Saltuk Bey İ.Ö.O.
32. Muhammet Yasin Demir	Saltuk Bey İ.Ö.O.
33. Muhammet Emin Yılmaz	Saltuk Bey İ.Ö.O.
34. Fatma Kaucuk	Haşim İşcan İ.Ö.O.
35. Zeynep Kaucuk	Haşim İşcan İ.Ö.O.
36. Elif Kaucuk *	Haşim İşcan İ.Ö.O.
37. Gülşen Saygılı*	Osman gazi İ.Ö.O.
38. Yeliz Cömert*	İMKB İ.Ö.O.
39. Emrah Polat*	Alparslan İ.Ö.O.
40. Esra Polat*	Alparslan İ.Ö.O.
41. M.Alperen Gül*	Evliya Çelebi İ.Ö.O.
42. Abdullah Karaköse*	Kültür Kurumu İ.Ö.O.
43. Demet Gülbeyen*	Vali Vefik Kitapçığı İ.Ö.O.
44. Furkan Tarbasar*	Yunus Emre İ.Ö.O.

45. Esranur Çoban*	Alparslan İ.Ö.O.
46. Betül Tohumcu*	İsmetpaşa İ.Ö.O.
47. Alperen Kocaaliler*	Sabancı İ.Ö.O.
48. M.Sinan Metin*	Sabancı İ.Ö.O.
49. Musa Keleşoğlu*	Org. S. Demircioğlu İ.Ö.O.
50. Mert Aksu*	19 Mayıs İ.Ö.O.
51. M. Ali Aras*	Alparslan İ.Ö.O.
52. Handenur Özcan*	Saltuk Bey İ.Ö.O.
53. Yağmur Timuçin*	Saltuk Bey İ.Ö.O.
54. İlaydanur Uykusuz*	Alparslan İ.Ö.O.
55. Aybüke Kılıç*	Alparslan İ.Ö.O.
56. Furkan Comert*	Alparslan İ.Ö.O.
57. Aleynanur Şık*	Alparslan İ.Ö.O.

VAN İLİ

Öğrenci Adı	Okul Adı
1. Burçin Dolaz	Hüsrevpaşa İ.Ö.O.
2. Edanur Polater	İrfan Baştuğ İ.Ö.O.
3. Burak Alıcı	2 Nisan İ.Ö.O.
4. Sefa Üzal	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
5. Furkan Irmaksever	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
6. Kübranur Gündüz	2 Nisan İ.Ö.O.
7. Muhammet Kocaman	2 Nisan İ.Ö.O.
8. Ahmet Serdar Aydın	Ö. Çınar İ.Ö.O.
9. Esra Aydın	Ö. Çınar İ.Ö.O.
10. Bilal Bayhan	Hüsrevpaşa İ.Ö.O.
11. Nisanur Şaplak	2 Nisan İ.Ö.O.
12. B.Kader Aksaç	2 Nisan İ.Ö.O.
13. Ayşe Nursoy	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
14. Süeda nursoy	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
15. Burçak Yaraman	2 Nisan İ.Ö.O.
16. Duygu Sönmez	Cumhuriyet İ.Ö.O.
17. Baha Karşlı	Ö. Çınar İ.Ö.O.
18. Beyza Karşlı	İnönü İ.Ö.O.
19. Omeyra Kıran	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
20. Sungur Yaprak	Atatürk İ.Ö.O.
21. Zeynep Yaprak	İrfan Baştuğ İ.Ö.O.
22. Serdar Öztürk	Vankulu İ.Ö.O.
23. Yağmur Öztürk	Vankulu İ.Ö.O.
24. Furkan Düzen	Cumhuriyet İ.Ö.O.
25. Yüsrhanur Düzen	Cumhuriyet İ.Ö.O.
26.. Onur Akman	Vali Mithat Bey İ.Ö.O.
27. Ömer Gencer	Cumhuriyet İ.Ö.O.
28. Emre Sefa Sökmen	Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O.
29. Rabia Tayis	Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O.

30. Furkan Gürbüz	Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O.
31. Fulya Şahin	H.Ömer Sabancı İ.Ö.O
32.Muhammet Cihat Gündüz	2 Nisan İ.Ö.O.
33. Merve Aktaş	Yavuz Selim İ.Ö.O.
34. Gonca Aktaş	Yavuz Selim İ.Ö.O.
35. Buse Teker	Hüsrevpaşa İ.Ö.O.
36. Zeynep İnsel	Cumhuriyet İ.Ö.O.
37.Yusuf Türktam	Cumhuriyet İ.Ö.O.
38.Kübranur Gökğürler	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
39.Emişhan Sallık	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
40. M. Emin Kızıltaş	Rekabet kurumu İ.Ö.O.
41. Sena Yenigün*	İnönü İ.Ö.O.
42. Bünyamin Akman*	Vali Mithat Bey İ.Ö.O.
43. Burak Gencer*	Ö. Serhat İ.Ö.O.
44. Aydanur Karşlıoğlu*	2 Nisan İ.Ö.O.
45.Muhammet Bilgin*	Hüsrevpaşa İ.Ö.O.
46. Baran Nurtaç Aktar*	FİLO İ.Ö.O.
47. Ayşegül Çiftçi*	Ö. Serhat İ.Ö.O.

SİVAS İLİ

Öğrenci Adı	Okul Adı
1. Hatice Demirci	Alparslan İ.Ö.O.
2. Tuğçe İnançlı	Ülkü İ.Ö.O.
3. Yusuf Taha İnançlı	Ülkü İ.Ö.O.
4. Ali Şimşek	Kadı Burhanettin İ.Ö.O.
5. Gülsüm Şimşek	Kadı Burhanettin İ.Ö.O.
6. Asiye Nur Öztürk	Danişment İ.Ö.O.
7. Şule Öztürk	Danişment İ.Ö.O.
8. Ferda Hasbek	Alparslan İ.Ö.O.
9. Ş.Burçin Hasbek	Alparslan İ.Ö.O.
10. Afranur Yıldırım	Ülkü İ.Ö.O.
11. Bengisu Şenaslan	S. Demirel İ.Ö.O.
12. F. Enes Şenaslan	S. Demirel İ.Ö.O.
13. TALHA Özen	Fevzipaşa İ.Ö.O.
14. M.Mücahit Aydoğdu	Sivas Koleji
15. Merve Vuslat Aydoğdu	Vali Muammer Bey İ.Ö.O.
16. Elif Kurt	Halil Rıfat Paşa İ.Ö.O.
17. Kaya M. Çankaya	Behram paşa İ.Ö.O.
18. Zeynep Kayıkçı	S.Demirel İ.Ö.O.
19. Arzu Dağaşan	S.Demirel İ.Ö.O.
20. M. Can Güden	Selçuk İ.Ö.O.
21. Samet Ulaş	Selçuk İ.Ö.O.
22. Leylanur Yörük	İstiklal İ.Ö.O.
23. Merve Yılmaz	A. Selçuk İ.Ö.O.
24. Burak Bulmuş	L. Fikret Tuncel İ.Ö.O.
25. Melek Turan	Atatürk İ.Ö.O.

26. Ayşegül Kalmaz	Atatürk İ.Ö.O.
27. Fatih Kolor	S.Demirel İ.Ö.O.
28. Esra Acıpınar	S.Demirel İ.Ö.O.
29. İremnur Yılal	Celal Bayar İ.Ö.O.
30. Beyzanur Dinç	Mimar Sinan İ.Ö.O.
31. İkbal Şimşek	Mimar Sinan İ.Ö.O.
32. Muhammet Fatih	Vali Muammer Bey İ.Ö.O.
33. Emirhan Torlak	Atatürk İ.Ö.O.
34. Yunus Emre Koç	Atatürk İ.Ö.O.
35. Tuğbanur Tike	S.Demirel İ.Ö.O.
36. Şeyma Çitil	Alparslan İ.Ö.O.
37. Ferdanur Tabur	Kazım Karabekir İ.Ö.O.
38. Zehra Kaya	Reşat Şemsettin Siler İ.Ö.O.
39. Musa Şahbaz	M. Akif İ.Ö.O.
40. M. Enes Telli	4 Eylül Kongre İ.Ö.O.
41. Yusuf Yıldırım	4 Eylül Kongre İ.Ö.O.
42. Feyza İmece	Recep Handan İ.Ö.O.
43. Emine Nida İmece	Recep Handan İ.Ö.O.
44. Kübra Yıldız	Cebeci İ.Ö.O.
45. Tuğçe Çobanoğlu	4 Eylül Kongre İ.Ö.O.

TRABZON İLİ

Öğrenci Adı	Okul Adı
1. Batuhan Bak	Beşirli İMKB İ.Ö.O.
2. Murathan Gökhan	Kanuni İ.Ö.O.
3. Samet Çağlar	24 Şubat İ.Ö.O.
4. Mısrınur Uzunali	Yavuz Selim İ.Ö.O.
5. Rümeyza Karşlı	Yavuz Selim İ.Ö.O.
6. Defne Kepenek	Bener Cordan İ.Ö.O.
7. Elifnaz Uçak	Bener Cordan İ.Ö.O.
8. Burak Köse	24 Şubat İ.Ö.O.
9. Koray Yolcu	Kanuni İ.Ö.O.
10. Ladin Kepenek	Bener Cordan İ.Ö.O.
11. Okan Baki Mutlu	Cudibey İ.Ö.O.
12. Derin Uzun	İskender Paşa İ.Ö.O.
13. Onur Akdeniz	Bener Cordan İ.Ö.O.
14. Zehranur Eyüboğlu	İskender Paşa İ.Ö.O.
15. Batuhan Aktaş	Cudibey İ.Ö.O.

MERSİN İLİ

Öğrenci Adı	Okul Adı
1. Ahmet Tayfur Yürek	Cengiz Topel İ.Ö.O.
2. Furkan Gümüş	İ.Karaoğlanoğlu İ.Ö.O.
3. Kübra Gümüş	İ.Karaoğlanoğlu İ.Ö.O.
4. Mehmet Sarı	İ.Karaoğlanoğlu İ.Ö.O.
5. Nihal Işıklıgil	İ.Karaoğlanoğlu İ.Ö.O.
8. Raziye Şimşek	İ.Karaoğlanoğlu İ.Ö.O.
9. Seher Kanbur	Gazipaşa İ.Ö.O.
10. Ahmet Erdem	S. Çakmakoğlu İ.Ö.O.
11. Didem Aksoy	19 Mayıs İ.Ö.O.
12. Mahmut Dinç	3 Ocak İ.Ö.O.
13. Furkan Bilge	Zeki Sabah İ.Ö.O.
14. A. Enes Bilge	Zeki Sabah İ.Ö.O.
15. Seda Erol	Çavuşoğlu İ.Ö.O.
16. Bahadır Budak	3 Ocak İ.Ö.O.
17. Hakkı Can Kılıç	Cumhuriyet İ.Ö.O.
18. Ayça Kaya	Mithat Paşa İ.Ö.O.
19. Yaren Karaoğlan	700. Yıl İ.Ö.O.
20. Gözde Yılmaz	700. Yıl İ.Ö.O.
21. İrfan Etiler	Yakaköy İ.Ö.O.
22. Mihriban Etiler	Yakaköy İ.Ö.O.
23. Onur Ayaş	Anafartalar İ.Ö.O.
24. Adnan Özkan	İleri İ.Ö.O.
25. Kemal Kanbur	Aliye Pozcu İ.Ö.O.
26. Gizem Çaylar	3 Ocak İ.Ö.O.
27. Fatih Güleç	Güneykent A.K.P. Vakfi İ.Ö.O.
28. Filiz Karadiken	Gazipaşa İ.Ö.O.
29. Oğuz Erdoğan	3 Ocak İ.Ö.O.
30. Doğan Gürçan	3 Ocak İ.Ö.O.
31. Alper Aydoğdu	3 Ocak İ.Ö.O.
32. Cumali Koroğlu	3 Ocak İ.Ö.O.
33. Gaye Kuyucu	3 Ocak İ.Ö.O.
34. Gamze Güreş	3 Ocak İ.Ö.O.
35. Şule Selçuk	24 Kasım İ.Ö.O.
36. Erdoğan Ucuz	Perşembe Vakfi İ.Ö.O.
37. Betül Avcı	24 Kasım İ.Ö.O.
38. Saadet Asa	24 Kasım İ.Ö.O.
39. Raziye Yanık	Aydınlıkevler İ.Ö.O.
40. Abdullah Ak	Barbaros İ.Ö.O.

EK 7: HALK EĞİTİM VE MESLEKİ EĞİTİM MERKEZLERİ İLETİŞİM BİLGİLERİ TABLOSU

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
AYDIN	Bozdoğan HEM	Yavuz ÖZBAHAR	(256) 414-1121			Çarşı Mah.Okullar Cad.No:2 BOZDOGAN
	Buharkent HEM	Veysel GÖKÇE	(256) 391-3986		buharkent HEM @mynet.com	Hükümet Konağı BUHARKENT
	Çine HEM	Nurettin YEŞİLBURSA	(256) 711-6276			Hamitabat Mah.Mehmet Yavaş Cad. NoA çİNE
	Çine MEM	Süleyman KAHYAOGLU	(256) 711-3234	7118147		Sanayi Sit. Sosyal Tesisler ÇİNE
	Didim HEM	Mehmet ÇOBAN	(256) 811-4443			Yeni Mah. Cumhuriyet Cad.No:123 DiDIM
	Didim MEM	Orhan GÖRÜ	(256) 811-1625			Yeni Mah. Cumhuriyet Cad.No:123/3 DiDIM
	GermencikpHEM	Kadir CAN	(256) 562-1548		germencik HEM @hotmail.com	Camikebir Mah.Cumhuriyet Cad. Belediye Binası GERMENCİK
	Germencik MEM	Serdar ÜYÜKÜŞ	(256) 562-1548		germencikVE C@hotmail.com	Cami Kebir Mah.Kurtuluş Cad.Belediye Hal Binası No:70 Germencik
	incirliova HEM	Aysel GÜVENÇ	(256) 585-4445			Cumhuriyet Mah.Kenan Evren Cad.NO:74/A iNCiRLioVA
	Karacasu HEM	Adnan ÇAM	(256) 441-2169			Yaylalı Mah.M .. Kemal Paşa Cad.No:58 KARACASU
	Karpuzlu HEM	Şefik ÖZPINAR	(256) 741-2566			Cumhuriyet Cad.Yeni Mah. Karpuzlu
	Koçarlı HEM	Erdoğan AKIN	(256) 761-4039			Yeni Mah. Adnan Menderes Cad. Koçarlı
	Koçarlı MEM	M.Tevfik KALGAY	(256) 761-4404			Orta Mah.incirliova Asfaltı KOÇARLI
	Köşk HEM	Muzaffer ÖZT AŞ	(256) 251-2707	2512707	h.e. m@superonline.com	Çarşı Mah. Köşk Çok Programlı Lise 1.Kat Köşk ~
	Kuşadası HEM	A.Namık ÖZCAN	(256) 614-1549		halkegit@ttnet.net.tr	Barbaros Hayrettin Paşa Bulvarı Bozkurt Sok. No : 5/A Kuşadası
	Kuşadası MEM	H.Cengiz EGRİBOZ	(256) 622-1117		ksdmmeslekieg@ttnet.net.tr	Sanayi Sitesi KUŞADASı
	Kuyucak HEM	Yalçın INCE	(256) 371-4220			Yakup Paşa Mah. Prf. Hazım Atif Cad. Kuyucak
	Kuyucak MEM	ilhami COŞKUN	(256) 371-3362 (256) 371-1260		kciraklik@ttnet.net.tr	Fatih Mah.Yeni Sanayi Sit.B Blok No:11 KUYUCAK
	CENTRAL HEM	Davut ÖZDEMİR	(256) 225-1980	2120008	HEM asoaydin@yahoo.com	Meşrutiyet Hah.Gençlik Cad.No:29
	Nazilli HEM	I.Et HEM AVCIOGLU	(256) 313-1530			Hürriyet Cad. Nazilli
	Nazilli MEM	Hayrettin ÖLÇEK	(256) 316-1436	3161435		Yeni Sanayi NAZILLI
	Söke HEM	Mehmet ERDİNÇ	(256) 512-0266	5181148		Kemalpaşa Mah. Enstitü Sok. No:9 Söke
	Söke MEM	Rafet TÜRKCAN	(256) 518-7068 (256) 518-9748	5185897		Sanayi Sit. Milas Yolu Üzeri SÖKE
	Sultanhisar HEM	Mehmet YAVUZ	(256) 351-3097		shiMEM@mynet.com	Zafer Mah.Beşeylül Cad. No: 7 Sultanhisar
	Yenipazar HEM	Dursun ERCAN	(256) 361-3220			Çarşı Mah.Kadir Efendi Cad.No:1/A Yenipazar
	Yenipazar MEM	Zekay OKAN	(256) 361-2824	3612824		Çarşı Mah.Belediye Binası YENiPAZAR

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
ERZURUM	CENTRAL HEM	Feray Oğ	(442) 234-7990 (442) 233-4970	2123140 2334970	erzurum HEM veaso(ci)mvnet.com -	Havuzbaşı ERZURUM
	Aşkale HEM	Osman SAKA	(442) 415-1125	4154166	askale HEM @mynet.com	Meydan Mah.liçe Kütüphane Binası AŞKALE
	Çat HEM	Mikail BİNGÖL	(442) 611-2054			Halk Eğitim Merk. Md. ÇatERZURUM
	Hınıs HEM	Mikail TUNÇ	(442) 511-3050	5113905		inönü Cad. HınısERZURUM
	Horasan HEM	Zeki DOĞAN	(442) 711-3404 (442) 711-3688			Hükümet Konağı HorasanERZURUM
	Ilıca HEM	Hüseyin ŞEN	(442) 631-3882	6313882		Hükümet Konağı IlıcaERZURUM
	İspir HEM	Ahmet AYDIN	(442) 451-3135			Hükümet Binası İSPİRERZURUM
	Karaçoban HEM	Cemi i BÜLBÜL	(442) 591-2218			Halk Eğit. Merk. Md. KARAÇOBAN
	Karayazı HEM	Faik KAYMAZ	(442) 541-2163			Hükümet Konağı KARAYAZIERZURUM
	Köprüköy HEM	Latif BAGAÇLI	(442) 691-2215	6912215		Halk Eğit. Merk. Md. KÖPRÜKÖY
	CENTRAL MEM	Yücel DEMİRCİ	(442) 218-8112 (442)233-5261	2188112 2335261	ermesegtmer@ttnet.net.tr	Sanyi Keresteciler Sitesi Altı ERZURUM
	Pazaryolu MEM	Refik BOZKURT	(442) 481-2438	4812014		Halk Eğit. Merk. Md. PAZARYOLU
	Şenkaya HEM	İbrahim ÇİNAR	(442) 861-2016 (442) 861-2392			Yukarı Mah. Uğur Yolu ŞENKAYA
	Tekman HEM	Murat AÇIKEL	(442) 561-2059			İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü TEKMAN
	Tortum HEM	Asım GÜNEŞ	(442) 761-2020 (442) 761-2421			Oltu Cad. TORTUM
Uzundere HEM	Hüseyin BİLMİŞ	(442) 791-2218	7912218		Halis Özsoy Cad.Beled. Binası UZUNDERE	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
MERSİN	Anamur HEM	Nejla SİNANOĞLU	(324) 814-1385		anamur HEM @mynet.com	Akdeniz Mah.Kız Meslek Bulvarı içi ANAMUR
	AnamurMEM	Cemal BARUT	(324) 814-3383	8143383	anamurcem@hotmail.com	Küçüksanayi Sit. ANAMUR
	Aydıncık HEM	Ömer Yazgan AYGÜN	(324) 841-3243			CENTRAL Mah. AYDINCİK
	Bozyazı HEM	Tahir ÜNAL	(324) 851-2321	8512321	bozyazi HEM m@nerede.com	Hükümet Konağı BOZYAZI
	Çamliyayla HEM	Tuncay YILDIRIR	(324) 681-2587	6812587		Hükümet Konağı ÇAMLIYAYLA
	Erdemli HEM	Oktay YILMAZER	(324) 515-1056	5156579	Halkegitim@erdemli-meb.gov.tr	Silifke Cad.Akdeniz Mah. ERDEMLİ
	Gülner HEM	Turgut ÖNGE	(324) 751-7014			Hacıpınar Mah.Öğretmenevi içi GÜLNER
	Gülpınar MEM	Hikmet KANIK	(324) 751-7881	7517457		Akdeniz Mah.Çok Prog.Lise GÜLPINAR
	Mersin HEM	Hilmi DULKADİR	(324) 337-3380	3374510	halkegitim@mersinhalkegitim.orq.	ihsaniye Mah.Sait Çiftçi Cad.Gazi Lisesi Yanı
	Mersin MEM	Zeki URHAN	(324) 234-9887	2342287	mersin mesegt@hotmail.com	Gündoğdu Mah.Çiftçiler Cad. 94 Sok.No:2 MER
	Mut HEM	Öcal GÜNDÜZ	(324) 774-1063	7741036	mut HEM @mynet.com	Kale Mah.Cumhuriyet İÖÖ. Bahçesi MUT
	Mut MEM	Şahin TAŞKIN	(324) 774-5392	7741559	mut@hotmail.com	Meydan Mah.Ikizler Cad.No:1 MUT
	Silifke HEM	Nejdet ÇERÇİ	(324) 714-1172	7145840	s HEM 33@hotmail.com	Göksu Mah.Atatürk Cad. SİLİFKE
	Silifke MEM	Zekeriya EŞKİKARA	(324) 714-3585	7148949	silifkecem@hotmail.com	Pazarkaşı Mah.SİLİFKE
Tarsus HEM	Murtaza ALKAN	(324) 613-0245	5136272	tarsus HEM @mynet.com.tr	Atatürk Cad. TARSUS	
Tarsus MEM	Cafer ŞİMŞEK	(324) 613-5202	6141335	tarsusMEM@hotmail.com	Yenisanayi Sit.Sosyal Tesisler TARSUS	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
VAN	CENTRAL HEM	Sibel Camoğulları	(432) 216-1262			Iskele cad. Halk Eğitim Merkezi Aksam Sanal
	Bahçesaray HEM	ıbrahim ŞAHİN	(432) 751-2015	7512015		HEM Bahçesaray VAN
	Başkale HEM	Salim KORKMAZ	(432) 651-2140	6512003		HEM Md.Başkale VAN
	ÇaldıranHEM	Muhammet BiNiCi	(432) 412-2490	4122138		HEM Md.Çaldıran VAN
	Çatak HEM	M.Sait AYDIN	(432) 512-2099	5122016		HEM Md.Çatak NAN
	Edremit HEM	Isak POLAT	(432) 312-2617	3122436		HEM Md. EdremiWAN ,/
	Erciş HEM	Faruk ARVAS	(432) 354-2033	3542033		HEM Md.ERCİŞNAN ,
	Gevaş HEM	Maşuk AVRAS	(432) 612-2182	6123476		HEM Md.Gevaş NAN
	Gürpınar HEM	Seyfettin KURAL	(432) 551-2076	5512694		HEM Md. GürpınarNAN
	Muradiye HEM	Sadrettin ASLAN	(432) 451-2049	4512049		HEM Md.Muradiye NAN
	Özalp HEM	Rıfat DEMİRÖZ	(432) 712-2043	7122014		HEM MüdVAN
	Saray HEM	i.Manus BAYRAM	(432) 781-2195	7812195		HEM SaayNAN
	Van HEM	Muhyettin INCI	(432) 216-1262	2163856		HEM ve ASO Müd.Iskele CadVAN
Van MEM	Sabri YALÇINKAYA	(432) 223-0421	2230421		MEM Sanayi Sitesi VAN	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
KONYA	Ahırlı HEM	Ali Mustafa YILMAZ	(332) 481-4387	6410039		Hükümet Konağı No:5
	Akören HEM	Kadir ARGİN	(332) ~61-2066			Ağalar M AHDr. M.Akın Sok.N 0:6
	Akşehir MEM	ibrahim ARSLAN	(332) 913-5198	8131491	akseh ircem@hotmail.com	2.Sanayi Yapı Koop.Sos. TES.
	Akşehir HEM	Fikri ER	(332) 813-3789	8136290		Emniyet Md. Yanı
	Altinekin HEM	Yusuf DEMİRCİ	(332) 631-2041	6312041		Vatan Caddesi
	Beyşehir HEM	Ahmet Kocagöz	(332) 512-4389	5123451	Beyşehir HEM42@hotmail.com	Evsaf Mah.Atamanlar Sak.
	Beyşehir MEM	Ö.Lütfi DOLU	(332) 512-1440	5122413		Sanayi Sitesi
	Bozkır HEM	M.Ali ÖZERALP	(332) 426-1113			Demirağsak Cad. Cezaevi Yolu
	Cihanbeyli HEM	Ramazan ÖZTÜRK	(332) 673-4088			Köprübaşı Mah.
	Çeltik HEM.	Rıfki DOĞAN	(332) 871-2698			Selçuklu Mah.Merk.G 15 iöo. Yanı
	Çumra HEM	Yakup DEDE	(332) 447-1170	4471170		Bakkal başı Mah.No:1
	Çumra MEM	Abidiri YAVUZ	(332) 447-2107			Sanayi Siteleri
	Derbent HEM	İrfan ASİLTÜRK				Camikebir Mah.
	Derebuçak HEM	Ahmet KARAGÜL	(332) 537-1697	5371027		Sarayönü Mah.
	Doğanhisar HEM	Muzaffer AK	(332) 556-1054			DoğanhisarKONYA
	Emirgazi HEM	Yusuf CAN	(332) 747-2165	7472673		EmirgaziKONYA
	Ereğli HEM	Yusuf ÖZTÜRK	(332) 713-2234	7100530		Boyacı Ali Mah.Bestekar Sok.
	Ereğli MEM	Salih ERDOĞAN	(332) 713-1498	7121216		Atatürk Bulvarı Stat Karşısı EML Ek Bina
	Güneysinir HEM	Ramazan SÜRÜCÜ	(332) 471-2300			Hükümet Konağı
	Hadim HEM	M.Hilmi CEVİZCİ	(332) 418-1334	4181334		Taşpınar Mah.
	Halkapınar HEM	A.Osman KALKAN	(332) 771-2014	7712363		Bahçelievler Mam.
	Hüyük HEM	Mehmet KARABULUT	(332) 543-1109	5432375		Hükümet Konağı
	İlgin HEM.	İbrahim UYSAL	(332) 881-6249			Nadaroğlu Cad.Sanayi Yanı
İlgin MEM	Selami ÇİÇEK					
Kadınhanı HEM	Lütfi ÖZKUL	(332) 834-0297			Hükümet Konağı	
Karapınar HEM	Muammer HANCIOĞLU	(332) 755-6884	7556884		Hükümet Konağı	
Karatay HEM	Mehmet MUTLU	(332) 350-7037	3504424		Çiftemerdiven Mah.cevhertaş Sok.	
Kulu HEM	Murat ULUDAG	(332) 641-6136	6410039		HEM KULU	
Meram HEM	Mustafa :Nazım METE	(332) 351-5900	3505610		Mimar Muzeffer Cad.No:27	
Meram MEM	Yücel OÇAL	(332) 322-4570	3227124		Meram Sanayi Kaynaş Sok.No:5	
Sarayönü HEM	Muammer ÜNÜVAR	(332) 617-2485			Tahir Çelik Cad.Saat Sok.No:2	
Selçuklu HEM	Mehmet Ali KOYUNCU	(332) 225-6664	3208977		Yapıcı İş Merk.D blok No:305	
Selçuklu MEM	Hüseyin YARDIM	(332) 284-9419	2841538		1.Organize Sanayi Bölgesi	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
TRABZON	Akçaabat HEM	Mustafa İNAL	(462) 228-1122	2238056	HEM mud@ttnet.net.tr	Pulathane İşhanIAKÇAABAT
	Akçaabat MEM'	Süleyman Gümüş	(462) 248-7218	2487218	akcaabat - MEM@hotmail.com	Söğütü Beeldesi AKÇAABAT
	Araklı HEM	Veysel ÇELİK	(462) 721-6726	7216769		Şehit Murat AL TINDAŞ Cad.ARAKLI
	Arsin HEM	Haydar PEKŞEN	(462) 711-3183			H.E.M.Md ARSIN
	Beşikdüzü HEM	Cihangir KALA Y	(462) 871-6565	8716565	besikduzu@hotmail.com	Cumhuriyet Mah. Okullar Cad.SEŞIKDÜZÜ
	Çarşıbaşı HEM	Ali KOCAMAN	(462) 821-3894			H.E.M.Md. ÇARŞIBAŞI
	Çaykara HEM	Ahmet i.AGAOGLU	(462) 616-1030			H.E.M.Md.ÇAYKARA
	Dernekpazarı HEM	Ümrhan KUMAŞ	(462) 681-2527	6812527		H.E.M.Md.ÇARŞIBAŞI
	Düzköy HEM	Mahmut ÇALIŞKAN	(462) 811-2638		duzkoy HEM @ttnet.nettr	Orta Mah. Yayla YoluSok.No:45DÜZKÖY
	Hayrat HEM	Turan ORAKÇI	(462) 691-3220	6913459	turanorakci@mynet.com	Hükümet Konağı Kat:2 HAYRAT
	Köprübaşı HEM	Aydın SANCAK	(462) 671-4984	6714983		H.E.M.Md.KÖPRÜBAŞI
	Maçka HEM	Izzet MAZLUM	(462) 100-0026			Cumhuriyet Cad.No:15MAÇKA
	CENTRAL MEM	Orhan GENÇ İbrahim OKUTAN	(462) 325-3758	3257965	trbcm@su_peron_i.ne.com	Hayali Garajı ÜstüDeğirmendereTRABZON
	Of HEM		(462) 771-5162			H.e.m Md.OF
	Of MEM	Kenan HACİMÜRTEZAOGLU	(462) 771-5164	7716472		Küçük Sanayi Sitesi OF
	Sürmene HEM	Hami CİVELEK	(462) 746-2468	7461098		Çarşı Mah.Sanayi Sitesi SÜRMENE
	Sürmene MEM	Mehmet AKPINAR	(462) 746-5455	7465581	hcMEM@ttnet.net.tr	Çarşı Mah.Sanayi Sitesi SÜRMENE
	Şalpazarı HEM	Muhammet KARABAYIR	(462) 891-3441	8912017	m u hammetkarabayir@veezy.com	Eski Mrk.Ilköğretim Okulu BinasıŞALPAZARI
	Tonya HEM	Ali CORA	(462) 881-3061			Dr.Şerafettin ÖzemirCad.TONYA
Vakfıkebir HEM	Ahmet DUNAY	(462) 841-5265	8414009	ahmetdunay@ttnet.net.tr	Kemaliye Mah.Yeni Tonya YoluVAKFIKEBİR	
Yomra HEM	Mehmet MUTLUOGLU	(462) 341-1033	3413520		Hükümet Cad.No:42 YOMRA	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	E-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
SİVAS	Akineilar HEM	Aslan ÜSLÜ(v)	(346) 361-5562			Cumhuriyet Cad. I.Ö.O. Eski BinasıAkinelları
	Aıtınyayla HEM	Osman ÖKKEŞ	(346) 681-2144	6812465		H.E.Md. Aıtınyayla
	Divriği HEM	Musa YILDIRIM		4184484		Hükümet Konağı Divriği
	Doğanşar HEM	Ali ER	(346) 881-2026			Cami Kebir Mah.Ahmet Ayı Cad.No:6 DOĞANŞ
	Gemerek HEM	Y.Cemal AKBAKLA (v)	(346) 614-1036			Fevzi Çakmak Mah.Güneşevler Cad.2.Sok. GE~
	Gölova HEM	Hacı OLMUŞ	(346) 381-2248			Gölova I.Ö.O.Cumhuriyet Cad. GÖLOVA
	Gürün HEM	Lütfi ŞAHİN	(346) 715-1045	7151045		H.E.Md. GÜRÜN
	Hafik HEM	Yücel YILDIRIM	(346) 841-2096			H.E.M. Çay Mah. HAFİK
	imranlı HEM	Sibel:EREN	(346) 861-2104	8612104	imranlı@sivas.gov.tr	Çarşı İçi İMRANLI
	Kangal HEM	Mehmet ÇULHA	(346) 457-1248			Gülsel Mah.Istasyon Cad. KANGAL
	Koyulhisar HEM	Yahya EPSİ LELİ(v)	(346) 341-3782	3413164		Camikebir Mah.Kızılyurt Mevkii No:3 KOYULHi~
	CENTRAL OF Sadık Ahmet MEM	Salih DELICE	(346) 215-0999	2151000	sivamesem@ttnet.net.tr	Şehit M.Fethi AkyüzCad.No:5 SIVAS
	CENTRAL HEM	Nizamettin Ozbölük	(346) 221-1045	2232269	s-halkegt@hotmail.com	Mehmet Paşa Mah. Hastane Cad.No:3
	Suşehri HEM	Necmettin KARACA	(34?) 311-4379			H.E.M.Md. Sivas C ad. SUŞEHİRİ
	Şarkışla HEM	Abdulvahap KEÇECİ	(346) 512-1143			H.E.M. Md. ŞARKIŞLA
	Şarkışla MEM	Tekin ALPASLAN	(346) 512-6310	5126310	meslekiegitim@su peron i ne. co m	Yeni SANAYi Sit. ŞARKIŞLA
	Ulaş HEM	Muzaffer YUVACI	(346) 781-2297			H.E.M.Md. ULAŞ
	Yıldızeli HEM	Hasan KA YMAKÇI	(346) 751-2057			H.E.M.Md. Atatürk Cad. YILDIZELİ
Zara HEM	Burhan TUNA	(346) 818-1291	8161291	zara58@meb.gov.tr	Korgeneral Ahmet Başyurt Mah.Sivas Yolu No:225 ZARA	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
İSTANBUL	Adalarmem	Nuri AYDIN	3825666	3825666	adalarmem@superonline.com	Başlala Sok.No.23 BÜYÜKADAADALAR
	Ali Ülker hem Bayrampaşa	Hilmi VELİOĞLU	0212 5760922 0212 6131059 0212 6132461	6132421	aliulkerhem@ttnet.net.tr	Orta Mah. İbrahimağa Cad.No:2 MaltepeBAYRAMPAŞA/İST

Atatürk hem Sarıyer	Bahri ÖTKEN	2768788 2768989	2852123			Pınar Mah.Okul Sok.No:3 P.K.80883 SarıyerİST.
Avcılar mem	Nurşen TÜRK	5095640	5095641			Denizköşkler Mah.Eski Edirne AsfaltıNo:3o AVCILAR
Bağcılar mem	Nermin SEYRATLI	4628502	4628606	bagmem@superonline.com		F.Çakmak Mah.Namık Kemal Cad. 1o9 BAĞCILAR
Bahçelievler mem	Ertuğrul ÖZGÜN	6550425	6512762	bahcelievlermem@e-kolay.net		Kocasinan Merkez Mah.Mahmutbey Cad.Okul Sok.No:16 BAHCELİEVLER
Bakırköy mem	Bahaettin KABAHASANOĞLU	6602038	5702184	bamemorg@e-kolay.net		Belediye Kültür VE Sanat Merkezi BAKIRKÖY
Bayrampaşa PEC	M.Ziya SEKİN	4371083	4371082			Kocatepe Mah.Tepe İOO.Kocatepe BAYRAMPAŞA
Beşiktaş mem	İsmail ÇELİK	2603130	2618116	besmem@superonline.com.		Dikilitaş Barboros Bulv. Yeni YolLeylak Sok.No:11 BEŞİKTAŞ
Beykoz mem	Mustafa KÜL	4254340-4258686	4254360			Ayır Cad.No:7 beykoz
Beyoğlu mem	Ahmet YILMAZ	2378751	2568423			Zin.Kuyu Cad.No:2o1 KasımpaşaBEYOĞLU

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
İSTANBUL	Birlik Sanayi hem Büyükçekmece	Abidin ADIGÜZEL	8758703	8758704		Birlik Sanayi Sit.Seylikdüzü Mevkii BÜYÜKÇEKMECE
	Bostancımec Kadıköy	Reyya KODAK	3612416	3809292		Vukela Cad.No:15 BOSTANCI
	Büyükçekmece PEC	H. Cemal SÖNMEZ	8836654	8836654		Dizdariye Mah.Ihlamur Sok.Belediye İşhanı Kat 5 BÜYÜKÇEKMECE
	Çatalcamem	Recep ÇEPNİ	7891046	7891046	catmem@ttnet.net.tr	Ferhatpaşa Mah.Cumhuriyet Mey.No:4 ÇATALCA
	Çatalca hem	Salih OĞUZ	7895681	7895682		Kaleiçi Mah.Ferhatpaşa Cad.No:7 ÇatalcaİST.
	Eminönümec	Adem ÖZKUL	5193947	5121260	eminonumem1@superonline.com	Babıali Cad.No:37 Cağaloğlu EMİNÖNÜ
	Eyüpmem	Ünal YALÇIN			eyupmem@mynet.com	
	Esenlermem	Suat Yaşar BOSTANCI	5681509	6118947	esenlermem@mynet.com	Davutpaşa Mah.İstanbul Cad.No:88 Kat 1ESENLER
	Fatihmem	Fatma AKTUĞ				
	Fatih hem	Ali GÜNBEK	5316129 6355162	5328664	fatih1453@superonline.com	Haliç Cad.No:108 FatihİST.
	Gaziosmanpaşa PEC	İbrahim KARABIYIK				
	Gaziosmanpaşa hem	Lütfi CAN	5389008 6184651	6184428	gophem@ttnet.net.tr	Poligan Cad.No:69 KÜÇÜKKÖYİST.
Güngörenmem	Hasan SÖMMEZOĞLU			Halkegitim@gungoren.com		

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
İSTANBUL	Güngören hem	Lütfi DEMİR	6378384	6378385		Güngören Sanayi Cad.Gür Sok.No:2 GüngörenİST.
	Kadıköymem	Serpil GÜLEÇYÜZ			kmem-2001@hotmail.com	
	Kağıthanemem	Fatma GİRGİN			kagithanemem@hotmail.com	
	Kartalmem	Binvar KURBANOĞLU			kartalhalkegitim@superonline.com	
	Kartal hem	S.Turgay ÜNLÜESER	3069460	3876840		Seçen Sok.No: TopselviKartal/İST.
	Küçükçekmece PEC	Nurgül APAYDIN				
	Küçükçekmece hem	Turgut KARABULUT	4719161	4719161	massithem@superonline.com	Söğütlü Çeşme Mah.Atatürk Cad.No:4 KüçükçekmecesİT.
	Maltepemem	Vahit AKIN	3836979	3834418		Yalı Mah.1.İlkokul Sok.No:2 MALTEPE
	Massit hem Bağcılar	Turgay GÜNDOĞMUŞ	4317342	4317343	smturgay@mynet.com	100 Yıl mah. Kışla cad. 2/1 sok. No : 22 Bağcılar /İstanbul
	Muhsin Ertuğrul hem Zeytinburnu	Yahya Kemal YILMAZ	6646444 5582374			114.Sok. No:5 Veliefendi Zeytinburnu/İST.
	Mustafa Nevzat Pisak hem Bahçelievler	Sabri YALÇINKAYA	6391715 6391716	5038728		Çobançeşme Mah.Mithatpaşa Cad.Okul Sok.No:2 YenibosnaBahçelievler/İST.
	Neriman İrfan Akça hem Kadıköy- Bostancı	Ramiz DEMİR	5650316	5665355		Dr. Erkin Cad.Merdivenköy Yolu No:9 Fikirtepe/Kadıköy/İST
Pendikmem	Köksal YERLİKAYA	3576557			Batı Mah.Sabri Taşkın Cad.Oya APT.No:7 PENDİK	

İL	MERKEZİN ADI	MÜDÜR ADI	TELEFON NO	FAX NO.	-POSTA ADRESİ	MERKEZİN AÇIK ADRESİ
İSTANBUL	Pendik hem	Yüceste ÖZ	3904422 3904893 3901340	9904621		Fatih Cad.Çay Sok.6 Pendik İST.
	Sarıyeremem	Şaban Ali KABAOĞLU	2421663	2425060	sariyeremem@yahoo.com	Yenisular Cad.Karakol Sok.No:2 SARIYER
	Silivrimem	Erdoğan YILMAZ	7274455	7272596		Aliçetinkaya Cad.No:77 SİLİVRİ
	Silivri hem	Tuğrul SELİMOĞLU	7272163 7285455	7285455	peyman@turk.net	Piripaşa Mah.Burhan Soyaslan Sok. No:15 Silivri İST.
	Sultanbeylimem	Gazanfer PAÇACI	5926565	5926666		Ahmet Yesevi Mah.Biberlik Cad.Altınova Sok.No:3 SULTANBEYLİ
	Şilemem	Necdet TANER	7115240	7120121		Balıbey Mah.Nurgüzey Cad.No:1o ŞİLE
	Şişlimem	Şükrü SÖKMEN	2210694	2227358		H.Rıfat Paşa Mah.Darülaceze ArkasıNo:1 OkmeydanıŞİŞLİ
	Şişli hem	İbrahim YALÇIN	2761291	2869996		Ayazağa Köy Yolu GirişiSümerbank Genel Müd.Ar.MaslskŞİŞLİ/İST.
	Tuzlamem	Ergüder GÜNGÖR	3957743	3958613	tuzlamem@hotmail.com	Postahane Mah.Mühendis Sok.No:19 TUZLA
	Ulubatlı Hasan hem Ümraniye	Osman GÖREN	4157722 3140521	4157721	ulubatlihasanhem@hotmail.com	Yeni Çamlıca Mah.Dursunbey Cad.Acarlar Sit.Yukarı Dudulu ÜmraniyeİST
	Ümraniyemem	Tülay GÜRER	3351749	3355697	umi.mem@ttnet.net.tr	İstiklal Mah.Mithatpaşa Cad.No:43 ÜMRANIYE
Üsküdamem		3332134	3347735		Yenitoptaşı Cad.İttihat Sok.No:1 ÜSKÜDAR	
Zeytinburnu PEC	Kazım YOLDAŞ	5826099	5826099		Gökalp Mah.Atatürk Kültür Mrk.58BulvarCad.544 Sok. ZEYTİNBURNU	